

BIBLIOTEKARZ ZACHODNIOPOMORSKI

KWARTALNIK ISSN 0406-1578 INDEKS 35263

W NUMERZE

Małgorzata Mazikiewicz

Życie muzyczne na
Pomorzu przedstawione
w czasopiśmie
„Sundine”. Część 2.
Muzyka w kościołach

Dagmara Budek, Urszula Ganakowska

Dostosowanie bibliotek
zachodniopomorskich
do obsługi różnych
grup czytelników na
przykładzie studentów
obcokrajowców
i osób z niepełno-
sprawnościami

Magdalena Radoń

Przemiany w Bibliotece
Głównej Uniwersytetu
Szczecińskiego

Anna Kościuczuk

Choszczeńscy
księgarze Maria
i Tomasz Marek Mińscy

nr 1/2017

BIBLIOTEKARZ ZACHODNIOPOMORSKI

KWARTALNIK PL ISSN 0406-1578 INDEKS 35263

KSIĄŻNICA POMORSKA
IM. STANISŁAWA STASZICA
W SZCZECINIE

ZACHODNIOPOMORSKIE
POROZUMIENIE BIBLIOTEK

KOSZALIŃSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
IM. JOACHIMA LELEWELA
W KOSZALINIE

STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY POLSKICH
Okręg Zachodniopomorski

ROCZNIK LVIII
NR 1 (155)
SZCZECIN 2017

Spis treści

ARTYKUŁY

Małgorzata Mazikiewicz

Życie muzyczne na Pomorzu przedstawione w czasopiśmie „Sundine”.

Część 2. Muzyka w kościołach.....5

Dagmara Budek, Urszula Ganakowska

Dostosowanie bibliotek zachodniopomorskich do obsługi różnych
grup czytelników na przykładzie studentów obcokrajowców

i osób z niepełnosprawnościami..... 19

Magdalena Radoń

Przemiany w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego.....27

Anna Kościuczuk

Choszczeńscy księgarze Maria i Tomasz Marek Mińscy..... 29

RELACJE, SPRAWOZDANIA

Monika Kwaśniak, Iwona Kolenda

Sprawozdanie z działalności bibliotek publicznych

województwa zachodniopomorskiego w 2016 roku 36

Wojciech Łopuch

Barwny świat Kiejstuta Bereźnickiego. Wystawa malarstwa.....92

Maria Łopuch

Twórczość Andrzeja Działika. Głosa do wystawy

retrospektywnej twórczości Andrzeja Działika..... 96

Cecylia Judek

Inauguracja zachodniopomorskich obchodów jubileuszu 100 lat SBP 100

SYLWETKI

Władysław Michnał

Romualda Białecką (1937–2017). Z żałobnej karty 106

Anna Kościuczuk, Izabela Szczyż

Teresa Antoniewicz – zasłużona bibliotekarka ziemi choszczeńskiej 112

WYWIAD

Władysław Michnał

Rozmowa z Atomirą Kubisą –

historykiem, bibliotekarką, starszym kustoszem 117

KRONIKA

Anna Kotowska, Małgorzata Maciejewska, Przemysław Nowaczek, Małgorzata Zychowicz

Kronika 123

Małgorzata Mazikiewicz

Książnica Pomorska w Szczecinie

ŻYCIE MUZYCZNE NA POMORZU PRZEDSTAWIONE W CZASOPIŚMIE „SUNDINE”

CZĘŚĆ 2. MUZYKA W KOŚCIOŁACH¹

W czasie ukazywania się czasopisma „Sundine” (1827–1848), w Stralsundzie funkcjonowało pięć świątyń protestanckich (nie licząc klasztornych) i katolicki kościół św. Trójcy. Z nich wszystkich największe znaczenie miały trzy ogromne gotyckie kościoły ewangelickie – Mariacki, św. Jakuba i św. Mikołaja. Te wspaniałe budowle zostały wyposażone w znakomite organy. W „Sundine” co tydzień drukowano informacje o odbywających się tam chrzcinach, ślubach i pogrzebach, relacjonowano wydarzenia z życia religijnego i społecznego istotne dla mieszkańców miasta, w tym sprawozdania z koncertów. Jednak tych ostatnich jest niewiele. Dlaczego? Trudno przypuszczać, że było to spowodowane niechęcią redaktorów do recenzowania wydarzeń muzycznych odbywających się akurat w budowlach sakralnych.

Wszystkie trzy wyżej wspomniane kościoły stwarzają wspaniałą przestrzeń do wykonywania i słuchania muzyki religijnej. W zasadzie powinny stanowić prężne ośrodki życia muzycznego. Jednak z relacji czasopisma „Sundine” wyłania się całkiem inny obraz. Otóż okazuje się, że te świątynie rzadko były wykorzystywane jako miejsca koncertów. Sprawę wyjaśnia na łamach gazety Paul Andreas Peters, organista w kościele św. Mikołaja². Jego artykuł jest odpowiedzią na zapytanie czytelnika wydrukowane w poprzednim numerze tygodnika³. Człowiek ten pytał, dlaczego w innych większych i mniejszych miastach, jak na przykład Berlin czy Loitz, utwory tak piękne jak *Der Tod Jesu* Carla Heinricha Grauna można usłyszeć we wnętrzach kościelnych, a w Stralsundzie nie? Wspomniana tu kantata pasyjna, dziś już zupełnie zapomniana, była wtedy bardzo popularna, wykonywano ją najczęściej w Wielki Piątek⁴. Czytelnik

1 Część 1 zatytułowana *Koncertowali na Pomorzu* ukazała się w „Bibliotekarzu Zachodniopomorskim” 2016, 57(1).

2 P.A. Peters, *Antwort auf die Anfrage in Nr. 14 der Sundine, weshalb hier in Stralsund keine Oratorien in der Kirche aufgeführt werden*, „Sundine” 1846, 20(15), s. 120.

3 „Sundine” 1846, 20(14), s. 112.

4 *Pasja wg św. Mateusza* Johanna Sebastiana Bacha została ponownie odkryta i wykonana przez Feliksa Mendelssohna-Bartholdy’ego w 1829 roku i od tej pory zaczęła stopniowo zajmować

argumentował, że muzyka poruszająca uczucia religijne powinna być wykonywana w kościele, a nie w jakiejś sali tanecznej. Odpowiedź organisty Petersa koncentruje się przeważnie na bardzo specjalistycznych kwestiach, zasługuje jednak na to, by przytoczyć ją w całości. Poruszone tu problemy dotyczą niewątpliwie nie tylko życia muzycznego Stralsundu, ale w ogóle Pomorza – terenu, na którym w średniowieczu bujnie rozwijał się styl gotycki (przede wszystkim w budownictwie), a ogromne kościoły ten styl reprezentujące zlokalizowane są nawet w małych miejscowościach. Paul Andreas Peters pisał jak następuje:

Pomijając szczególny przypadek wielkopiątkowego koncertu, który już należy do przeszłości, że występy muzyczne w kościele mogą odbyć się tylko w celu dobroczynnym, i nie można wymagać od dyrektora muzycznego Fischera, dla którego jest to jedyny zarobek by, przynajmniej czasami, zrezygnować z dochodowego koncertu, ponieważ wszystkie inne koncerty tutaj ledwo pokryły mu koszty, będę szukać ogólnej odpowiedzi.

Koncert muzyczny w kościele, w którym śpiew i muzyka instrumentalna mają oddziaływać wspólnie, może odbywać się na jeden z trzech sposobów: efekty gry na instrumentach są wywołane albo przez orkiestrę, albo przez organy, albo przez orkiestrę i organy razem.

1. Działanie instrumentów wywołane przez samą orkiestrę w kościele św. Mikołaja lub Mariackim jest w Stralsundzie niemożliwe, chyba że usiłuje się zorganizować dla siebie wielkie święto muzyczne. W Berlinie mają małe kościoły, ale duże orkiestry; my mamy duże kościoły i małą orkiestrę. Dla kościoła św. Mikołaja i jego kolosalnych rozmiarów na przykład przyzwoita obsada orkiestry, dzięki której intencje kompozytora mogłyby się urzeczywistnić, liczyłaby 40 pierwszych i 40 drugich skrzypiec, 36 altówek, 10 kontrabasów, 20 wiolonczel i proporcjonalną liczbę instrumentów dętych.

2. Efekt uzyskany przez same organy, którym może także towarzyszyć śpiewak, sam z całym bogactwem piękna, przy całej wielości barwy dźwięku, brakuje jednak organom – chciałbym powiedzieć coś niewypowiedzianego w tym przypadku – tego dopasowania się do głosu wokalnego, tego wybrzmiewania i nabrzmiewania dźwięku, a w każdym razie efekt jest zawsze inny, niż zamierzony przez kompozytora, ponieważ rejestr gambowy organów nie stanie się nigdy rejestrem skrzypiec itd. Niemniej jednak efekt ten sprawdza się całkiem dobrze jako rozwiązanie awaryjne w małych kościołach, jak w Loitz, gdzie śpiewacy na wąskim chórze gromadzą się wokół organisty – zdecydowanie trudniejsze jest natomiast w przypadku stralsundzkich kościołów o olbrzymich rozmiarach. Śpiewacy i śpiewaczki stoją przed balustradą chóru, oddaleni od organisty, przy tym nie śpiewają odwróceniem w kierunku organisty, lecz oczywiście do wnętrza kościoła, a kto zna prawa akustyki, ten wie, że organista w ten sposób zawsze słyszy dźwięk nieco później, niż został wytworzony. Dochodzi do tego, że organista nie widzi pałeczki dyrygenta, bo ten jest odwrócony plecami. Szwankuje teraz chór, co w takich okolicznościach może przytrafić się również najlepszym, ponieważ bas i sopran są tak daleko od siebie, że ledwo się słyszą albo śpiewaczka zwalnia w piano, jak tylko może, ja w takich przypadkach często byłem zrozpaczony – nie mogłem zobaczyć pałeczki dyrygenta i usłyszeć dominującego głosu.

miejsce kantaty Grauna w obchodach uroczystości Wielkiego Piątku.

3. Słaba orkiestra może być wspierana przez organy i tak można osiągnąć muzyczny efekt. Jednak wśród reguł sztuki muzycznej najsmutniejsza jest ta dotycząca długiego wykonania, przyjmijmy, trwającego dwie godziny; bowiem instrumenty dęte orkiestry zawsze będą stroić tym wyżej, im dłużej są używane, ponieważ zużyte powietrze od środka je ogrzewa. Znałe prawo natury, mianowicie rozszerzanie się pod wpływem ciepła powoduje, że ścianki dźwięczących korpusów stają się grubsze, otaczają jednak niewielką przestrzeń, więc fala dźwiękowa będzie krótsza, ale ton wyższy [z tego samego powodu organy latem stroją wyżej niż w zimie*]. Podczas dwugodzinnego przedstawienia organy pozostają, jakie były; jednak orkiestra stroi wciąż wyżej i wyżej (instrumenty smyczkowe dostosowują się strojem do instrumentów dętych) i w ten sposób nie istnieje żaden określony strój, a jest to podstawowe wymaganie wykonania muzycznego, które trzeba zapewnić. Warunek ten spełniony jest jednak przy poszczególnych utworach, które nie są natychmiast po sobie wykonywane, tak że instrumenty dęte mają czas, by ponownie ostygnąć.

*To podwyższanie dźwięku organów przez ciepło i obniżanie przez zimno odnosi się, nawiasem mówiąc, tylko do tzw. głosów wargowych; przy głosach języczkowych jest odwrotnie, ponieważ ciepło wydłuża wydającą dźwięk blachę, przez co jej drgania są wolniejsze a wytwarzany dźwięk znacznie niższy. Dlatego musimy w każdą sobotę stroić te głosy, aby w ciągu tygodnia kompensować powstającą różnicę między głosami wargowymi a języczkowymi⁵.

Omówione tu problemy dotyczące strojenia organów są dobrze znane zarówno muzykom jak i stroicielom tych instrumentów, zbudowanych przecież głównie z metalu, drewna i skóry – materiałów wrażliwych na zmiany temperatury i wilgotności. Dziś zakłócenia w ich funkcjonowaniu często są spowodowane ogrzewaniem kościoła (lub tylko miejsca organisty) w sezonie zimowym i niewłaściwym zabezpieczeniem termicznym poddasza czy stropu. Kiedyś organy budowano z myślą o używaniu ich w pomieszczeniach nieogrzewanych. Jednak nawet wtedy kłopotów nastroczały duże instrumenty z piszczałkami umieszczonymi na różnych poziomach i różnych płaszczyznach. Zróżnicowane temperatury powietrza na wyższych i niższych poziomach budynku kościoła utrudniały prawidłowe nastrojenie instrumentu. Ważny jest również sposób dostarczania sprężonego powietrza do piszczałek – jeśli jego temperatura będzie odbiegać od temperatury powietrza panującej wewnątrz organów, instrument także ulegnie rozstrojeniu. O tym wszystkim pisze organista Paul Andreas Peters. Do tego dochodzą problemy ze współdziałaniem organów z innymi instrumentami (zwłaszcza dętymi, równie wrażliwymi na zmiany temperatury i wilgotności jak organy) i z chórem oraz niedostatek sił wykonawczych. W dodatku muzycy nie dostają wynagrodzenia za swoją pracę, ponieważ dochód z koncertu w kościele może być przeznaczony jedynie na cele charytatywne. Wszystkie te przyczyny zniechęcały do organizowania koncertów kantatowo-oratoryjnych w świątyniach.

5 Konsultacja językowa Małgorzata Maciejewska.

Organy służyły więc głównie do oprawy muzycznej nabożeństw, rzadko były używane w innym celu. W tej sytuacji relacje czasopisma „Sundine” na temat życia muzycznego w kościołach dotyczą głównie trzech zagadnień: recenzji z koncertów (niewiele), stanu technicznego organów (budowa nowych instrumentów oraz remonty już istniejących), organistów działających w poszczególnych świątyniach (chodzi głównie o zmiany personalne na tych stanowiskach).

Organy

W 1784 roku redaktor czasopisma „Pommersches Archiv der Wissenschaften und des Geschmacks”, opisując instytucje i ludzi tworzących życie muzyczne Stralsundu, tak pisał o tamtejszych organach:

Jest tu pięć instrumentów: dwa w kościele św. Mikołaja, z których jeden jest mały i stary, drugi również stary, ale piękną dźwięku przewyższa nowe organy; trzeci w kościele Mariackim, świetna robota, kilka lat temu naprawiony przez berlińskiego konstruktora organów pana Marxa [...]; czwarty w kościele św. Jakuba, zbudowany kilka lat temu przez pana Marxa, znakomita praca, należy do nielicznych tego typu organów [...]; piąte organy w kościele św. Jana mają niewielkie znaczenie i są niemal całkowicie zrujnowane w wojnie siedmioletniej⁶.

Miało się to niedługo zmienić, w pierwszej połowie XIX wieku, gdy ukazywało się czasopismo „Sundine”, ich stan przedstawiał się następująco:

Organy Friedricha Stellwagena (trzy manualy, pedał, 51 głosów), zamontowane w kościele Mariackim w 1659 roku, zostały uszkodzone w 1770 przez wybuch w pobliżu kościoła. Ich naprawę i przeróbkę rada miasta powierzyła Ernstowi Juliusowi Marxowi, który jednak nie wykonał swej pracy należycie i te organy miały wiele wad. W dodatku i kościół, i znajdujący się w nim instrument zostały zdewastowane w czasie wojen napoleońskich. Naprawę i przebudowę zlecono Carlowi Augustowi Buchholzowi, który ukończył swą pracę w 1828 roku, pozostawiając organy w bardzo dobrym stanie⁷. Kolejnych napraw i przeróbek dokonano w latach 1863–1873⁸.

W kościele św. Mikołaja w 1599 roku zbudował organy Nicolaus Maas. Ten instrument służył aż do 1829, kiedy to Carl August Buchholz, ukończywszy prace w kościele Mariackim, zabrał się za kolejną budowę, którą z powodu wysokich kosztów realizowano etapami. W 1829 roku ukończył nowe organy z 48 rejestrami, wyposażone w trzy

6 *Versuch einer Revision des gegenwärtigen Zustandes der Musik in Pommern*, „Pommersches Archiv der Wissenschaften und des Geschmacks” 1784, Bd 3, s. 99.

7 „Sundine” 1836, 10(56), s. 223–224.

8 D.W. Prost, *Die Stellwagen-Orgel in der Marienkirche zu Stralsund, Beschreibung und Geschichte*, „Greifswald-Stralsunder Jahrbuch” 1965, Bd 6, s. 225–252 oraz 1966, Bd 7, s. 267–294.

manuały i pedał. W latach 1839–1841 powiększył on instrument do 56 rejestrów i w tej postaci organy były używane aż do kolejnej przebudowy w 1879 roku⁹.

W kościele św. Jakuba w budowę nowych organów ukończył w 1741 roku Christian Gottlieb Richter. Miały one trzy manuały i pedał, razem 44 głosy, jednak w użytkowaniu dawały się we znaki wady tego instrumentu. W 1751 roku poprawek dokonał Christoph Julius Bünding, a w 1779 Ernest Julius Marx, jednak nie były to działania skuteczne. Remontu dokonał Carl August Buchholz, gdy już skończył pracę w kościele Mariackim. Organy zainaugurowano w 1829 roku i służyły one aż do lat 70. XIX wieku¹⁰.

Kościół szpitalny św. Ducha na początku XIX wieku nie posiadał organów. Wnętrze kościoła było niszczone przez działania wojenne, zwłaszcza w 1678, 1702 i 1715 roku. W 1829 roku nowy instrument zbudował Carl August Buchholz. Organy były wyposażone w dwa manuały i jeden pedał, 17 głosów. Służyły one ponad 120 lat, dziś w tej świątyni znajdują się organy Alexander Schuke-Potsdam¹¹.

W katolickim kościele św. Trójcy, wybudowanym w 1785 roku, z początku nie było organów. W 1809 roku pojawił się niewielki pozytyw, potem drugi, ale niezbyt dobrej jakości – przestał funkcjonować w 1831 roku. W 1834 roku poświęcono organy Carla Augusta Buchholza. Był to niewielki instrument – dwa manuały, jeden pedał, w sumie 15 głosów. Dopiero po rozbudowie kościoła w 1905 roku umieszczono w nim nowe organy firmy Grüneberg¹².

Już z tego krótkiego przeglądu wynika, że informacje „Sundine” o organach w kościołach pomorskich musiały być w przeważającej części kroniką aktywności jednego tylko człowieka: Carla Augusta Buchholza (1796–1884), berlińskiego budowniczego organów, który nauczył się fachu od swego ojca Johanna Simona, a przekazał go synowi Carlowi Friedrichowi, z którym wybudował wiele instrumentów. Jego dziełem jest 140 nowych organów, zainstalowanych głównie w kościołach w Berlinie i na Pomorzu, nie licząc instrumentów odremontowanych¹³. „Sundine” zamieściło informacje o prawie wszystkich instrumentach budowanych przez niego na Pomorzu w okresie ukazywania się czasopisma z wyjątkiem stralsundzkiego klasztoru św. Anny i Brygidy, który nie brał udziału w życiu kulturalnym i społecznym miasta, oraz kościołów w Grimmen i Gützkow, skąd korespondencje docierały bardzo rzadko.

W kościele protestanckim bardzo ważną częścią nabożeństwa jest muzyka. Poziom jej wykonania uzależniony jest od jakości organów i umiejętności organisty. Dobre, sprawnie

9 D.W. Prost, *Die Orgeln in der Pfarrkirche St. Nikolai und in den Kirchen der Köster und Hospitäler zu Stralsund*, „Greifswald-Stralsunder Jahrbuch” 1982, Bd 13/14, s. 205–222.

10 D.W. Prost, *Die Orgel in der Jakobikirche zu Stralsund*, „Greifswald-Stralsunder Jahrbuch” 1979, Bd 12, s. 161–182; „Sundine” 1837, 11(76), s. 303.

11 D.W. Prost, *Stralsund als Orgelstadt: Orgeln und Orgelbauer im praktisch-theologischen Dienst für die Kirchen Stralsunds*, Hamburg 1996, s. 71, 93.

12 Ibid., s. 74, 97.

13 S. Kümmerle, *Encyklopädie der evangelischen Kirchenmusik*, Bd 1, Gütersloh 1888, s. 196–197.

działające instrumenty zapewniały właściwe sprawowanie kultu religijnego. Wiedziały o tym władze kościelne, ustanawiając zalecenia dotyczące rewizji (czyli przeglądu stanu technicznego) organów, zwłaszcza w małych miejscowościach, by w porę dokonywać ich remontów i konserwacji. Redaktorzy „Sundine” tłumaczą te sprawy swoim czytelnikom¹⁴, powiadamiając ich zarazem, że zadania tego podjęli się stralsundzcy organiści Nicolaus Lachner i Paul Andreas Peters.

Czasopismo relacjonuje kolejne etapy remontu i przebudowy organów Friedricha Stellwagena w kościele Mariackim w Stralsundzie, których dokonał Carl August Buchholz (jego nazwisko nie jest wymienione w artykułach). 11 grudnia 1828 roku gotowy instrument poświęcono, ale jeszcze go nie uruchomiono. Miejscowe towarzystwo śpiewacze wykonało oratorium *Messiah* Georga Friedricha Händla, w wersji przeinstrumentowanej przez Wolfganga Amadeusa Mozarta, i pierwszą część oratorium *Die Jahreszeiten* Josepha Haydna. Partię basso continuo w *Mesjaszu* zrealizowano – ku zgrozie recenzenta (i chyba nie tylko jego) – na fortepianie¹⁵. Po raz pierwszy organy zabrzmiały kilka dni później – 21 grudnia – towarzysząc porannemu niedzielnemu nabożeństwu. Recenzent opisując to uroczyste wydarzenie, przy okazji przypomniał czytelnikom historię tego instrumentu, jego budowy, remontów i przeróbek oraz znaczenie organów w sprawowaniu liturgii protestanckiej¹⁶.

Carl August Buchholz przebudowywał organy kościoła św. Mikołaja w latach 1839–1841. Po tak długim oczekiwaniu redaktor opisujący obchody Święta Wallensteina 24 lipca 1841 roku skarżył się, że organy nie są jeszcze gotowe i uroczystość musiała się odbyć bez nich¹⁷. Krótka notatka informuje, że 8 sierpnia 1841 roku nastąpiła uroczysta inauguracja odremontowanych organów. Stralsundzkie towarzystwo śpiewacze i organista Paul Andreas Peters wykonali razem oratorium *Schöpfung* Josefa Haydna¹⁸.

Informacje o poświęceniu nowych organów w Stralsundzie odnoszą się także do kościołów, o których rzadko wspomina czasopismo „Sundine”. Zamieszczany co tydzień w *Beiblatt* wykaz chrztów, zapowiedzi przedślubnych i pogrzebów uwzględnia tylko trzy kościoły: Mariacki, św. Mikołaja, św. Jakuba (jedynie przez kilka pierwszych lat istnienia czasopisma czasami drukowano informacje z innych świątyń). Również relacje z obchodów świąt kościelnych czy państwowych dotyczą tych właśnie kościołów. Najwyraźniej tam właśnie koncentrowało się życie religijne miasta. Jednak pojawienie się nowych organów – gdziekolwiek je montowano – zawsze zasługiwało na uwagę. Była to jedna z tych rzadkich okazji, kiedy informacje o pomniejszych kościołach Stralsundu i okolic trafiały na łamy czasopisma.

14 „Sundine” 1845, 19(23), s. 184.

15 „Sundine” 1828, 2(37), s. 295–296.

16 „Sundine” 1829, 3(1), s. 6–7.

17 „Sundine” 1841, 15(30), s. 239.

18 „Sundine” 1841, 15(32), s. 255.

Znajdujemy więc w „Sundine” artykuł na temat kościoła szpitalnego św. Ducha, w którym skrótowo naszkicowano historię tego obiektu¹⁹. Dopiero 1 kwietnia 1829 roku nowy instrument po raz pierwszy towarzyszył nabożeństwu. Redaktor niestety znów nie wspomniał o budowniczym, a był nim Carl August Buchholz. Nabożeństwo celebrował pastor Düwel, zabrzmiął *Psalm 150*.

Kościół w Voigdehagen, miejscowości położonej niemal na przedmieściach Stralsundu również wzbogacił się o nowe organy, zbudowane przez Carla Augusta Buchholza, intonowane i strojne przez jego syna Carla Friedricha²⁰. 24 stycznia 1847 roku odbyła się uroczystość poświęcenia instrumentu, superintendent Johann Theodor von Willich z Franzburga sprawował liturgię, a pastor Gustaw Adolf Illies wygłosił kazanie. Melodie chorałowe zagrał Nicolaus Lachner, organista kościoła Mariackiego w Stralsundzie.

Krótką notatka informuje, że 17 września 1834 roku odbyło się poświęcenie nowych organów w kościele katolickim²¹, niestety nie podano opisu instrumentu, nie wymieniono nazwiska budowniczego – Carla Augusta Buchholza. Mszę Wolfganga Amadeusa Mozarta wykonali soliści dyletanci oraz chór pod dyрекcją miejskiego dyrektora muzycznego. Jest to jedna z nielicznych informacji dotyczących działalności katolickiego kościoła św. Trójcy w Stralsundzie. W „Sundine” takie wzmianki zamieszczane były niezwykle rzadko i czytelnik prawie nie miał okazji dowiedzieć się, że taka wspólnota w ogóle istnieje. Trudno stwierdzić, co było powodem tego stanu rzeczy. Może nieliczna społeczność katolicka była mało aktywna (w każdym razie na niwie kulturalnej), a może redaktorzy uznali życie tej grupy ludności za temat mało istotny i niewart odnotowania.

W „Sundine” publikowano również informacje o nowych organach spoza Stralsundu. I tak, korespondent z Greifswaldu nadesłał relację dotyczącą nabożeństwa w odnowionym po długim remoncie kościele św. Mikołaja, w którym właśnie zamontowano nowe organy (brak informacji o budowniczym instrumentu, a był nim Carl August Buchholz). Uroczystość odbyła się 20 stycznia 1833 roku²². Organista przy współudziale solistów-śpiewaków i 60-osobowego chóru wykonał pieśni kościelne i kantatę swego autorstwa. Recenzent nie podał tytułu utworu, a jedynie pierwszą literę nazwiska organisty – „L”. Organistą był Carl Ludwig Lithander, dyrektor muzyczny w Greifswaldzie, który specjalnie na tę uroczystość napisał kantatę *Tempelweihe*²³.

19 „Sundine” 1829, 3(15), s. 119.

20 „Beiblatt der Sundine” 1847, 21(5), s. 17.

21 „Sundine” 1834, 8(75), s. 300.

22 „Sundine” 1833, 7(8), s. 31.

23 L. Winkler, „Tempelweihe” – Cantate von Carl Ludwig Lithander anlässlich der Einweihung der neuen Buchholz-Orgel und der restaurierten Kirche St. Nikolai am 20. Januar 1833 in Greifswald, w: *Orgelbau, Orgelmusik und Organisten des Ostseeraums im 17. und 19. Jahrhundert*, Hrsg. M. Schneider, W. Werbeck, Frankfurt 2006, s. 115–134.

W mieście Wolgast, w kościele św. Piotra poświęcono organy wykonane przez Carla Augusta Buchholza na Wielkanoc 11 kwietnia 1841 roku²⁴. W uroczystości uczestniczył sam budowniczy organów, ale gazeta nie podaje, kto na tych organach zagrał ani jakie utwory wykonano. Z kolei 15 grudnia 1844 roku odbyło się poświęcenie nowych organów w kościele Mariackim w Loitz²⁵. Tym razem budowniczym był Johann Friedrich Schulze, a nie Carl August Buchholz. Redaktor „Sundine” podkreśla różnice w metodach budowy instrumentu i rezultatach dźwiękowych osiągniętych przez obu organmistrzów. Miejscowy organista Theodor Eduard Wangemann nadzorował prace przy instrumencie i na uroczystość przygotował wraz z zespołem śpiewaków koncert muzyki chóralnej.

Organisci

W okresie ukazywania się czasopisma „Sundine”, w kościele Mariackim nie zażyły zmiany na stanowisku organisty. Nicolaus A. Lachner pełnił swój urząd w latach 1817–1848. Jest on autorem artykułu zatytułowanego *Einige Winke über den Gebrauch der Orgel beim Gottesdienste und die Erhaltung derselben*²⁶. Wypowiedział się w nim na temat sztuki gry organowej w aspekcie wykorzystania bogactwa możliwości brzmieniowych instrumentu. Według niego pociągało to za sobą konieczność właściwego kształcenia organistów, a także właściwych napraw i konserwacji.

Gazeta odnotowała nominacje nowych muzyków w innych stralsundzkich kościołach. Lista osób zmarłych między 6 i 12 października 1840 roku opublikowana w „Beiblatt”²⁷ zawiera nazwisko organisty z kościoła św. Mikołaja. Friedrich Wilhelm Wendel zmarł w wieku 61 lat. Na jego stanowisko rozpisano konkurs, do którego stanęły cztery osoby, „Sundine” jednak nie podało ich nazwisk. 27 czerwca 1841 odbyło się publiczne przesłuchanie kandydatów grających na nowo zbudowanych organach, w obecności członków zboru i publiczności przybyłej z całego miasta²⁸. Dwóch muzyków zostało odnotowanych w gronie gości hotelowych: Paul Andreas Peters z Rostocku oraz A. Grund ze Stockholmu²⁹. Konkurs wygrał Paul Andreas Peters.

11 lipca 1834 roku w wieku 72 lat zmarł na apopleksję organista z kościoła św. Jakuba Johann Jacob Blehschmidt³⁰, który piastował swoje stanowisko przez 41 lat. Gazeta zamieściła wspomnienie o tym człowieku i jego działalności³¹. W oczekiwaniu na wybór jego następcy redaktor wyraził swoje (i chyba nie tylko swoje) życzenia

24 „Sundine” 1841, 15(17), s. 132.

25 P.A. Peters, *Die Einweihung der Orgel in der Marienkirche zu Loitz am 15. December 1844*, „Sundine” 1844, 18(53), s. 424.

26 „Sundine” 1845, 19(45), s. 359–360.

27 „Beiblatt der Sundine” 1840, 14(42), s. 167.

28 „Sundine” 1841, 15(31), s. 248.

29 „Beiblatt der Sundine” 1841, 15(30), s. 120.

30 „Beilage der Sundine” 1834, 8(57), s. 228.

31 „Sundine” 1834, 8(57), s. 228.

dotyczące organizacji koncertów w kościołach. Wspominając dawniejszych stralsundzkich organistów – Georga Ludwiga Zeidlera i Johanna Friedricha Eschericha, a także zmarłego dyrektora muzycznego Heinricha Gregora Kahlowa, zaznaczył, że od organisty wymaga się więcej niż tylko akompaniowania do śpiewu kościelnego. Powinien on także szkolić śpiewaków i prowadzić chór, a w święta organizować uroczyste koncerty. Johann Jacob Blechschmidt nie mógł już sprostać tym wymaganiom ze względu na wiek i stan zdrowia. Redaktor żalił się, że ostatni raz słyszał koncert muzyki kościelnej podczas Święta Wallensteina w 1828 roku (gazeta zrelacjonowała przebieg tych obchodów³²). Jako przykład prawidłowej organizacji cyklicznych imprez muzycznych w świątyniach podał *Musikalische Vespren*, realizowane w Szczecinie przez Carla Loewego. Wnioskował, by w Stralsundzie zorganizować coś podobnego. Jednocześnie uważał, że aby było to możliwe, należało organistom zapewnić odpowiednio wysokie pensje. Dawał do zrozumienia, że dochody tych muzyków są nader marne. W podobnym tonie utrzymana jest zresztą inna wypowiedź opublikowana kilka lat później³³. Redaktor gazety bolał nad żenująco niskim poziomem śpiewu członków zboru w stralsundzkich kościołach³⁴. A przecież działali w nich świetni organiści, mający do dyspozycji znakomite organy. Poprawić tę sytuację mógłby tylko odpowiednio wyszkolony chór, wspierający śpiew wiernych podczas nabożeństw. Trzeba więc wyszukiwać muzyczne talenty, gdzie się tylko da, i umożliwiać im naukę w szkołach śpiewaczych, kształcąc w oparciu o dobre podręczniki. Redaktor zalecał poszerzenie repertuaru chóralnego o niemieckie oratoria, które powinny być wykonywane w kościołach, a nie w salach koncertowych – występ na imprezę oczywiście bezpłatny! Biedny człowiek nie może być pozbawiony okazji do umacniania swej wiary, a taką jest słuchanie muzyki kościelnej, ponieważ śpiew jest w stanie przekazać uczucia religijne, jakich nie wyrażą żadne słowa. Pojawia się tu po raz kolejny ten sam problem – aby te wszystkie postulaty urzeczywistnić, trzeba nauczycieli śpiewu i organistów odpowiednio wynagradzać za ich pracę. Skąd wziąć na to środki, zwłaszcza w małych miasteczkach i na wsi? Salomonowe rozwiązanie znalazł jeden z czytelników gazety, który nadesłał komentarz do wyżej omówionego artykułu³⁵. Proponował on, by nauczyciel prowadził zajęcia bezpłatnie, z samej miłości do śpiewu kościelnego, podobnie jak Carl Friedrich Christian Fasch, założyciel berlińskiej Singakademie. Z treści publikowanych w czasopiśmie „Sundine” nie wynika, by postulat ten został zrealizowany.

32 „Sundine” 1828, 2(17), s. 134–135.

33 *Von der Verbesserung des Kirchengesanges in Stralsund und den Hilfsmitteln dazu*, „Sundine” 1841, 15(3), s. 19–20.

34 Więcej na temat pojmowania idealnego śpiewu kościelnego w artykułach: *Über Kirchengesang und Orgelspiel*, „Sundine” 1845, 19(9), s. 72; *Über den Kirchengesang*, „Sundine” 1845, 19(21), s. 167–168.

35 „Sundine” 1841, 15(6), s. 43–44.

Stanowisko Johanna Jacoba Blehschmidta objął – na krótko – Johann Peters Heinrich Jahn. Zmarł on między 10 i 16 lutego 1840 roku w wieku zaledwie 46 lat³⁶ (kilka lat wcześniej się ożenił, gazeta odnotowała zapowiedzi przedślubne³⁷). Jego następcą, nowy organista Jäger, wystąpił po raz pierwszy przed stralsundzką publicznością dopiero 3 września. Recenzent niestety nie wspomniał, jakie utwory zostały wykonane na tym koncercie, chwalił jedynie wysokie umiejętności nowego organisty, wyrażając zadowolenie, że udało się zatrudnić tak wybitnego muzyka (choć nie pisał, jak właściwie do tego doszło) i podał o nim kilka informacji. Organista urodził się w Bergen na Rugii, wykształcenie muzyczne odebrał u ojca, który był organistą w miejscowym kościele i nauczycielem w szkole, a doświadczenie zawodowe zdobywał w Szczecinie³⁸.

Koncerty

Do Stralsundu przyjeżdżali czasami na występy gościnne kantorzy i organiści, dając koncerty w którymś z kościołów. W pierwszej części niniejszego artykułu³⁹ został opisany pobyt Carla Johanna Christiana Klossa (1–7 sierpnia 1843). Jednym z punktów tego programu był koncert organowy. Podobne występy gościnne dał w dniach 10 i 11 lipca 1839 roku Johann Christian Friedrich Schneider⁴⁰. W Stralsundzie był przejazdem. Wracał z Rugii do swego miejsca zamieszkania w Dessau, gdzie piastował stanowisko kapelmistrza dworskiej orkiestry. Był on wszechstronnym muzykiem – świetnym pianistą (pierwszym wykonawcą *Koncertu fortepianowego Es-dur* Ludwiga van Beethovena), pedagogiem w szkole muzycznej, którą sam założył i autorem kilku podręczników. Pozostawił wiele kompozycji. Obok utworów fortepianowych była to głównie twórczość kantatowo-oratoryjna⁴¹, o której wspominało w „Sundine”, prezentując artystę dającego koncert organowy w kościele Mariackim i kościele św. Jakuba. Niestety recenzent nie napomknął ani słowem o wykonywanych utworach, poprzestając na zachwyty nad grą Friedricha Schneidera.

Koncert, który odbył się 27 maja 1842 roku w kościele św. Mikołaja⁴² miał całkiem inny charakter. Zorganizowano go w celach charytatywnych. Dochód miał zostać przeznaczony na rzecz pogorzalców z Hamburga. W nocy 5 maja wybuchł w tym mieście groźny pożar, który w ciągu czterech dni zniszczył ponad jedną czwartą miasta (w tym

36 „Sundine” 1840, 14(8), s. 64; „Beiblatt der Sundine” 1840, 14(8), s. 32.

37 „Beilage der Sundine” 1837, 11(36), s. 144; „Beilage der Sundine” 1837, 11(38), s. 152; „Beilage der Sundine” 1837, 11(40), s. 160.

38 „Sundine” 1840, 14(37), s. 295–296.

39 M. Mazikiewicz, *Życie muzyczne na Pomorzu przedstawione w czasopiśmie „Sundine”. Część 1. Koncertowali na Pomorzu*, „Bibliotekarz Zachodniopomorski” 2016, 57(1), s. 9–11.

40 „Sundine” 1839, 13(29), s. 230.

41 M. Wehnert, *Schneider, Johann Christian Friedrich*, w: *Musik in Geschichte in Gegenwart*, Bd 11, Kassel 1963, szp. 1900–1904.

42 *Bericht über das in der St. Nicolai-Kirche am 27. Mai D. J., unter Ausführung des Herrn Organisten Peters zum Besten der abgebrannten Hamburger gegebene Orgel-Concert*, „Sundine” 1842, 16(22), s. 171–172.

ratusz i siedem kościołów) oraz pochłoniął wiele ofiar w ludziach. Z całej Europy, a nawet z innych kontynentów, napływały dary pieniężne dla poszkodowanych, znaczne sumy ofiarowały koronowane głowy z różnych krajów⁴³. Najwyraźniej stralsundczycy też chcieli się włączyć w tę akcję i zbierać nieco pieniędzy. Wykonawcami koncertu byli organista Paul Andreas Peters oraz niewymienione z nazwiska dwie śpiewaczki (sopran i alt). Recenzent bardzo chwalił ten koncert i piękne brzmienie organów ukończonych niespełna rok wcześniej. Niestety wymienił tylko kilka utworów z programu koncertu – te, do których miał zastrzeżenia (fugę Johanna Sebastiana Bacha i fantazję Wolfganga Amadeusa Mozarta – prawdopodobnie KV 608) oraz ten, który podobał mu się najbardziej (sopranową arię z kantaty Carla Heinricha Grauna *Der Tod Jesu*). Inne uwagi dotyczyły akustyki (znów powraca ten problem!) kościoła o długiej i wąskiej nawie poprzedzielanej kolumnadą, ze zbyt daleko wysuniętym ołtarzem. Układ taki niekorzystnie wpływa na słyszalność głosów kobiecych i ich współdziałanie z akompaniującymi organami.

W „Sundine” znajdujemy także kilka krótkich wzmianek o koncertach w pomniejszych pomorskich miastach. Przeważnie towarzyszyły one obchodom Wielkiego Tygodnia. I tak, w Stargardzie w Wielki Czwartek 28 marca 1839 roku miejscowy Singverein przygotował kantatę *Der Tod Jesu* Carla Heinricha Grauna⁴⁴. W Treptow an der Tollense⁴⁵ w Wielki Piątek 7 kwietnia 1841 roku zrealizowano oratorium wspomnianego wyżej Friedricha Schneidera *Gethsemane und Golgotha*⁴⁶ (wydane po raz pierwszy drukiem zaledwie trzy lata wcześniej).

Na prowincji muzykę można było usłyszeć nie tylko podczas obchodów świąt religijnych, lecz także różnorodnych jubileuszy. Ze względu na swój podniosły charakter jednym z elementów takich uroczystości były nabożeństwa kościelne. Miejscowi muzycy wykonywali wtedy zazwyczaj chorały oraz utwory organowe. Zdarzały się jednak wyjątkowo ważne jubileusze mające znaczenie ponadlokalne, w których uczestniczyli różni znakomici goście przybywający z daleka. W takich przypadkach organizatorzy przygotowywali znacznie bogatszą muzyczną oprawę, zapraszając do współdziału artystów z innych ośrodków. Przykładem może być obchodzone dnia 7 września 1828 roku w Gützkow 700-lecie powstania kościoła św. Mikołaja, jednego z najstarszych obiektów sakralnych na Pomorzu, założonego przez św. Ottona z Bambergu na miejscu dawnej pogańskiej świątyni, podczas jego drugiej misji chrystianizacyjnej, mającej miejsce w 1128 roku. Nabożeństwu nie mogły towarzyszyć organy, bo ich jeszcze nie było (pod koniec uroczystości odbyła się zbiórka pieniędzy na ich budowę, którą sfinalizowano trzy lata później). Zespołem instrumentalnym dyrygował Andreas Abel, dyrektor muzyczny

43 J. Faulwasser, *Der grosse Brand und der Wiederaufbau von Hamburg: ein Denkmal zu den fünfzigjährigen Erinnerungstagen des 5. bis 8. Mai 1842*, Hamburg 1892.

44 „Sundine” 1839, 13(19), s. 150.

45 Obecnie Altentreptow.

46 „Sundine” 1841, 15(16), s. 127–128.

z Greifswaldu. Chorały odśpiewał chór szkolny pod kierunkiem kantora Sellentina, melodie chorałowe wykonywano także na instrumentach dętych. Chór męski wykonał kantatę Johanna Abrahama Petera Schulza *Vor Dir, o Ewiger, tritt unser Chor zusammen*. Specjalnie na tę uroczystość przyjechał z Berlina kompozytor Gustav Reichardt, syn pastora z pobliskiej miejscowości Schmarsow. Dyrygował on chórem i odśpiewał basową arię *Blick' auf, Nacht bedeckt das Erdreich* z oratorium *Messiah* Georga Friedricha Händla. Nabożeństwo zakończyło się chóralnym *Hallelujah* z tego samego oratorium⁴⁷.

W notatkach „Sundine” dotyczących muzyki kościelnej w małych miasteczkach od czasu do czasu pojawiają się wzmianki o działalności Wangemannów, rodzinie pomorskich organistów. Najwybitniejszy z nich to Otto Wangemann, który działał między innymi w Trzebiatowie nad Regą i w Demmin, był autorem kilku książek i redaktorem czasopism muzycznych poświęconych grze organowej i muzyce kościelnej⁴⁸. Urodził się w 1848 roku, więc „Sundine” o nim nie wspomina, na łamach gazety pojawiają się natomiast informacje o jego protoplastach i środowisku, w którym dorastał. Ojciec Ottona, wcześniej już wspomniany Theodor Eduard Wangemann, był organistą w kościele Mariackim w Loitz i nauczycielem w miejscowej szkole. Natomiast dziadek – Johann Theodosius Wangemann – działał w Demmin, gdzie sprawował funkcję organisty w kościele św. Bartłomieja w latach 1821–1849⁴⁹. On to właśnie 13 listopada 1840 roku przygotował w swej świątyni koncert pod nazwą *Vesper* (Nieszpory)⁵⁰. Wraz z miejscowymi amatorskimi śpiewakami i chórem wykonał swe własne kompozycje, napisane specjalnie na ten wieczór. Były to opracowania chorałów na chór a cappella lub z akompaniamentem organów oraz na głos solowy z organami, jak również fantazja i fuga na organy oraz chorał *Jesus meine Zuversicht* na puzon i organy. Recenzentowi najbardziej podobały się utwory instrumentalne, zgłaszał nieco zastrzeżeń do wyszkolenia chóru.

„Sundine” od czasu do czasu zamieszczało również wiadomości ze Szczecina. Zazwyczaj był to tylko przegląd najważniejszych wydarzeń społecznych, gospodarczych i kulturalnych z ostatnich kilku miesięcy. Między nimi znajdujemy też informacje o muzyce wykonywanej w kościele św. Jakuba. Obszerłą recenzję opublikowano po koncercie będącym częścią uroczystości pogrzebowych nadprezydenta Johanna Augusta Sacka, zmarłego 28 czerwca 1831 roku. Ferdinand Oelschläger przygotował z tej okazji *Requiem* Wolfganga Amadeusa Mozarta – przedsięwzięcie niezbyt udane ze względu na jakość wykonania jak i pustki w kościele⁵¹. Kolejna informacja o koncercie także dotyczy uroczystości pośmiertnych – tym razem po zgonie króla Fryderyka

47 „Sundine” 1828, 2(25), s. 199–200.

48 S. Kümmerle, *Encyklopädie der evangelischen Kirchenmusik*, Bd 4, Gütersloh 1895, s. 63–64.

49 M.R. Jaehn, M. Schulze, *600 Jahre Orgelklang: die Orgeln in St. Marien zu Friedland (Mecklenburg)*, Berlin 2014, s. 41.

50 „Sundine” 1840, 14(48), s. 384.

51 „Sundine” 1831, 5(32), s. 254–255.

Wilhelma III (7 czerwca 1840). Carl Loewe i Ferdinand Oelschläger zorganizowali po raz kolejny wykonanie *Requiem* Mozarta⁵². Szczeciński korespondent zwrócił też uwagę na realizację oratorium *Paulus* Felixa Mendelssohna-Bartholdy'ego⁵³, a także na wydarzenie muzyczne naprawdę wielkiej wagi – przygotowanie *Matthäuspassion* Johanna Sebastiana Bacha⁵⁴ wykonanej 27 marca i 1 kwietnia 1831 roku. Było to dwa lata po tym, jak Felix Mendelssohn-Bartholdy ponownie odkrył to dzieło i przywrócił je do repertuaru koncertowego.

Większość wyżej opisanych zdarzeń scharakteryzowanych w „Sundine” znana jest również z innych źródeł, do których po upływie dwóch stuleci trzeba sięgać, bo nie wszystkie fakty są dokładnie w czasopiśmie relacjonowane (zapewne dlatego, że czytelnicy doskonale je znali). Jednakże sprawozdania redaktorów, nawet te ogólnikowe i subiektywne, pozwalają zrozumieć uwarunkowania życia kulturalnego, społecznego i religijnego dawnych mieszkańców Pomorza, z których człowiek żyjący w XXI wieku nie w pełni zdaje sobie sprawę.

Tygodnik „Sundine” szczególnie uważnie relacjonował wydarzenia ważne dla lokalnej społeczności. Do takich zawsze należała budowa nowego kościoła czy nowych organów oraz nominacje muzyków odpowiedzialnych za oprawę muzyczną nabożeństw i uroczystości kościelnych. Takimi wydarzeniami były również obchody ważnych świąt religijnych czy uroczystych jubileuszy, te zaś nie mogły się obyć bez muzyki. Przygotowywano więc na tę okazję – mimo wszelkich trudności – jakiś utwór kantatowo-oratoryjny. Recenzji wydarzeń muzycznych, które odbyły się poza wyżej wspomnianymi okolicznościami, jest zaledwie kilka. Natomiast relacji z imprez odbywających się w salach koncertowych jest w „Sundine” mnóstwo, a grano tam nie tylko muzykę świecką, lecz także religijną, która jak najbardziej mogłaby zabrzmieć we wnętrzach kościelnych. Najwyraźniej więc powody, które przedstawia Paul Andreas Peters odpowiadający na dociekliwe pytania czytelnika gazety, znacznie utrudniały organizowanie koncertów w świątyniach.

Z relacji „Sundine” wynika, że cykliczne koncerty kościelne organizowane w Szczecinie w latach 1832–1860 przez Carla Loewego zwane *Musikalische Vespren* były na Pomorzu przedsięwzięciem wyjątkowym a nie powszechnym. W programie tych koncertów znajdowały się najczęściej utwory organowe oraz fragmenty dzieł kantatowo-oratoryjnych. Najwyraźniej Loewemu udało się pokonać trudności, o których pisze Paul Andreas Peters. Oczywiście duże miasto stwarza większe możliwości zorganizowania odpowiedniego zespołu muzycznego, ale te możliwości trzeba jeszcze wykorzystać. Choćby na tym przykładzie widać, jak trafna była decyzja władz Szczecina o powierzeniu jednej osobie organizacji całokształtu życia muzycznego, które to zadanie Loewe sprawował jako nauczyciel muzyki w Gimnazjum Mariackim i Seminarium Nauczy-

52 „Sundine” 1840, 14(34), s. 271.

53 „Sundine” 1839, 13(17), s. 134.

54 „Sundine” 1831, 5(28), s. 224.

cielskim, kantor i organista w kościele św. Jakuba oraz miejski dyrektor muzyczny. Przede wszystkim dysponował on licznym zespołem wykonawczym, składającym się z wyszkolonych przez siebie chórów chłopięcych i męskich działających w gimnazjum i seminarium (nie trudno było zebrać nawet ponad sto osób), oraz orkiestrą, w której grali muzycy miejscy, nauczyciele, słuchacze seminarium nauczycielskiego a nawet dyletanci. Sam Loewe występował także nie tylko jako organista, ale i jako śpiewak, w partiach solowych śpiewała również jego druga żona Augusta, córka Adele i jej narzeczony porucznik Gotthold von Trippelskirch⁵⁵. Z takim zespołem można było przygotować dowolny repertuar kantatowo-oratoryjny, który zresztą komponował również sam Loewe. Praca organisty nie stanowiła jedyne źródła jego dochodów, chórom szkolnym też nie trzeba było płacić za występy, zatem mógł on sobie pozwolić na organizowanie regularnych koncertów charytatywnych. Niewielkie miasta nie miały takich możliwości, a imprezy muzyczne były organizowane przede wszystkim przez towarzystwa śpiewacze, tworzone głównie przez amatorskich miłośników muzyki. „Sundine” rzadko wspomina o jakiegokolwiek aktywności szkół, być może dyrektorzy nie zawsze przywiązywali wagę do kształcenia muzycznego uczniów. Na przykład w gimnazjum w Stralsundzie lekcje śpiewu były nadobowiązkowe, a chór szkolny – na początku tylko 20-osobowy – zorganizował prof. Johann Friedrich Cramer dopiero jesienią 1847 roku⁵⁶. Tak więc życie muzyczne Stralsundu i innych miast i miasteczek Pomorza, niezwiązane bezpośrednio z kultem religijnym, koncentrowało się głównie w salach koncertowych, a także w teatrze i będzie ono przedmiotem dalszych części niniejszego artykułu.

Ciąg dalszy nastąpi.

55 M. Szczęsny, *Carl Loewe (1796–1869)*, Szczecin 2017, s. 70–73.

56 *Examinis publici sollemnia: diebus XXVIII. et XXIX. m. septembris celebranda humanissime indicunt gymnasia praeceptores*, Sundiae 1848, s. 36.

Dagmara Budek

Biblioteka Główna Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego

Urszula Ganakowska

Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego

DOSTOSOWANIE BIBLIOTEK ZACHODNIOPOMORSKICH DO OBSŁUGI RÓŻNYCH GRUP CZYTELNIKÓW NA PRZYKŁADZIE STUDENTÓW OBCOKRAJOWCÓW I OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI¹

W wielu krajach, w tym również w Polsce, ludzie dotknięci różnego rodzaju niepełnośprawnosćmi nie mogą w pełni korzystać z możliwości dostępnych dla społeczeństwa informacyjnego. W procesie włączania niepełnosprawnych w ramy tego społeczeństwa istotną rolę odgrywają biblioteki, zarówno publiczne jak i akademickie. Powinny one być odpowiednio przygotowane do obsługi tej kategorii użytkowników, tym bardziej że ich liczba na całym świecie rośnie, a co za tym idzie – wzrasta również liczba osób wykluczonych ze świata informacji.

Osoby niepełnosprawne, będące użytkownikami bibliotek, to najczęściej osoby niewidome i niedowidzące lub niesłyszące i niedosłyszące. Druga grupa to osoby z niepełnosprawnościami ruchowymi, natomiast trzecia (coraz liczniejsza) obejmuje osoby z niepełnosprawnościami psychicznymi (autyzm, depresje).

Aby uzyskać wiedzę na temat jakie jest dostosowanie bibliotek zachodniopomorskich do obsługi różnych grup czytelników, przygotowana została ankieta, w której zapytaliśmy o możliwości korzystania z bibliotek przez osoby niepełnosprawne. Druga część ankiety dotyczyła użytkowników z innych krajów (głównie studentów). Wzięło w niej udział 11 bibliotek – 7 uczelnianych (BG ZUT, BG PUM, BG US, BG AM, Biblioteka Politechniki Koszalińskiej, Biblioteka Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koszalinie, Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie) oraz 4 publiczne (Książnica Pomorska, Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie, Koszalińska Biblioteka Publiczna oraz Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu).

¹ Artykuł jest zmodyfikowaną wersją referatu wygłoszonego na polsko-niemieckiej konferencji, zatytułowanej *Nowoczesna biblioteka wobec wykluczeń społecznych*, zorganizowanej przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną w Gorzowie Wielkopolskim, w dniach 8–9 września 2016 roku.

Na pytanie czy biblioteka jest przygotowana do obsługi osób z niepełnosprawnościami, pięć placówek odpowiedziało zdecydowanie tak (dwie akademickie i trzy publiczne), pięć oceniło, że są przygotowane częściowo i tylko jedna – zdecydowanie nie.

Jeśli chodzi o rozwiązania architektoniczne to sytuacja bibliotek nowo wybudowanych, tych tuż po remoncie lub po różnego rodzaju adaptacjach, przedstawia się dość dobrze. Jasno to regulują i określają odpowiednie przepisy, a odpowiedzialne służby wyjątkowo skrupulatnie pilnują ich przestrzegania. Problemem są biblioteki stare, mieszczące się w budynkach trudnych do przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych, a jeśli nałożą się jeszcze trudne warunki finansowe, to placówka automatycznie staje się niedostępna dla tej grupy użytkowników. Na szczęście takich bibliotek jest coraz mniej. Zdecydowana większość posiada platformy i/lub podjazdy dla niepełnosprawnych. W jednej z bibliotek (MBP w Kołobrzegu) zamontowano krzeselka przyschodowe – zarówno na zewnątrz jak i wewnątrz budynku.

Większość dysponuje też wydzielonymi miejscami parkingowymi. Podobnie sytuacja przedstawia się z dostosowaniem wnętrz budynków – w większości są windy i specjalnie przystosowane toalety.

Jeśli chodzi o sprzęt i wyposażenie bibliotek to większość ma jedno lub kilka stanowisk komputerowych dla osób niewidomych, niedowidzących lub niedosłyszących, wyposażonych w odpowiednie urządzenia i programy. Składają się na nie: programy powiększające, udźwiękawiające, brajlowskie oraz lupy powiększające, a także monitory dotykowe, specjalistyczne klawiatury dla osób słabowidzących, słuchawki z mikrofonami, lupy, skanery oraz drukarki.

Jedynie jedna biblioteka akademicka nie posiada takiego sprzętu, ale ma w planie jego przygotowanie. W zdecydowanej większości stanowiska wyposażone są także w odpowiednie biurka (z regulowaną wysokością) i krzesła profilaktyczno-rehabilitacyjne, umożliwiające odpowiednie ułożenie kręgosłupa. Niestety żadna z bibliotek nie ma tyflografiki, na przykład planów z rozkładem pomieszczeń i tablic informacyjnych wykonanych w technice wypukłej i brajlowskiej czy systemów typu STEP-HEAR, CALL-HEAR.

Jeśli chodzi o zbiory specjalne to 6 bibliotek (przede wszystkim biblioteki publiczne) gromadzi audiobooki (najwięcej – ponad 15 tys. – ma MBP w Szczecinie), natomiast Książnica Pomorska ma zbiór książek opublikowanych w alfabecie Braille’a. W większości bibliotek akademickich nie ma takich zbiorów.

Cztery biblioteki (trzy akademickie, jedna publiczna) zatrudniają bibliotekarzy ze znajomością języka migowego. Część z tych osób zaliczyła odpowiedni kurs, ale brak im praktyki.

Kolejnym zagadnieniem, o które pytaliśmy w ankiecie, było dostosowanie strony internetowej do potrzeb osób z różnymi dysfunkcjami. Cztery biblioteki (trzy akademickie i jedna publiczna) mają strony dostosowane do standardu WCAG 2.0. Jedna z bibliotek publicznych jest w trakcie wdrażania tych zmian. Standard WCAG 2.0 dotyczy ułatwień

Podjazd dla niepełnosprawnych w Bibliotece Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego Aut. Dagmara Budek.

Krzeselko przyschodowe w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu Aut. Urszula Ganakowska.

Stanowisko komputerowe dla osób niedowidzących w Bibliotece Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Pomorskiego
Aut. Urszula Ganakowska.

w dostępie do treści publikowanych w internecie dla osób z różnymi dysfunkcjami oraz korzystających z urządzeń wspomagających pracę przy komputerze (między innymi wprowadzanie rozwiązań umożliwiających samodzielną zmianę wielkości czcionki i kontrastu oraz pozwalających nawigować po stronie WWW bez użycia myszki, zamieszczanie obrazów z tekstem alternatywnym). W Polsce realizacja tego standardu opiera się na odpowiednich przepisach prawa i jest związana z przeciwdziałaniem cyfrowemu wykluczeniu osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

Pomimo dużego zaangażowania bibliotek akademickich w promocję usług skierowanych do grupy osób z niepełnosprawnościami, zauważa się niewielkie zainteresowanie bądź też jego całkowity brak ze strony tej grupy użytkowników.

Należy zwrócić uwagę na duże zaangażowanie bibliotek publicznych w organizowanie różnego rodzaju działań, mających na celu likwidowanie barier i ułatwianie dostępu czytelnikom z niepełnosprawnościami. Na przykład MBP w Szczecinie w 2015 roku zorganizowała spotkania w ramach opracowanego w niej projektu „Widzieć więcej, niż się widzi – wiedzieć więcej, niż się wie”, które skierowane były do osób niewidomych i niedowidzących. W ramach tego przedsięwzięcia zorganizowano następujące inicjatywy:

- Twórczość. Pole akcji. Warsztaty integracyjne dla podopiecznych Domu Pomocy Społecznej.

Stanowisko komputerowe dla osób niedowidzących w Bibliotece Politechniki Koszalińskiej

Aut. Urszula Ganakowska.

- Warsztaty z tworzenia książki sensorycznej. Uczestnicy mieli okazję poznać alfabet Braille'a oraz dowiedzieć się w jaki sposób osoba niewidoma odbiera świat, jak czyta książki. W trakcie zajęć tworzono książkę, w której wykorzystano prace wykonane podczas warsztatów. Poza tekstem pisanym książka zawiera ten sam tekst napisany alfabetem Braille'a. Do książeczki dołączona jest płyta CD zawierająca audiodeskrypcję, na którą składa się przeczytany tekst i opowiedziany opis każdej z ilustracji.
- Obsługa czytelników z dysfunkcją wzroku – warsztaty dla bibliotekarzy.
- Pokaz filmu *Casablanca* z audiodeskrypcją dla osób z dysfunkcją wzroku.
- Spotkanie wokół literatury. Spektakl teatralny zaprezentowany przez osoby niewidome.

Kolejnym przykładem jest MBP w Kołobrzegu, która współpracuje z innymi instytucjami w zakresie popularyzacji literatury, poprzez organizację spotkań z głośnym czytaniem, zajęć i lekcji bibliotecznych.

Zajęcia dla osób z niepełnosprawnościami w stopniu lekkim odbywają się w bibliotece. W pozostałych przypadkach bibliotekarze chodzą na zajęcia do ośrodków:

- Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Okruszek. Do placówki tej uczęszczają dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami intelektualnymi w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym oraz ze współistniejącymi sprzężeniami, takimi jak autyzm czy niepełnosprawność ruchowa.

- Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego (OREW) będącego niepubliczną placówką oświatową, w której mogą realizować obowiązek przedszkolny, szkolny i obowiązek nauki dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym lub głębokim.
- Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Kołobrzegu.
- Dziecięcego Szpitala Uzdrawiskowego Słoneczko.

Koszalińska Biblioteka Publiczna systematycznie (w każdą środę) organizuje spotkania niewidomych i niedowidzących czytelników „książek mówionych”. Od kilku lat, w roku szkolnym, prowadzone są regularne zajęcia biblioterapeutyczne dla dzieci z dwóch Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych, dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz spotkania przy muzyce dla podopiecznych Środowiskowych Domów Samopomocy. Największą imprezą związaną z niepełnosprawnością, której Koszalińska Biblioteka Publiczna jest współorganizatorem, jest Europejski Festiwal Filmowy Integracja Ty i Ja, który w 2016 roku odbył się po raz 13. Przez te wszystkie lata festiwal zdążył przetrzeć szlaki tematowi niepełnosprawności w mediach, kulturze, przestrzeni społecznej.

W Książnicy Pomorskiej od 11 lat działa Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Niepełnych Wzrokowo.

Również sami bibliotekarze starają się poszerzać swoje kompetencje w zakresie obsługi użytkowników z niepełnosprawnościami. W kwietniu 2016 roku w Bibliotece PUM odbyły się warsztaty *Biblioteka bez barier*, w czasie których uczestnicy mieli między innymi okazję dowiedzieć się więcej na temat komunikowania się z czytelnikiem z niepełnosprawnościami.

Biblioteki akademickie i publiczne naszego regionu podejmują wiele inicjatyw, mających na celu usuwanie barier stanowiących przeszkodę w korzystaniu z zasobów bibliotecznych przez wszystkie grupy użytkowników. Są to działania podejmowane przez poszczególne placówki lub z inicjatywy kilku bibliotek. Zdecydowana większość tych działań realizowana jest dzięki zaangażowaniu funduszy europejskich.

Ciekawą ogólnopolską inicjatywą jest Akademicka Biblioteka Cyfrowa (ABC), która powstała w ramach projektu *Edukacja, niepełnosprawność, informacja, technologia – likwidowanie barier w dostępie osób niepełnosprawnych do edukacji*. Jest to serwis udostępniający osobom niewidomym materiały dydaktyczne zaadaptowane do ich potrzeb. Zbiory ABC stanowią specjalnie przygotowane na potrzeby czytelników niewidomych książki, czasopisma i inne materiały dydaktyczne, których treść – dzięki procesowi adaptacji – staje się w pełni czytelna dla tej grupy użytkowników.

W projekcie uczestniczą: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Prawie we wszystkich bibliotekach pojawiają się użytkownicy z innych krajów. W bibliotekach uczelnianych są to przede wszystkim studenci, natomiast użytkownikami bibliotek publicznych są głównie osoby bądź zamieszkujące w Polsce, bądź turyści, wczasowicze – jak to ma miejsce w MBP w Kołobrzegu – czy też Polacy mieszkający w Niemczech. Oprócz najliczniejszej grupy czytelników z Niemiec, MBP w Szczecinie odwiedzają użytkownicy pochodzący między innymi z Białorusi, Danii, Francji, Hiszpanii, Mołdawii, Rumunii, Szwecji, Ukrainy, Włoch, a nawet z Indii i Stanów Zjednoczonych. Natomiast studenci zagraniczni są użytkownikami głównie bibliotek uczelnianych (wyjątek stanowi Książnica Pomorska, która obsługuje całą rzeszę studentów Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego, oraz Koszalińska Biblioteka Publiczna, gdzie sporadycznie pojawiają się studenci Politechniki Koszalińskiej). W ostatnim roku akademickim prawie wszystkie biblioteki uczelniane obsługiwały użytkowników

z zagranicy: Biblioteka AM z 6 krajów – Hiszpanii, Litwy, Rosji, Słowacji, Ukrainy oraz Uzbekistanu; Biblioteka PUM ma bardzo liczną grupę studentów zagranicznych z 32 krajów – Afganistanu, Australii, Austrii, Chin, Danii, Egiptu, Finlandii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Iraku, Irlandii, Izraela, Jordanii, Kanady, Kirgistanu, Korei Południowej, Litwy, Luxemburga, Łotwy, Niemiec, Norwegii, Pakistanu, Portugalii, Serbii, USA, Syrii, Szwecji, Tajwanu, Turkmenistanu, Wielkiej Brytanii, Wietnamu; Biblioteka US ma studentów z 9 krajów – Białorusi, Francji, Indii, Kolumbii, Niemiec, Rosji, Turcji, Ukrainy i Włoch; a biblioteka ZUT z 16 krajów – Bułgarii, Czech, Danii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Indii, Jordanii, Niemiec, Portugalii, Rosji, Rumunii, Szwecji, Turcji, Ukrainy, Wenezueli. Na Politechnice Koszalińskiej studiuja studenci z Armenii, Białorusi, Hiszpanii, Niemiec, Turcji i Ukrainy, a w Wyższym Seminarium Duchownym z Czech, Litwy, Niemiec i Rosji.

Duża grupa to studenci przyjeżdżający do naszego kraju w ramach programu wymiany studentów *Erasmus+*. Zazwyczaj studiuja oni jeden semestr, najwyżej dwa czyli rok akademicki. Kolejną grupę stanowią studenci z zagranicy studiujący na naszych uczelniach w języku polskim. Najliczniejszą grupę studentów zagranicznych stanowią studenci programów prowadzonych w języku angielskim. Na ZUT studiuje łącznie

Księgozbiór dla studentów anglojęzycznych w Bibliotece Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego

Aut. Dagmara Budek.

118 studentów na 10 wydziałach, na PUM są to studenci medycyny i stomatologii, łącznie ponad 700 osób (co stanowi około 15% wszystkich studentów) oraz na US 70 studentów informatyki i ekonomii.

Spośród bibliotek publicznych tylko MBP w Kołobrzegu ma wydzielony księgozbiór w językach obcych. Z bibliotek akademickich Biblioteka PUM, z racji bardzo licznej grupy zagranicznych studentów, ma wydzielony i obszerny zestaw literatury dla tej grupy czytelników.

Dodatkowo prenumerowane są podręczniki w wersji elektronicznej, bazy kliniczne oraz narzędzia w języku angielskim wspomagające proces dydaktyczny, takie jak na przykład trójwymiarowy atlas anatomiczny człowieka czy interaktywne platformy edukacyjno-dydaktyczne.

Obowiązkowe szkolenie, z zakresu korzystania z biblioteki oraz wyszukiwania informacji, dla wszystkich studiujących w języku angielskim prowadzi tylko Biblioteka PUM – w wymiarze pięciu godzin (dwie godziny *Library training online* oraz trzy godziny ćwiczeń). Indywidualne szkolenia dla zainteresowanych studentów prowadzi Biblioteka US oraz Biblioteka AM. Ze wszystkich bibliotek uczelnianych studenci zagraniczni mogą korzystać na takich samych zasadach jak studenci polscy.

Podsumowując, należy zauważyć, że biblioteki zachodniopomorskie obsługują różne grupy użytkowników i do zadań związanych z tą obsługą są coraz lepiej przygotowane.

Magdalena Radon

Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego

PRZEMIANY W BIBLIOTECIE GŁÓWNEJ UNIwersYTETU SZCZECIŃSKIEGO

W 2016 roku w Bibliotece Główniej Uniwersytetu Szczecińskiego nastąpiły zmiany w strukturze organizacyjnej. Dotyczyły one konsolidacji działów. Oddział Gromadzenia Zbiorów uległ scaleniu z Oddziałem Opracowania Zbiorów. Z kolei Dział Informatyki wraz z Działem Bibliografii Naukowej i Bibliometrii utworzyły Biblioteczne Centrum Informatyczne (BCI). Natomiast Czytelnia Książek i Czasopism, Oddział Informacji Naukowej, Sekcja Zbiorów Specjalnych i Wypożyczalnia stworzyły Oddział Udostępniania Zbiorów (OUZ).

Następstwem stworzenia OUZ było sukcesywne przenoszenie zbiorów Czytelni i Informatorium do Centrum Dydaktyczno-Badawczego Nauk Przyrodniczych US. CDBNP jest pierwszym uniwersyteckim obiektem wzniesionym od podstaw, posadowionym za budynkiem Wydziału Nauk o Ziemi (ulica Mickiewicza) i BG US (ulica Tarczyńskiego).

Centrum Dydaktyczno-Badawczego Nauk Przyrodniczych sfinansowane zostało w 85% ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach *Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*, a w 15% z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Geocentrum – bo tak brzmi jego alternatywna nazwa – powstało głównie z myślą o studentach geologii, biotechnologii, mikrobiologii, ochrony środowiska i geografii¹.

Na wysokości pierwszego piętra budynek BG US został połączony z CDBNP przeszklonym łącznikiem, który prowadzi między innymi do pomieszczeń czytelnianych książnicy. We wrześniu 2016 roku Czytelnia i Informatorium w Centrum Dydaktyczno-Badawczym Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Szczecińskiego przy ulicy Adama Mickiewicza 16 A zostały otwarte dla czytelników.

Na drugim piętrze Geocentrum (nad pomieszczeniami Czytelni) usytuowane zostały pokoje pracy cichej, socjalne oraz magazyn, w którym na przesuwanych regałach korboowych poukładano książki i czasopisma. Natomiast Wypożyczalnia i Zbiory Specjalne pozostały w starej części budynku BG.

1 Więcej o projekcie CDBNP w „Przeglądzie Uniwersyteckim” 2015, nr 10–12, s. 74–75.

Księgozbiór powstały z połączenia OIN i Czytelni zawiera czasopisma i książki z dziedzin humanistycznych i społecznych (w tym księgozbiór dawnej filii – Biblioteki Pedagogiki i Psychologii), bibliotekoznawstwa i informacji naukowej oraz prasę codzienną.

W pomieszczeniach czytelnianych w Geocentrum postawiono 10 stanowisk komputerowych, z możliwością przeglądania katalogów i baz własnych bibliotek sieci US oraz zasobów bibliotek polskich i światowych dostępnych w internecie.

Dodatkowo można było korzystać z pełno tekstowych i abstraktowych baz danych książek i czasopism, a także przeglądać wydawnictwa na nośnikach elektronicznych, robić skany lub zdjęcia wybranym fragmentom. Natomiast czytelnicy chcący pracować na własnym sprzęcie, mogli połączyć się z internetem bezprzewodowo w systemie Eduroam (wyłącznie studenci i pracownicy US) lub wybierając sieć biblioteczną BGUS_CDB-NP². W tej samej sali, tuż za Czytelnią, „urządzało się” Muzeum Geologiczne US wraz z Interaktywną Salą Edukacji Geośrodowiskowej.

Pod koniec 2016 roku zapadła decyzja o powrocie zbiorów Czytelni i Informatorium BG do starego budynku Biblioteki Głównej US. Z kolei zbiory Wypożyczalni BG US musiały być przeniesione do nowego budynku CDBNP. Kolejne dwa miesiące trwała przeprowadzka zbiorów na nowe miejsca. Od marca 2017 roku (od poniedziałku do soboty) Czytelnia BG zaczęła obsługiwać społeczność akademicką oraz mieszkańców Szczecina w nowo urządzonej sali starego gmachu BG US. Sala, z księgozbiorem w wolnym dostępie i z punktem dostępowym Wi-Fi, została wyposażona w cztery stanowiska komputerowe, samoobsługowy skaner i profesjonalny powiększalnik dla osób niedowidzących. Natomiast Wypożyczalnia zaczęła funkcjonować na pierwszym piętrze budynku Geocentrum, gdzie nadal znajduje się 10 stanowisk komputerowych z dostępem do internetu, skaner, a także zapewniony jest wolny dostęp do księgozbioru z dziedziny nauk przyrodniczych i nauk o Ziemi.

Potrzeba czasu, by orzec, czy skorzystali na owej przeprowadzce studenci czy pracownicy biblioteki, a może będzie to korzyść obopólna? Wiele pracy włożyli bibliotekarze w gruntowną selekcję i przeniesienie zbiorów. W cierpliwość musieli też uzbroić się użytkownicy biblioteki w chwilach ograniczonej dostępności księgozbioru. Wskutek zmian, czytelnicy zyskali pomieszczenia do nauki – sami mogą decydować czy wolą pracować z księgozbiorem w CDBNP w sąsiedztwie Muzeum Geologicznego, czy w zupełnej ciszy – w starym gmachu BG US.

2 M. Sztark-Żurek, *W jedności siła*, „Przegląd Uniwersytecki” 2016, nr 10–12, s. 74–75.

Anna Kościuczuk

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie

CHOSZCZEŃSCY KSIĘGARZE MARIA I TOMASZ MAREK MIŃSCY¹

Pan Tomasz wywodzi się z bardzo znanej rodziny Mińskich herbu Prus III. Jej historia związana jest z Mazowszem. W posiadaniu rodu był majątek ziemski Jeżewice, który stał się własnością Stanisława Mińskiego w 1892 roku. Dwór należący niegdyś do rodziny znajduje się niedaleko Tarczyna, leżącego koło Warszawy (w kierunku południowo-zachodnim). Uwagę odwiedzających to miejsce zwraca malowany wizerunek Matki Bożej Częstochowskiej z dewizą wymalowaną na ścianie: *Jeżeli domu Bóg sam nie zbuduje, daremnie nad nim rzemieślnik pracuje*. Po drugiej wojnie światowej użytkowany był przez Instytut Genetyki i Hodowli Zwierząt Polskiej Akademii Nauk².

Jedną z najświetniejszych postaci rodziny Mińskich był Stanisław (około 1561–1607) – człowiek wykształcony, znający doskonale obce języki. W czasach króla Stefana Batorego należał do stronnictwa Zamojszczyków. Po śmierci władcy opowiedział się za elekcją Zygmunta Wazy. W 1588 roku został kasztelanem liwskim i zakroczymskim. W 1590 roku, jak mówią źródła, należał do rady wojennej przy królu. Dzięki wstawiennictwu Zygmunta III objął urząd wojewody łęczyckiego. Jednak największym przełomem w życiu Stanisława było wyznaczenie go przez sejm warszawski, 2 sierpnia 1593 roku, na posła do Rzymu, w celu rozmów z papieżem Klemensem VIII na temat zakończenia procesu kanonizacyjnego Jacka Odrowąża. Miński został przyjęty na audiencji 27 stycznia 1594 roku i to najprawdopodobniej on nakłonił Ojca Świętego do kontynuacji przerwane go procesu. 7 lipca tego roku Stanisław osobiście wręczył królowi, w Krakowie, przywiezioną z Rzymu bullę papieską i chorągiew kanonizacyjną³.

Stanisław Miński został uwieczniony na fresku przedstawiającym moment kanonizacji św. Jacka, wykonanym przez Federica Zuccariego w Bazylice św. Sabiny na Awentynie – poseł w czarnym płaszczu i ze złotym łańcuchem na piersiach klęczy, jako drugi z lewej, przed papieżem.

1 Artykuł jest zmodyfikowaną wersją referatu wygłoszonego na sympozjum „Ludzie książki Pomorza Zachodniego” (Książnica Pomorska, 12 maja 2016 roku).

2 G.J. Brzustowicz, *Mińscy*, „Przekaz” 2004, nr 7, s. 35.

3 Ibid.

W trakcie podróży na Półwysep Apeniński napisał poradnik dotyczący życia w stolicy Włoch, zatytułowany *Sposób odprawowania poselstwa do Rzymu*. Dość długi pobyt Mińskiego w Rzymie okazał się tak kosztowny, że zrujnowany poseł zmuszony był odesłać swój orszak i powrócił do kraju, wykorzystując pocztę. Wyprzedził prawie wszystkie dobra, poza swoją częścią miasta Mińska. W 1606 roku został podkanclerzym koronnym. W tym czasie podupał na zdrowiu i w celach leczniczych wybrał się do Neapolu. Podczas drogi powrotnej zmarł w Padwie 21 lipca 1607 roku⁴.

Przez całe wieki członkowie rodu Mińskich działali w dyplomacji, nauce, administracji ziemskiej i państwowej, a także przelewali krew na wojnach. Wśród tych ostatnich był Krzysztof Miński (prawdopodobnie bratanek Stanisława), który awansował do rangi rotmistrza husarskiego (1620). Walczył pod Mitawą w 1625 roku, a potem pod Smoleńskiem w latach 1633–1634⁵. W okresie rozbiorów szczególnie zaangażowani w toczące się na ziemiach polskich walki byli: Hieronim Emilian Miński – porucznik saperów w armii Królestwa Polskiego; Ludwik Miński – po powstaniu listopadowym wyemigrował do Stanów Zjednoczonych; Jan Miński – po powstaniu styczniowym utracił swój majątek Żuków i przeniósł się do Małopolski (zabór austriacki), w późniejszym czasie powrócił do Kongresówki; Feliks Miński – kilka razy aresztowany za pomoc udzielaną powstańcom w 1863 roku, ostatecznie utracił cały swój majątek, przeniósł się do Warszawy, gdzie objął posadę kustosa w Bibliotece Zamojskich; Antoni Miński – słuchacz Uniwersytetu Warszawskiego, w 1884 roku, jak mówią źródła, został aresztowany przez żandarmerię rosyjską za to, że podobno uwłaczał władzom, został osadzony w Cytadeli Warszawskiej, później wywieziono go do Narymu na Syberię, gdzie umarł w 1889 roku; Ludwik Miński (syn Feliksa) – na początku XX wieku służył w armii rosyjskiej, po odzyskaniu niepodległości wstąpił do Wojska Polskiego, w 1923 roku otrzymał stopień pułkownika; Wacław Miński (syn Zygmunta) w latach 1919–1920 walczył we flocie rzecznej na Prynie i Prypeci podczas wojny polsko-radzieckiej⁶.

Na początku XX wieku ród Mińskich połączył się z rodziną pochodzenia żydowskiego, za sprawą Zygmunta Mińskiego, który 27 kwietnia 1901 roku ożenił się z Alicją Lewental. Państwo młodzi ślub wzięli w Wiedniu. Zygmunt miał ukończone studia rolnicze z tytułem inżyniera. Po powrocie do kraju zajął się majątkiem w Jeżewicach i dzięki swojemu wykształceniu i pracy zamienił go w dobrze prosperujące gospodarstwo rolne. Alicja, żona Zygmunta, była osobą czynną społecznie. Założyła Fundację Alicji i Zygmunta Mińskich, której głównym celem było wspieranie kultury, poprzez przyznawanie stypendiów uzdolnionym malarzom i literatom. Alicja Mińska przekazała bardzo wiele cennych eksponatów muzeom, w tym Muzeum Narodowemu w Warszawie, między innymi obrazy Aleksandra Gieryskiego czy zegar angielski z XVII wieku. Organizowała także tanią kuchnię dla biedoty Powiśla. Po śmierci męża

4 Ibid.

5 Ibid.

6 Ibid.

przekazała majątek w Jeżewicach synowi Jerzemu Zbigniewowi, sama zaś zamieszkała w domu w Brwinowie (1924), obok Jarosława Iwaszkiewicza. Od 1930 roku poświęciła się działalności katolickiej. Po wybuchu wojny w 1939 roku obawiała się, że z racji swojego pochodzenia trafi do getta. Dlatego postanowiła, że pod nazwiskiem Maria Zawadzka będzie przebywać w pensjonacie sióstr elżbietanek. Zajmowała się w nim chorymi i biednymi. Była ze swoimi podopiecznymi do końca. Zginęła podczas powstania warszawskiego 14 sierpnia 1944 roku⁷.

Pan Tomasz urodził i wychował się w Warszawie. Ukończył liceum o profilu humanistycznym i Policealne Studium Księgarskie im. Stefana Żeromskiego na Żoliborzu. Okres nauki w studium, jak sam wspomina, uważa za bardzo ważny, ponieważ kontakty z wykładowcami, a także kolegami i przyjaciółmi, pozwoliły mu rozwinąć własny system wartości i humanistyczną postawę wobec życia. Tam też poznał i zakochał się w Marii Ostrowskiej, która po maturze w Choszcznie wyruszyła do Warszawy, by zdobyć zawód księgarza. Z nauczycieli Policealnego Studium Księgarskiego, z największym sentymentem wspominają Barbarę Rudecką (uczennicę Karola Estreichera), która – jak pani Maria powiedziała – *nauczyła nas czytać między wierszami*. Innym ważnym pedagogiem był

pan od reklamy, niestety nazwiska już nie pamiętam, ale stwierdził on (prawie 35 lat temu), że witryna jest najistotniejszym elementem marketingowym w księgarni i o dziwo, okazało się, że do tej pory nic się w tym temacie nie zmieniło.

Pan Tomasz pragnął zostać dziennikarzem, jednak na początku lat 80. w jego życiu bardzo wiele się działo. Najpierw nawiązał kontakt z Niezależną Oficyną Wydawniczą NOWA, później nagle wyjechał do Berlina. Jednak uczucie do Marii sprawiło, że postanowił wrócić do Warszawy. 22 sierpnia 1981 roku Tomasz i Maria pobrali się. W tym czasie pan Miński rozpoczął pracę w księgarni na Krakowskim Przedmieściu. Jeszcze w tym samym roku został powołany do wojska. Najpierw służył w Legionowie, później był telegrafistą w Centrum Łączności Układu Warszawskiego. Po wyjściu z wojska pan Tomasz ukończył kurs motorniczych tramwajowych. Pracował też w warsztacie samochodowym⁸.

13 marca 1983 roku przyszedł na świat pierwszy syn państwa Mińskich – Mateusz, a kilka lat później, 29 kwietnia 1992 roku, drugi – Jakub.

W 1985 roku państwo Mińscy przenieśli się z Warszawy do Choszczna. W tym czasie pani Maria została zatrudniona w Domu Książki jako księgarz. Pan Tomasz podjął pracę jako nauczyciel języka polskiego w Szkole Podstawowej nr 1. W tym okresie rozpoczął studia z filologii polskiej na Uniwersytecie Szczecińskim.

⁷ Ibid.

⁸ *Kto jest kim w Choszcznie? Tomasz Marek Miński*, „Bliżej” 1991, nr 25, s. 4.

Na moje pytanie skąd pomysł na założenie i prowadzenie księgarni pani Maria odpowiedziała bez wahania:

Pomysł na księgarnię był zawsze. Zarówno ja, jak i mój mąż Tomasz nosiliśmy go w sobie od dziecka. Moją miłość do książek zaszczerpiła bibliotekarka pani Teresa Pyryt ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Choszczynie, do której uczęszczałam. Tomasz miał to w genach po swoich przodkach. W 1991 roku pojawiła się możliwość poprowadzenia księgarni Pegaz w Choszczynie, po zlikwidowanym Domu Książki. Skorzystaliśmy z tej szansy, zachowując istniejącą dotychczas nazwę. I udało się nam, z czego jesteśmy bardzo zadowoleni, bo robimy to, co kochamy najbardziej w życiu. Chciałabym dodać, że nasz starszy syn Mateusz również pracował w znanej warszawskiej księgarni Czuły Barbarzyńca. Natomiast młodszy syn zajmuje się obsługą mediów społecznościowych i nowych technologii.

Państwo Mińscy to księgarze z wykształcenia i zamiłowania, ale także z tradycji rodzinnej. Pradziadek pana Tomasza to znany wydawca i księgarz Salomon Lewental (1839 lub 1841–1902), właściciel Księgarni Nakładowej G. Lewentala, będącej, po przejęciu w 1863 roku, kontynuacją księgarni Jana Glücksberga. Przedsiębiorstwo zlokalizowane było na początku przy ulicy Widok, a od 1875 roku w kamienicy Lewentala przy ulicy Nowy Świat. Oprócz prowadzenia księgarni sortymentowej, Lewental interesowała również działalność wydawnicza. Rozpoczął ją, wydając ciesząc się wielką popularnością *Kalendarz Ludowy*. Jednak największym sukcesem, jak się okazało, były „Kłosa”, które stanowiły pismo konkurencyjne dla „Tygodnika Ilustrowanego”. Na łamach „Kłosów” publikowali między innymi: Adam Asnyk, Wiktor Gomulicki, Maria Konopnicka, Eliza Orzeszkowa, Maria Rodziewiczówna. Kolejnym periodykiem wydawanym przez Lewentala było czasopismo „Świt”, które wzbudziło falę krytyki, ponieważ podejmowało tematykę emancypacji kobiet oraz poziomu życia ludzi wywodzących się ze środowisk robotniczych i chłopskich⁹.

Dzięki Lewentalowi zostały wydane dzieła literatury polskiej i obcej w słynnej serii Biblioteka Najcelniejszych Utworów Literatury Europejskiej. Wydawał także albumy, na przykład w 1873 roku ukazał się *Album Jana Matejki* z tekstem Kazimierza Wacława Wójcickiego i doskonałymi reprodukcjami dzieł malarza. Od 1887 roku nakłady periodyków zaczęły znacznie spadać, w związku z czym od 1890 roku Lewental zaczął powoli je zamykać i sprzedawać. W 1887 roku wydawca został współwłaścicielem „Kuriera Warszawskiego”.

Salomon Lewental był postacią znaną i bardzo szanowaną w środowisku wydawniczym i księgarskim. Prowadził także bardzo aktywną działalność na rzecz gminy żydowskiej, do której należał. Był fundatorem i organizatorem budowy Wielkiej Synagogi przy placu Tłomackie, opiekunem Szpitala Starozakonnych.

9 *Zamknięcie Szafy Lewentalów*, Warszawa 2006, s. 5.

Pochodził z rodziny żydowskiej z Włocławka. Jego ojciec był nauczycielem hebrajskiego i tworzył poezję w tym języku. W karierze pomogły mu małżeństwa. Po raz pierwszy ożenił się z córką Jana Glücksberga, jednego z najbardziej znanych wydawców warszawskich. Gdy ten zmarł, Lewental odziedziczył po nim wydawnictwo wraz z drukarnią o czym wspomniano wcześniej. Rok później zmarła jego żona i Lewental od tego czasu sam zarządzał odziedziczonym wydawnictwem. Po raz drugi ożenił się z Hortensją, córką znanego warszawskiego finansisty Matiasa Bersona.

W 1902 roku w Rzymie przyjął chrzest (wraz z żoną) i imiona Franciszek Salezy. Zmarł na atak serca. Pochowano go na Cmentarzu Powązkowskim. Po jego śmierci w „Tygodniku Ilustrowanym” napisano: *w wydawnictwach Lewentala nie było nigdy makulatury, przeciwnie wszystkie książki cenne, pozytywne i posiadające trwałą wartość*. Po jego śmierci „współrzędy” w „Kurierze Warszawskim” przejęła jego żona Hortensja. W domu na Nowym Świecie założyła salon artystyczny, do którego zapraszała młodych literatów i artystów¹⁰.

Państwo Mińscy niewątpliwie pielęgnują tradycję rodzinną w swojej księgarni – zapraszają do niej wielu znanych i debiutujących pisarzy. Gościli między innymi: Jerzego Sosnowskiego, Grzegorza Kasdepke, Małgorzatę Katarzynę Enerlich, Michała Jagiełłę, Monikę Szwaję. Jednak niewątpliwie najbardziej zaskakujące były niespodziewane odwiedziny Janusza Leona Wiśniewskiego, który wizytę tak opisał na swoim blogu:

szukałem książki o miejscach wartych obejrzenia w tym regionie. Księgarz tam pracujący wydobył z półek, a potem z magazynku wszystko, co mogło mi pomóc. Miał dla mnie czas, doradzał, szukał, opowiadał. Chciał, bym wyszedł z jego księgarni z tym czego szukałem, chociaż to z czym wyszedłem kosztowało mnie mniej niż 10 złotych. Podziwiałem go, ale tak naprawdę zrozumiałem, jak niezwykle ważny jest ktoś, kto sprzedaje książki.

W księgarni Pegaz prowadzona jest edukacja czytelnicza dla różnych grup wiekowych dzieci i młodzieży. Od dziewięciu lat państwo Mińscy organizują Światowy Dzień Książki, który wpisał się na stałe do kalendarza imprez propagujących czytelnictwo w Choszczynie. W tym dniu Tomasz i Maria Mińscy witają czytelników lampką wina i różą. Z roku na rok wydarzenie budzi coraz większe zainteresowanie. Jest to także okazja do obejrzenia starodruków, które posiadają państwo Mińscy w swojej prywatnej kolekcji. Na dużą uwagę zasługuje egzemplarz *Dziadów* Adama Mickiewicza, w którym znajdują się ręcznie wklejane grafiki. Choć nie znajdziemy w nim daty wydania, to możemy zobaczyć dedykację z 1908 roku. Kolejnym białym krukiem jest spisana po łacinie historia

10 Nowy Świat 41 [online], [dostęp 30 kwietnia 2016], dostępny w internecie: <http://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/1,34880,3512638.html?disableRedirects=true>

rodziny Mińskich, która została wydana nakładem własnym w 1701 roku¹¹. W księgarni Pegaz odbywają się również spotkania Klubu Dobrego Smaku.

Państwo Mińscy są księgarzami od ponad 20 lat. Księgarnia, jak sami bardzo często w rozmowach podkreślają, to nie tylko ich praca, ale i pasja. Ich syn stwierdził, że *księgarnia i klimat tego miejsca jest budowany już od ponad 20 lat i to przez ludzi, którzy żyją z książką, a nie z książek*¹². Jest to miejsce, które warto odwiedzić w Choszcznie. Od lat piękny i ciepły wystrój przyciąga tłumy czytelników. Dzieje się to zarówno za sprawą urokliwej księgarni jak i samych księgarzy – zawsze chętnych do pomocy, uśmiechniętych i życzliwych. Na pytanie co trzeba zrobić, by zostać księgarzem, pan Tomasz odpowiedział:

nie trzeba kończyć specjalnych szkół księgarskich, czy studiów humanistycznych, trzeba po prostu kochać książki i je czytać. Poza tym nie można nastawiać się na zarabianie pieniędzy¹³.

BIBLIOGRAFIA:

Grzegorz Jacek Brzustowicz, *Mińscy*, „Przekaz” 2004, nr 7.

Klaudia Kowalczyk, *Księgarstwo warszawskie w drugiej połowie XIX wieku*, Warszawa 2006.

Kto jest kim w Choszcznie? Tomasz Marek Miński, „Bliżej” 1991, nr 25.

Lewental Salomon [online], [dostęp 30 kwietnia 2016], dostępny w internecie: <http://www.sztetl.org.pl/pl/person/84,salomon-lewental>.

Elżbieta Lipińska, *Konkurs księgarzy*, „Głos Szczeciński” 2003, nr 292.

Nowy Świat 41 [online], [dostęp 30 kwietnia 2016], dostępny w internecie: <http://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/1,34880,3512638.html?disable-Redirects=true>.

Skąd w Choszcznie skrzydlate konie? [online], [dostęp 30 kwietnia 2016], dostępny w internecie: <https://rezerwatysiazek.wordpress.com/2016/04/26/skad-w-choszcznie-skrzydlate-konie>.

Alicja Suślik, *Tak się czyta w Choszcznie*, „Nasza Gazeta Regionalna” 2006, nr 4.

Stanisław Szenic, *Cmentarz Powązkowski. 1891–1918. Zmarli i ich rodziny*, Warszawa 1983.

Szkoła Rabinów, w: *Polski Słownik Judaistyczny*, Warszawa 2002.

11 *Światowy Dzień Książki* [online], [dostęp 30 kwietnia 2016], dostępny w internecie: http://www.powiatchoszczno.pl/nowa/index.php?option=com_content&view=article&id=1976:wiatowy-dzie-ksiki&catid=45:aktualnoci&Itemid=93

12 *Skąd w Choszcznie skrzydlate konie?* [online], [dostęp 30 kwietnia 2016], dostępny w internecie: <https://rezerwatysiazek.wordpress.com/2016/04/26/skad-w-choszcznie-skrzydlate-konie>.

13 A. Szuba, *Robić to, co się lubi*, „Kurier Choszczeński” 2000, nr 9, s. 13.

Agnieszka Szuba, *Robić to, co się lubi*, „Kurier Ziemi Choszczeńskiej” 2000, nr 9.

Artur Szuba, *Oblężona księgarnia. Szturm „pottermaniaków”*, „Kurier Ziemi Choszczeńskiej” 2002, nr 27.

Światowy Dzień Książki [online], [dostęp 30 kwietnia 2016], dostępny w internecie: http://www.powiatchoszczno.pl/nowa/index.php?option=com_content&view=article&id=1976:wiatowy-dzie-ksiki&catid=45:aktualnoci&Itemid=93.

Za rok jubileusz [online], [dostęp 30 kwietnia 2016], dostępny w internecie: <http://www.choszczno.pl/content/view/4512/1>.

Zamknięcie Szafy Lewentalów, Warszawa 2006.

Monika Kwaśniak, Iwona Kolenda

Książnica Pomorska w Szczecinie

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W 2016 ROKU

Sprawozdanie opracowano na podstawie danych liczbowych zebranych na potrzeby Książnicy Pomorskiej i MKiDN oraz sprawozdań opisowych bibliotek z terenu województwa.

Po raz ósmy w Książnicy Pomorskiej rozstrzygnięto konkurs „Biblioteka Roku” na najlepszą bibliotekę publiczną województwa zachodniopomorskiego. Tytuł Biblioteka Roku 2015 uzyskała Koszalińska Biblioteka Publiczna.

I. Stan i struktura bibliotek publicznych.

Status formalno-prawny bibliotek. Budżet bibliotek

1. Liczba bibliotek

Liczba bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego na koniec 2016 roku uległa zmianie w stosunku do roku poprzedniego i jest następująca:

- 1 biblioteka wojewódzka
- 1 biblioteka powiatowa, której organizatorem jest starostwo powiatowe
- 3 biblioteki w miastach na prawach powiatu
- 8 bibliotek w gminach miejskich
- 54 biblioteki w gminach miejsko-wiejskich
- 50 bibliotek w gminach wiejskich (-7).

W 114 gminach województwa zachodniopomorskiego w 2016 roku działało 117 (-7) bibliotek publicznych (67 w miastach i 50 we wsiach). Do zmniejszenia liczby bibliotek przyczyniło się przekształcenie bibliotek w instytucje kultury w 2 gminach wiejskich – Szczecinek i Świdwin. Tym samym zostało zlikwidowanych lub przekształconych w filie 7 bibliotek, które dotychczas funkcjonowały równorzędnie, nie będąc jednocześnie instytucjami kultury.

Wszystkie gminy województwa zachodniopomorskiego prowadzą biblioteki publiczne.

2. Liczba placówek bibliotecznych (biblioteki i filie)

Tab. 1.

Lokalizacja	2015	2016
Ogółem	371	362 (-9)
Miasto	139	136 (-3)
Wieś	232	226 (-6)

3. Liczba filii bibliotecznych

Tab. 2.

Lokalizacja	2015	2016
Ogółem	247	245 (-2)
Miasto	72	69 (-3)
Wieś	175	176 (+1)

Zwiększenie liczby filii we wsiach wiąże się głównie z przekształceniem bibliotek gmin wiejskich w instytucje kultury z filiami:

- W gminie wiejskiej Świdwin, gdzie funkcjonowały biblioteki w miejscowościach: Bierznica, Kluczkowo, Lekowo, Rusinowo, powołano bibliotekę gminną w miejscowości Bierznica z filią w Lekowie. Biblioteki w miejscowościach Rusinowo i Kluczkowo zostały zlikwidowane;
- W gminie Szczecinek, gdzie funkcjonowały biblioteki w miejscowościach: Gwda Wielka, Parsęko, Turowo, Wierzchowo i Żółtnica, utworzono bibliotekę gminną w miejscowości Gwda Wielka z filiami w pozostałych miejscowościach.

W 2016 roku utworzono też 2 filie wiejskie – w gminie Będzino (Mścice) oraz w gminie wiejskiej Darłowo (Stary Jarosław). Zlikwidowano natomiast 6 filii wiejskich w miejscowościach:

- Barnimie (gmina Drawno) – z powodu problemów kadrowych i znikomego wykorzystania księgozbioru, Książnica Pomorska wydała opinię pozytywną w sprawie jej likwidacji.
- Pomierzyn (gmina Kalisz Pomorski). Decyzja zapadła na szczeblu organizatora biblioteki. Ponieważ filia była częścią ośrodka kultury, niejasne przepisy pozwoliły na likwidację placówki bez zasięgania opinii biblioteki wojewódzkiej.
- Bielin (gmina Moryń) – z powodu zajęcia całości budynku, w którym mieściła się filia, przez stowarzyszenie działające na terenie wsi oraz znikomego wykorzystania zbiorów. Książnica Pomorska wydała opinię pozytywną w sprawie jej likwidacji, pod warunkiem, że w miejsce filii powstanie punkt biblioteczny.
- Runowo Pomorskie (gmina Węgorzyno). Organizator biblioteki podjął decyzję o likwidacji filii biblioteki publicznej, ponieważ utworzył bibliotekę szkolną w tej

miejsowości. Książnica Pomorska wydała opinię negatywną w sprawie likwidacji filii. W miejsce filii biblioteka utworzyła punkt biblioteczny.

- Brudzewice (gmina Suchań).
- Wapnica (gmina Suchań).

Książnica Pomorska zaopiniowała pozytywnie zamiar zamknięcia obu filii w gminie Suchań, z uwagi na warunki lokalowe nie spełniające podstawowych wymogów sanitarnych. W miejsce filii powstały punkty biblioteczne przy świetlicach wiejskich.

W 2016 roku zlikwidowano też 3 filie działające w miastach:

- W Pyrzycach została wypowiedziana umowa najmu i pomimo starań nie znaleziono innej lokalizacji dla filii osiedlowej. Książnica Pomorska wydała opinię pozytywną w sprawie jej likwidacji.
- W Wałczu, decyzją dyrektora Wałeckiego Centrum Kultury, w skład którego wchodzi Miejska Biblioteka Publiczna, zlikwidowano jedyną filię biblioteki, pomimo negatywnej opinii Książnicy Pomorskiej.
- W Złocięncu została zlikwidowana Filia nr 1, ponieważ główną siedzibę biblioteki przeniesiono do budynku, w którym znajdowała się filia. Budynek dotychczasowej siedziby biblioteki głównej był w bardzo złym stanie technicznym i groził katastrofą budowlaną. Biblioteka zyskała znacznie lepsze warunki lokalowe. Książnica Pomorska wydała opinię pozytywną w sprawie likwidacji filii.

4. Filie i oddziały dla dzieci

W województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 50 oddziałów i 5 filii dla dzieci. Nie uległa zmianie liczba oddziałów we wsiach i wynosi 8. Pozostałe oddziały i wszystkie filie zlokalizowane są w miastach.

5. Punkty biblioteczne

Tab. 3.

Lokalizacja	2015	2016
Ogółem	120	120
Miasto	17	17
Wieś	103	103

W 2016 roku powstało 8 nowych punktów bibliotecznych w różnych gminach, zlikwidowano również 8.

6. Status formalno-prawny bibliotek

W województwie zachodniopomorskim funkcjonuje 12 (-10) bibliotek, które nie są instytucjami kultury. W 2016 roku utworzono biblioteki – instytucje kultury w gminach wiejskich Szczecinek i Świdwin oraz utworzono Ińskie Centrum Kultury, w którego skład weszła biblioteka, poprzednio wykazywana jako biblioteka publiczno-szkolna. Duża różnica pomiędzy rokiem 2015 a 2016 związana jest z likwidacją 9 bibliotek, dotychczas funkcjonujących w ramach urzędu gminy (4 w gminie Świdwin i 5 w gminie Szczecinek).

Według statystyk GUS w województwie zachodniopomorskim funkcjonuje 8 bibliotek (16 placówek) działających w strukturach innych instytucji. Biblioteki te nie są instytucjami kultury i działają w strukturach urzędów.

Powyższe biblioteki są zlokalizowane w następujących miejscowościach:

- Dygowo (powiat kołobrzeski, biblioteka gminy wiejskiej plus 2 filie)
- Gościno (powiat kołobrzeski, biblioteka gminy miejsko-wiejskiej plus 1 filia)
- Rymań (powiat kołobrzeski, biblioteka gminy wiejskiej)
- Siemysł (powiat kołobrzeski, biblioteka gminy wiejskiej plus 3 filie)
- Nowe Warpno (powiat policki, biblioteka gminy miejsko-wiejskiej)
- Brzeźno (powiat świdwiński, biblioteka gminy wiejskiej plus 1 filia)
- Rąbino (powiat świdwiński, biblioteka gminy wiejskiej plus 1 filia)
- Sławoborze (powiat świdwiński, biblioteka gminy wiejskiej).

Książnica Pomorska prowadzi korespondencję oraz rozmowy na miejscu z organizatorami bibliotek zlokalizowanych w powyższych gminach, związane z uregulowaniem ich statusu formalno-prawnego.

Bibliotece w gminie Nowe Warpno w 2011 roku nadano nowy statut oraz wpisano ją do rejestru instytucji kultury. Niestety, nie podjęto dalszych działań umożliwiających funkcjonowanie biblioteki jako instytucji kultury (nie powołano dyrektora, biblioteka nie otrzymuje dotacji w wyniku uchwały rady miasta, nie posiada samodzielności prawnej).

Ponadto:

- Gmina wiejska Rewal (powiat gryficki) posiada dwie równorzędne biblioteki publiczno-szkolne nie będące instytucjami kultury (w Niechorzu i Rewalu).
- Biblioteki w Bielicach i Warnicach (powiat pyrzycki) nie są instytucjami kultury, nie połączono ich z żadną instytucją, a ich status formalno-prawny jest niejasny. W opinii urzędów funkcjonują jako instytucje kultury. Książnicy Pomorskiej jednak nie udostępniono dokumentacji, która wskazywałaby, że biblioteki te funkcjonują zgodnie z *Ustawą z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej*.

W 2016 roku w województwie zachodniopomorskim działało 61 (-3) placówek bibliotecznych (biblioteki i filie) w strukturach ośrodków kultury. Zmniejszenie liczby placówek połączonych z ośrodkami kultury wynika z likwidacji filii bibliotecznych będących w ich strukturach. Niejasne przepisy prawne pozwalają na likwidację takich filii bez zasięgania opinii biblioteki wojewódzkiej. W przypadku gminy Kalisz Pomorski, Książnica Pomorska nie została powiadomiona o likwidacji filii.

7. Wpływ nowelizacji ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (w zakresie możliwości łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury) na organizację bibliotek

W 2016 roku samorządy trzech gmin: Wolin, Radowo Małe, Kamień Pomorski, kierując się głównie względami ekonomicznymi, podjęły działania mające na celu połączenie bibliotek z domami kultury. W przypadku Wolina i Kamienia Pomorskiego złożono

pisemne wnioski o opinię Książnicy Pomorskiej, w przypadku Radowa Małego – nie złożono wniosku – władze gminy rozmawiały z Dyrekcją Książnicy osobiście.

Dyrektor Książnicy Pomorskiej oraz kierownik Działu Instrukcyjno-Metodycznego odwiedzili bibliotekę w gminie Wolin. Wydano negatywną opinię w sprawie jej połączenia.

W przypadku bibliotek w Radowie Małym i w Kamieniu Pomorskim rozmowy w sprawie ich połączenia nadal się toczą.

Ze sprawozdań opisowych wynika, że w najbliższym czasie kolejnych kilka samorządów planuje połączenie biblioteki z ośrodkiem kultury.

W ciągu kilku lat od wejścia w życie nowelizacji ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, Książnica Pomorska wydała trzy opinie pozytywne w sprawie połączenia bibliotek z ośrodkami kultury. W jednym przypadku biblioteka zyskała nowy lokal i lepsze finansowanie, dobrze dobrano też kadrę bibliotekarzy. W drugim przypadku nie nastąpiły żadne zmiany. Z kolei w trzecim przypadku połączenie przyczyniło się do zwolnienia dotychczasowego dyrektora/bibliotekarza.

Nowelizacja pozwoliła na utworzenie instytucji kultury w miejscowościach, w których do tej pory nie realizowano przepisów ustawy o bibliotekach. W czterech miejscowościach województwa zachodniopomorskiego utworzono ośrodki kultury, w skład których weszły biblioteki, są to: Boleszkowice, Ińsko, Krzęcin, Przybiernów. W przypadku Krzęcina i Przybiernowa powstanie instytucji kultury, w skład której weszła biblioteka nie przyczyniło się do pozytywnych zmian – biblioteki są finansowane na tym samym bądź nawet niższym poziomie niż przed włączeniem do instytucji kultury. W przypadku Boleszkowic zauważa się powolne pozytywne zmiany. Biblioteka w Ińsku dopiero w 2016 roku została włączona do nowo powstałej instytucji kultury, w związku z tym biblioteka wojewódzka nie może jeszcze wydać opinii w tej sprawie.

8. Budżet bibliotek

Tab. 4.

Budżet bibliotek od organizatora w zł	Środki pozyskane od podmiotów publicznych w zł	
	ogółem	w tym z MKiDN
60 193 434	2 735 753	1 745 594

W 2016 roku dotacja od organizatora dla bibliotek publicznych nieznacznie wzrosła, o 2 tys. zł w stosunku do roku 2015. Środki pozyskane od podmiotów publicznych wzrosły ogółem o 176 194 zł. Od MKiDN zachodniopomorskie biblioteki publiczne otrzymały kwotę o 105 020 zł wyższą niż w 2015 roku. Nieznaczne zwiększenie środków finansowych, pozyskanych z MKiDN, wiązało się przede wszystkim z realizacją *Programu Wieloletniego Kultura+*, priorytet *Infrastruktura bibliotek* (lata 2016–2020). Kolejne trzy biblioteki przystąpiły do modernizacji swojej infrastruktury, korzystając ze środków MKiDN. Nie korzystały natomiast z pomocy finansowej marszałka województwa.

W większości przypadków biblioteki nadal sygnalizują zbyt niski poziom budżetu. Wiąże się z tym niskie płace bibliotekarzy, niskie wskaźniki zakupu nowości na 100 mieszkańców, brak środków na prenumeratę czasopism (w 2016 roku w 25 (+3) gminach województwa zachodniopomorskiego biblioteki nie prenumerowały czasopism) i na szkolenia dla bibliotekarzy.

II. Zbiory bibliotek

1. Stan księgozbiorów w woluminach

Tab. 5.

Księgozbiór	Liczba woluminów	
	2015	2016
Ogółem	6 674 011	6 452 904 (-221 107)
Książki	6 399 217	6 173 270 (-225 947)
Czasopisma oprawne	274 794	279 634 (+4840)

Główną przyczyną zmniejszenia liczby książek była likwidacja placówek bibliotecznych oraz duże bieżące selekcje przeprowadzane w większych bibliotekach. W 2016 roku przekształcono 10 bibliotek w 3 instytucje kultury oraz zlikwidowano 11 placówek. Ich księgozbiory zostały zlikwidowane bądź w znacznym stopniu zmniejszone, głównie ze względu na zły stan techniczny książek.

W 2016 roku na 100 mieszkańców województwa przypadało 378 (-11) woluminów książek.

2. Wpływy materiałów bibliotecznych

Tab. 6.

Zbiory	Liczba	
	2015	2016
Książki	213 302 wol.	222 734 wol. (+9432)
Zbiory specjalne	9189 jedn.	22 115 jedn. (+12 926)
Czasopisma oprawne	6782 wol.	5517 wol. (-1265)

Na zwiększenie liczby zakupionych książek ma wpływ polityka przyjęta przez Zespół Sterujący Programu *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek*, w której określa się stopniowy wzrost udziału środków finansowych bibliotek jako wkład własny do programu.

Zgodnie z zaleceniami, od 2014 roku biblioteki przerejestrowują kasety „książki mówionej” do zbiorów audiobooków (zgodnie z instrukcją w formularzu K-03), co jest przyczyną znacznego wzrostu wpływów zbiorów specjalnych w stosunku do lat poprzednich. Nie wszystkie biblioteki zakończyły jeszcze te prace, w związku z tym od kilku lat wykazywany jest duży wpływ zbiorów specjalnych do bibliotek, jest to jednak wzrost pozorny.

3. Księgozbiór ubytkowany

Tab. 7.

Księgozbiór	Liczba woluminów	
	2015	2016
Ogółem	498 748	421 381
Książki	495 581	420 725
Czasopisma oprawne	3 167	656

4. Zbiory specjalne

W ciągu 2016 roku do bibliotek województwa wpłynęło 22 115 jedn. zbiorów specjalnych (z tego zakupiono 5576 jedn. o wartości 151 880 zł). Na koniec 2016 roku ogółem liczyły one 384 186 jednostek (w tym 228 394 materiałów audiowizualnych i 78 837 audiobooków). Na zmniejszenie ogólnej liczby zbiorów nieelektronicznych duży wpływ miała selekcja kaset „książki mówionej” przeprowadzona w Książnicy Pomorskiej.

5. Zakup książek

Biblioteki publiczne dokonywały zakupu książek ze środków finansowych organizatora (66,4% całości środków wydatkowanych na zakup), ze środków MKiDN (32,5%) oraz z innych źródeł, najczęściej ze środków finansowych starostwa powiatowego (1,1%).

Liczba zakupionych książek			Środki na zakup w zł		
ogółem	z dotacji organizatora	z dotacji MKiDN	ogółem	z dotacji organizatora	z dotacji MKiDN
147 495	98 300	47 617	3 363 333	2 231 880	1 093 290

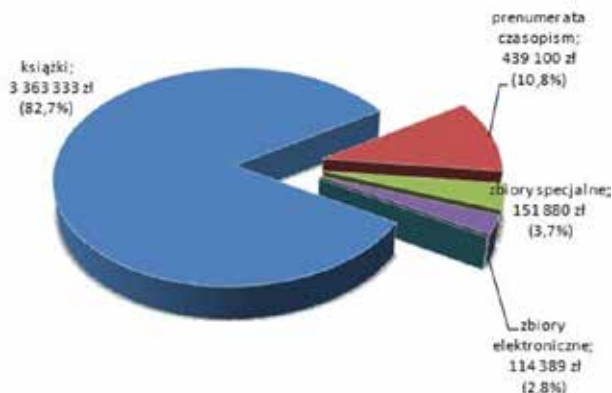
Najniższe środki na zakup książek otrzymały biblioteki, niebędące instytucjami kultury, w: Warnicach (zakupiono 49 wol.), Rąbinie (71 wol.), Ińsku (87 wol.). Dwie z trzech wymienionych bibliotek miały najniższy w województwie wskaźnik zakupu nowości książkowych na 100 mieszkańców: Warnice (1), Rąbino (2).

W 2016 roku wskaźnik zakupu książek w województwie wzrósł o jeden punkt w stosunku do 2015 roku i wynosi 9 woluminów na 100 mieszkańców.

Najwyższy wskaźnik uzyskiwały biblioteki w: Mielnie (28 wol.), Świerżnie (28 wol.), gminie Darłowo (26 wol.), Baniach (25 wol.), Biesiekierzu (23 wol.), Boleszkowicach (23 wol.), Ustroniu Morskim (21 wol.), Dziwnowie (20 wol.), Gościnie (20 wol.), Osinie (20 wol.).

6. Zakup i prenumerata czasopism

W 2016 roku biblioteki województwa zachodniopomorskiego wydały 439,1 tys. zł (-36,1 tys. zł) na prenumeratę czasopism. Część bibliotek decydowała się na zmniejszenie liczby tytułów w prenumeracie, zwiększając tym samym wydatki na zakup książek. Pomimo dofinansowania Biblioteki Narodowej na zakup czasopism o tematyce kulturalnej, niewiele bibliotek zdecydowało się na ich kupno lub zakup zbiorów specjalnych. Dotacja wydatkowana była głównie na zakup książek w formie tradycyjnej.

Rys. 1. Wydatki na zbiory biblioteczne

Biblioteki dysponowały 12 050 (+67) tytułami czasopism pochodzącymi z prenumeraty, egzemplarza obowiązkowego Książnicy Pomorskiej (tu nastąpił znaczący wzrost) oraz z darów i wymiany.

Jak w latach poprzednich, największą liczbę tytułów odnotowano w Książnicy Pomorskiej, Koszalińskiej Bibliotece Publicznej, Miejskiej Bibliotece Publicznej w Szczecinie, Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu oraz w bibliotekach w Choszczynie, Gryfinie, Nowogardzie, Stargardzie i Świnoujściu. Stosunkowo dużą liczbę tytułów prenumerują też biblioteki w Będzinie, w gminie Darłowo, Dębnie, Dziwnowie, Mielnie, Polanowie i Sianowie.

W 2016 roku w 25 (+3) gminach województwa zachodniopomorskiego biblioteki nie prenumerowały czasopism. Należały do nich: Barlinek, Boleszkowice, Cedynia, Człopa, Dobra (powiat policki), Dolice, Golczewo, Ińsko, Kobylanka, Krzęcin, Lipiany, Marianowo, Mieszkowice, Nowe Warpno, Nowogródek Pomorski, Postomino, Przybiernów, Rąbino, biblioteka w Rewalu, Rymań, Świdwin (gmina), Świerzno, Tychowo, Warnice, Wierzychowo. Jako przyczynę braku prenumeraty biblioteki podawały brak środków finansowych oraz brak zainteresowania ze strony czytelników.

Pośród wyżej wymienionych, biblioteki w Boleszkowicach, Cedyni, Człopie, Dobrej, Ińsku, Kobylance, Marianowie, Nowogrodzku Pomorskim, Postominie, Przybiernowie, Rąbinie, Rymaniu, Wierzychowie oraz w gminach Rewal i Świdwin, w swoich siedzibach nie udostępniały żadnej prasy, nawet pochodzącej z darów.

III. Użytkownicy bibliotek

Liczba użytkowników bibliotek znacząco przewyższa liczbę czytelników (tj. osób aktywnie wypożyczających). W 2016 roku z bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego skorzystało 251 145 użytkowników (+16 845 w stosunku do liczby czytelników). W tej grupie znalazły się między innymi osoby korzystające wyłącznie

z e-usług bibliotek. Jednakże zarówno liczba użytkowników, jak i liczba czytelników spadły w stosunku do 2015 roku.

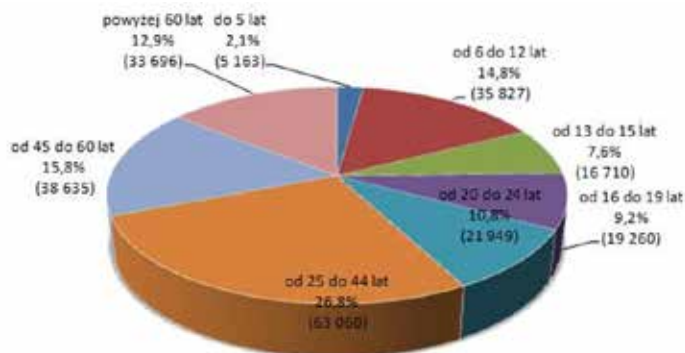
Statystyki wykazały tendencję spadkową w liczbie czytelników, przede wszystkim w wieku od 16 do 24 lat. Głównym powodem spadku była zmiana wymogów egzaminu maturalnego (brak prezentacji z języka polskiego). Miało to również wpływ na zmniejszenie liczby udostępnień zbiorów. Spadek liczby czytelników w tych grupach wiekowych spowodowany jest także brakiem oferty ze strony bibliotek, dostosowanej do nowoczesnych narzędzi komunikacji. Część osób niezarejestrowanych jako czytelnicy, jest zarejestrowana jako użytkownicy e-usług (na przykład korzystający z wypożyczalni e-booków).

Widoczny wzrost liczby czytelników odnotowano natomiast wśród osób powyżej 60 roku życia.

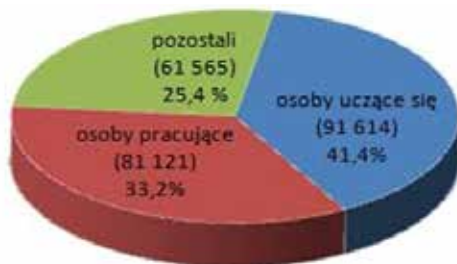
1. Liczba czytelników

Tab. 9.

Przedziały wiekowe	Liczba czytelników	
	2015	2016
Czytelnicy ogółem	248 170	234 300
Do 5 lat	5354	5 163
6–12	36 671	35 827
13–15	18 827	16 710
16–19	22 789	19 260
20–24	26 888	21 949
25–44	66 501	63 060
45–60	39 114	38 635
Powyżej 60	32 026	33 696

Rys. 2. Czytelnicy

Rys. 3. Czytelnicy według zajęcia

2. Liczba czytelników na 100 mieszkańców

Liczba czytelników na 100 mieszkańców nie uległa zmianie w stosunku do roku 2015 i wynosi 14.

Poniżej wymieniono miejscowości z najwyższymi i najniższymi wskaźnikami czytelników na 100 mieszkańców:

Mielno 43*, Międzyzdroje 33*, Ustronie Morskie 31*, Dziwnów 29*, Brojce 3, Ińsko 3, Gmina Sławno 3, Człopa 4, Czaplinek 4, gmina Wałcz 4, Cedynia 5.

* Razem z czytelnikami sezonowymi.

IV. Udostępnianie zbiorów

Biblioteki województwa zachodniopomorskiego odnotowały spadek wypożyczeń i udostępnień na miejscu wszystkich rodzajów zbiorów.

Statystyczny czytelnik w województwie zachodniopomorskim w 2016 roku wypożyczył 17 książek.

Tab. 10.

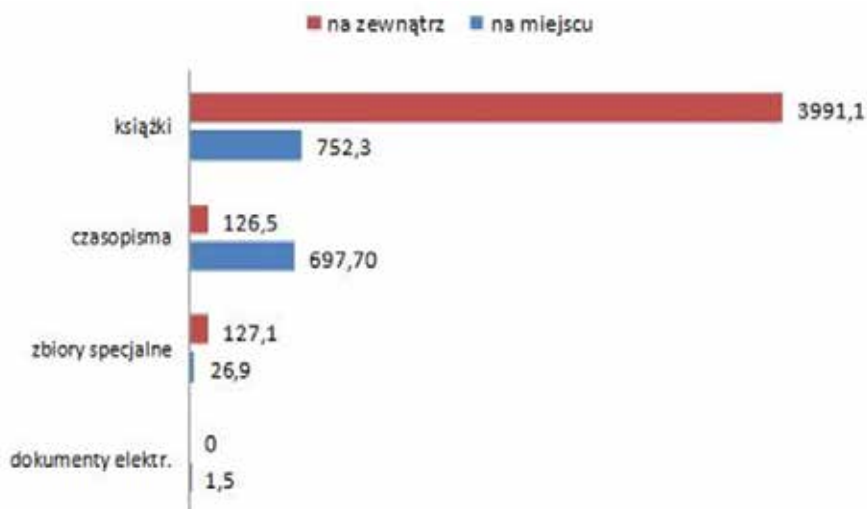
	2015	2016
Liczba wypożyczonych zbiorów (książki, czasopisma, zbiory specjalne, dokumenty elektroniczne na nośniku fizycznym)	4486,9 tys.	4245,4 tys.
Wypożyczenia zbiorów na 100 mieszkańców w województwie	261	248
Liczba wypożyczonych książek w wol.	4210,7 tys.	3991,1 tys.
Wypożyczenia książek na 100 mieszkańców w województwie	245,5	233,6
Wypożyczenia czasopism (oprawnych i nieoprawnych)	144,1 tys.	126,5 tys.
Wypożyczenia zbiorów specjalnych	129 tys.	127,1 tys.

Z roku na rok przybywa w bibliotekach e-usług i czytelników korzystających wyłącznie z tej oferty, wzrasta również udostępnianie książek i czasopism w wersji elektronicznej. W kolejnych latach wskazanym będzie sumowanie liczby tradycyjnych usług biblioteki z wykorzystaniem e-usług. Dopiero zsumowane wartości będą dawały realny obraz czytelnictwa, pomimo że zbierane przez GUS dane obejmują statystykę e-usług, między

innymi wypożyczania i korzystania na miejscu z książki elektronicznej (dział siódmy arkusza K-03).

Tab. 11.

Udostępnianie zbiorów na miejscu			
Zbiory	Jednostki w tysiącach		% ogółu
	2015	2016	
Książki	815	752,3	50,9
czasopisma (oprawne i nieoprawne)	802	697,7	47,2
zbiory specjalne	26,9	26,8	1,8
dokumenty elektroniczne	4	1,5	0,1
ogółem	1 647,9	1 478,3	100

Rys. 4. Liczba udostępnień

Wypożyczenia międzybiblioteczne

Z Książnicy Pomorskiej do innych bibliotek wypożyczono 1127 (-740) jedn. zbiorów oraz wysłano 1378 (-300) kopii materiałów oryginalnych. Z innych bibliotek sprowadzono 154 jednostki, w tym z zagranicy 54. Sprowadzono również 489 kopii materiałów oryginalnych.

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej w 2016 roku, z wypożyczalni międzybibliotecznej skorzystały 72 osoby indywidualne i instytucje. Złożono 161 rewersów, z czego zrealizowano 156 ze zbiorów własnych oraz innych bibliotek. Wśród najbardziej ak-

tywnych bibliotek terenowych prym wiodły biblioteki publiczne z Białogardu, Sławna, Kołobrzegu i Trzebiatowa. Wśród bibliotek, z którymi najlepiej układała się współpraca należy wymienić: Bibliotekę UMK w Toruniu, Książnicę Pomorską w Szczecinie, Bibliotekę Sejmową oraz Bibliotekę Jagiellońską.

Znaczącą liczbę wypożyczeń międzybibliotecznych zanotowano również w bibliotekach w Choszczynie, Dębnie, Drawsku Pomorskim, Gryficach, Gryfinie, Kamieniu Pomorskim, Kołobrzegu, Osinie, Płotach, Policach, Stargardzie, Trzebiatowie i Ustroniu Morskim. Większość bibliotek w województwie odnotowała brak wypożyczeń międzybibliotecznych lub kilka w ciągu roku.

V. Działalność informacyjna bibliotek. Informacja o regionie

Biblioteki publiczne podejmują wiele form pracy w ramach działalności informacyjnej. Obok instruktażu indywidualnego, związanego z wyszukiwaniem zbiorów, prowadzą lekcje biblioteczne i tematyczne, które są najpopularniejszą formą współpracy bibliotek ze szkołami.

Tradycyjnie w bibliotekach opracowuje się zestawienia bibliograficzne i kwerendy, chociaż zapotrzebowanie na takie usługi nie jest duże. Nowoczesne systemy biblioteczne posiadają proste w obsłudze narzędzia, pozwalające na samodzielne generowanie różnego typu zestawień. Czytelnicy, biegle wyszukujący informacje w elektronicznych katalogach bibliotecznych, coraz częściej korzystają z tych funkcji.

W 2016 roku w bibliotekach publicznych województwa zachodniopomorskiego udzielono 1 624 984 informacje, w tym 366 014 bibliograficznych. Coraz większą część tych informacji stanowią odpowiedzi na zapytania internetowe.

Biblioteki na bieżąco monitorują stan księgozbioru podręcznego, jego aktualność i wykorzystanie. O ile dotacje zewnętrzne pozwoliły na stałe uzupełnianie księgozbioru podręcznego i jego aktualizację, to zainteresowanie księgozbiorem prezencyjnym spada. Tylko w ośmiu przypadkach biblioteki zgłaszały stały poziom zainteresowania księgozbiorami podręcznymi. Pozostałe biblioteki zwracały uwagę na znikome wykorzystanie tego zbioru, między innymi z powodu nieograniczonego dostępu do internetu i braku zainteresowania ze strony czytelników korzystaniem z książek na miejscu. Dlatego niektóre z bibliotek podjęły decyzję o przesunięciu znacznej części księgozbioru prezencyjnego do wypożyczalni, zostawiając do korzystania na miejscu jedynie encyklopedie, słowniki i leksykony. Ze sprawozdań wynika też, że ta forma udostępniania bardziej odpowiada czytelnikom, a książki cieszą się znacznie większym zainteresowaniem, niż gdy były dostępne tylko w czytelniku.

O swojej działalności i zbiorach biblioteki informują na stronach internetowych (szerzej opisano to w rozdziale *VIII. E-usługi bibliotek*).

Istotną częścią działalności bibliotek publicznych jest gromadzenie materiałów dotyczących regionu i udzielanie informacji o regionie.

Biblioteki udostępniają mapy, przewodniki, lokalne dokumenty życia społecznego. Prowadzą kroniki swoich miejscowości, zamieszczają skany dokumentów samorządo-

wych na stronach bibliotek, organizują spotkania z regionalistami i lokalnymi twórcami. Współredagują czasopisma lokalne oraz zamieszczają w nich informacje o nowościach książkowych znajdujących się w bibliotece.

Biblioteki gromadzą też widokówki, płyty DVD dokumentujące ważne wydarzenia odbywające się na terenie gminy, fotografie, także wspomnienia mieszkańców. Jednakże w większości bibliotek zbiory regionalne ograniczają się do książek i czasopism.

Regionalnych dokumentów życia społecznego nie gromadzą biblioteki powiatowe w Szczecinku i w Wałczu.

W połowie bibliotek pełniących zadania powiatowe i w większości bibliotek gminnych zbiory te nie są opracowywane, tylko w kilkunastu przypadkach opracowuje się je w formie tradycyjnej lub elektronicznej. Kartoteki regionalne w formie elektronicznej prowadzą biblioteki w: Białogardzie, Bornem Sulinowie, Choszczynie, Dębnie, Dziwnowie, Koszalinie, Łobzie, Stargardzie, Ustroniu Morskim.

Kartoteki regionalnej (nawet w formie tradycyjnej) nie tworzy biblioteka powiatowa w Szczecinku oraz wiele bibliotek gminnych.

Niektóre z bibliotek digitalizują regionalne czasopisma (między innymi Borne Sulinowo, Łobez, Książnica Pomorska w Szczecinie). Zajmują się tym również biblioteki współtworzące zdigitalizowane zasoby Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej.

Bogatym źródłem wiedzy o regionie jest Encyklopedia Pomorza Zachodniego – pomeranica.pl, tworzona przez Książnicę Pomorską we współpracy z portalem sedina.pl i bibliotekami powiatowymi. Encyklopedia zawiera internetowy zbiór haseł opisujących ludzi, miejsca, organizacje, zabytki, dzieła i wydarzenia związane z województwem zachodniopomorskim. W 2016 roku opracowano 187 nowych haseł. Na koniec roku łączna liczba opracowanych haseł wynosiła 6857.

Źródłem informacji dla osób poszukujących literatury na temat Pomorza Zachodniego jest też tworzona przez Książnicę Pomorską Elektroniczna Baza Bibliografia Pomorza Zachodniego.

O działaniach podejmowanych przez biblioteki publiczne województwa zachodniopomorskiego, biblioteka wojewódzka informuje w „Bibliotekarzu Zachodniopomorskim” (w kronice wydarzeń prowadzonej wspólnie z Koszalińską Biblioteką Publiczną).

VI. Działalność kulturalna i edukacyjna bibliotek

W 2016 roku w województwie zachodniopomorskim, w bibliotekach publicznych zorganizowano ogółem 14 047 imprez dla 283 970 użytkowników.

W poniższym zestawieniu wymieniono działania organizowane przez większość bibliotek publicznych na rzecz środowisk lokalnych. Należą do nich:

- spotkania autorskie;
- zajęcia dla dzieci w czasie ferii i wakacji;
- cykliczne spotkania zabawowo-czytelnicze dla najmłodszych;

- ogólnopolskie akcje: „Narodowe Czytanie” *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza, „Cała Polska czyta dzieciom”, *Marzycielska Poczta*;
- spotkania w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki (działalność opisana w rozdziale XIII);
- imprezy towarzyszące obchodom „Tygodnia Bibliotek” (w tym akcja „Odjazdowy bibliotekarz” oraz „Pociąg do książki, książka do pociągu”;
- „Tydzień z Internetem”, *Bezpieczny e-konsument*;
- imprezy pod hasłem „Noc w bibliotece”;
- konkursy literackie, ortograficzne i plastyczne (o zasięgu powiatowym i gminnym);
- akcje wymiany książek między osobami prywatnymi pod różnymi nazwami *Uwolnij książkę, Podziel się książką, Wędrująca książka, Bookcrossing*;
- różne formy zajęć dla seniorów (spotkania tematyczne, integracyjne, kursy komputerowe);
- kursy języków obcych (w tym e-learningowe);
- pomoc w odrabianiu lekcji;
- imprezy towarzyszące „Finałowi Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy”;
- obchody świąt narodowych i lokalnych;
- imprezy kultywujące tradycje świąt wielkanocnych i bożonarodzeniowych;
- obchody Dnia Pluszowego Misia, Dnia Matki, Dnia Dziecka, Andrzejką, Mikołajki.

Niektóre z działań kulturalno-oświatowych zostały opisane w rozdziale VII *Obsługa specjalnych grup użytkowników bibliotek*.

VII. Obsługa specjalnych grup użytkowników bibliotek

W województwie zachodniopomorskim 149 (+8) placówek bibliotecznych jest przystosowanych dla osób niepełnosprawnych (głównie podjazdy do budynków). Liczba ta stanowi zaledwie 41% wszystkich placówek, jednak systematycznie nieznacznie wzrasta. Udogodnienia wewnątrz budynków posiada 90 (+ 10) lokali.

Zaledwie 16 zachodniopomorskich bibliotek posiada specjalistyczny sprzęt komputerowy i oprogramowanie przystosowane do obsługi osób niepełnosprawnych. W części bibliotek sprzęt został zakupiony w ramach realizacji programu *Biblioteka+. Infrastruktura bibliotek* w latach ubiegłych (Choszczno, Drawsko Pomorskie, Gryfino, Kołobrzeg).

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim, w ramach zrealizowanego ze środków MKiDN projektu, zakupiła specjalistyczny sprzęt komputerowy dla osób z różnymi dysfunkcjami, między innymi powiększalnik tekstu czytający ludzkim głosem Vocatex 1021 B, monitor 22-calowy wraz z klawiaturą dla słabowidzących, cztery czytniki e-booków PocketBook, dwa tablety Samsung Galaxy, schodolaz, oraz pozyskała Czytak ze Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Larix.

Filia w Żydowie (Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Polanowie) posiada jedno stanowisko komputerowe z wyposażeniem dla osoby niepełnosprawnej (urządzenie

wskazujące sterowane za pomocą ruchów głowy, klawiatura dotykowa, podpórki pod ramię, powiększony trackball).

Biblioteka Publiczna w Gryfinie w 2016 roku współpracowała z gryfińskim kołem Polskiego Związku Niewidomych, w celu efektywniejszego wykorzystywania pozyskanego w programie *Biblioteka+. Infrastruktura bibliotek* sprzętu specjalistycznego. W ocenie biblioteki, popularyzacja sprzętu wśród tej kategorii potencjalnych użytkowników będzie procesem długotrwałym. Istotnym utrudnieniem są ograniczenia techniczne związane z dotarciem osób niepełnosprawnych do biblioteki z odległego miejsca zamieszkania (dotyczy całego powiatu). Z oferowanych udogodnień dotychczas skorzystały jedynie pojedyncze osoby.

Biblioteki w Choszcznie, Dębnie, Drawsku Pomorskim, Goleniowie, Kamieniu Pomorskim, Koszalinie, Myśliborzu, Nowogrodku Pomorskim, Przybiernowie, Pyrzycach, Sianowie i Świnoujściu przystąpiły do projektu „Wypożyczalnia odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej dla osób niewidomych i słabowidzących – Edycja 2016”, realizowanego przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Larix, dofinansowanego przez MKiDN. Biblioteki w ramach projektu otrzymały nieodpłatnie (na podstawie umowy użyczenia) urządzenie Czytack Plus wraz z pakietem kilkuset tytułów książek.

Zainteresowanie zakupem audiobooków do bibliotek pozostaje na poziomie ubiegłego roku. W 2016 roku 32 biblioteki zakupiły 3942 audiobooki (z tego 1941 zakupiono do bibliotek w Szczecinie i Koszalinie). Zwiększono natomiast liczbę zakupionych płyt. W dalszej kolejności najwięcej pozycji zakupiły biblioteki w Drawsku Pomorskim, Goleniowie, Gryficach, Nowogardzie, Kołobrzegu, Policach i Szczecinku. Miejska Biblioteka Publiczna w Dziwnowie od Kulczyk Foundation otrzymała 19 audiobooków *Mądre bajki z całego świata*.

Na koniec roku liczba audiobooków w zachodniopomorskich bibliotekach wyniosła 78 902 jedn. (+16 343 jedn.), co stanowiło 35% zbiorów audiowizualnych zgromadzonych w bibliotekach. Duża liczba wpływów w 2016 roku spowodowana była zakwalifikowaniem, zgodnie z zaleceniami GUS, 11 tys. kaset „książki mówionej” Miejskiej Biblioteki Publicznej w Świnoujściu do audiobooków.

W województwie zachodniopomorskim audiobooki gromadzą 54 biblioteki (tj. blisko 100 placówek, z których 33 należą do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie). Część z nich, zwłaszcza zlokalizowanych w małych miejscowościach, obserwuje znikome zainteresowanie tą formą książki. Pomimo zwiększającej się oferty książek na płytach CD, starsi użytkownicy bibliotek preferują książki z dużą czcionką i nadal chętnie korzystają z kaset magnetofonowych. W powiatach łobeskim i świdwińskim biblioteki nie gromadzą audiobooków.

O większą liczbę nowych pozycji z serii *Duże Litery* wzbogaciły się biblioteki między innymi w: Boleszkowicach, Choszcznie, Golczewie, Gryfinie, Kamieniu Pomorskim, Kołobrzegu, Koszalinie, Łobzie, Pyrzycach, Szczecinie, Świnoujściu, Karsiborze (gmina Wałcz). Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Golczewie, Miejska Biblioteka Publicz-

na w Międzyzdrojach oraz Biblioteka Publiczna Gminy Wolin otrzymały książki z dużą czcionką od Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo w Rozwoju, w ramach realizacji zadania publicznego pod nazwą *Aktywność seniorów kluczem do sukcesu*, zleconego w ramach *Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych (ASOS)* na lata 2014–2020. Książki te cieszą się dużą popularnością wśród osób starszych.

Organizując zajęcia dla osób niepełnosprawnych i seniorów, biblioteki współpracują z Warsztatami Terapii Zajęciowej, Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, ośrodkami i szpitalami rehabilitacyjnymi, domami pomocy społecznej, domami dziennego pobytu dla osób starszych, Uniwersytetami Trzeciego Wieku, przedszkolami i szkołami integracyjnymi, domami kombatanta. Biblioteka w Międzyzdrojach rozpoczęła współpracę z Warsztatem Terapii Zajęciowej w Wolinie. Podopieczni tej organizacji uczestniczyli w spotkaniach autorskich organizowanych w bibliotece. Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Ostroficach okazał wsparcie, udostępniając bezpłatnie samochód do przewożenia osób niepełnosprawnych na spotkania autorskie.

Przy bibliotekach powstają kluby seniora, w ramach których odbywają się cykliczne spotkania tematyczne, na przykład w Nowogardzie i Polanowie.

Przy Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Polanów działa, liczący ośmiu aktorów-seniorów, Teatr przy Stoliku VERBUM.

Biblioteka w Gryfinie zatrudnia cztery osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności, biblioteka w Polanowie zatrudnia jedną osobę z orzeczeniem o niepełnosprawności (na pełny etat). W Bibliotece Publicznej w Połczynie Zdroju odbywała staż jedna osoba niepełnosprawna.

Biblioteki w Polanowie, Sianowie i Starej Dąbrowie uczestniczyły w projekcie Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego *O finansach... w bibliotece*. Istotą projektu jest edukacja finansowa osób dorosłych (głównie po 50 roku życia), prowadzona w bibliotekach przez odpowiednio przeszkolonych bibliotekarzy. Projekt miał na celu wzrost wiedzy ekonomicznej i zwiększenie umiejętności korzystania z nowoczesnych produktów i usług finansowych, przy wykorzystaniu nowych technologii. Uczestnicy dowiadawali się, jak założyć elektroniczne konto w banku, sprawdzić oprocentowanie kredytu, jak skutecznie zarządzać domowym budżetem, poznawali sposoby zakładania lokat, ubezpieczenia, przeliczania walut oraz zakupów internetowych.

Najczęściej podejmowanym przez biblioteki działaniem na rzecz seniorów była organizacja kursów komputerowych lub zajęcia indywidualne przy komputerze. Takie formy zajęć organizowały między innymi biblioteki w Chociwlu, Chojnie, Dobrej (powiat łobeski), Goleniowie, Gryfinie, Kamieniu Pomorskim, Kołobrzegu, Koszalinie, Polanowie, Sianowie, Sławnie, Tucznie, a także Miejska Biblioteka Publiczna w Wałcu, Książnica Pomorska, Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie.

Aby ułatwić osobom starszym lub niepełnosprawnym dostęp do zbiorów, pracownicy bibliotek dostarczali książki bezpośrednio do domów. Z usług bibliotek korzystali też

pacjenci miejscowych szpitali, na przykład w Białogardzie, Choszczynie, Dębnie, Drawsku Pomorskim, Gryficach, Kołobrzegu, Tucznie, Tychowie.

Coraz więcej bibliotek zgłasza przystosowanie strony internetowej do potrzeb osób niepełnosprawnych, są to zarówno biblioteki powiatowe jak i małe gminne.

W Białogardzkiej Bibliotece Publicznej trzech pracowników ukończyło kurs języka migowego na poziomie podstawowym, organizowany przez Edukacyjne Studium Języka Migowego, zatytułowany *Migam i gram*.

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie co roku włącza się do akcji „Na niebiesko dla autyzmu”, której głównym celem jest podniesienie społecznej świadomości na temat choroby.

Gminna Biblioteka Publiczna w Dolicach, dla dzieci z wadami wymowy, zakupiła książki z wierszykami przeznaczonymi do ćwiczeń logopedycznych.

Filia Biblioteczna Górny Taras Biblioteki Publicznej w Gryfinie współorganizowała cykl spotkań w ramach projektu dofinansowanego ze środków MKiDN (priorytet *Promocja Czytelnictwa*). Projekt *Wczytaj się w życie to takie ciekawe* zaistniał dzięki partnerstwu Biblioteki Publicznej w Gryfinie Filii Górny Taras oraz Stowarzyszenia Pomocy w Rozwoju Społecznym i Zawodowym Osób Niepełnosprawnych Intelak-tualnie w Szczecinie. Główną ideą projektu było pokazanie dzieciom, że czytanie to niezwykła umiejętność. Wartością dodaną była integracja dzieci z niepełnosprawnymi osobami dorosłymi. W każdym ze spotkań brało udział dwóch terapeutów, cztery osoby niepełnosprawne ze wspomnianego stowarzyszenia oraz uczniowie z gryfińskich szkół podstawowych z klas od pierwszej do trzeciej.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu, dzięki programowi *Biblioteka+*, *Infrastruktura bibliotek*, dokonano reorganizacji przestrzeni głównej siedziby biblioteki pod kątem obsługi osób starszych lub mających problem z chodzeniem po schodach, ułatwiając tym samym dostęp do zbiorów i komputerów. Osobom słabo widzącym, starszym oraz z niepełnosprawnością ruchową zapewniono dostęp do komputera All-in-One (duży ekran, z możliwością przeglądania internetu za pomocą ekranu dotykowego, z synteizatorem mowy, zmianą kontrastu, lupą).

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej na rzecz osób niepełnosprawnych pracuje Oddział Zbiorów Audiowizualnych oraz pracownicy sześciu filii bibliotecznych. Z zajęć z zakresu biblio-, muzyko- i arteterapii korzystały dzieci i młodzież ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Koszalinie, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Warninie, grupa młodzieżowa Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych IKAR. W wypożyczalni „książek mówionych” w każdą środę odbywały się spotkania czytelników tej agendy (niewidomych, niedowidzących i czytelników z innymi dysfunkcjami). Odbyło się również 12 projekcji filmowych w ramach Akademii Filmowej Integracji, gdzie prezentowano filmy dla dzieci i młodzieży, osób starszych oraz, z audiodeskrypcją, dla osób niewidomych i niedowidzących. W 2016 roku odbyło się 10 spotkań muzycznych w siedzibie Domu

Pomocy Społecznej w Koszalinie, w których uczestniczyli starsi i niepełnosprawni pensionariusze.

W filiach przeprowadzono 7 kursów komputerowych, które ukończyło 24 seniorów. Ogółem w filiach Koszalińskiej Biblioteki Publicznej przeprowadzono 44 spotkania i zajęcia dla osób niepełnosprawnych.

Koszalińska Biblioteka Publiczna systematycznie powiększa zbiory audiowizualne. Na koniec roku zbiór audiobooków (na CD) liczył ogółem 2280 tytułów. Chcąc udostępnić ten zbiór szerszej liczbie czytelników, umożliwiono ich wypożyczenie w czterech filiach.

Biblioteka w Koszalinie po raz 13 była współorganizatorem Europejskiego Festiwalu Filmowego Integracja Ty i Ja pod hasłem *Mistrzowie sportu, mistrzowie życia*. Hasło przewodnie nawiązywało do odbywających się w tym samym czasie Igrzysk Paraolimpijskich w Rio de Janeiro. W międzynarodowym konkursie filmowym udział wzięło 38 filmów: 7 fabularnych, 23 dokumentalne, 8 amatorskich. Były to produkcje między innymi z Polski, USA, Norwegii, Hiszpanii, Szwecji, Niemiec, Holandii, Australii. Po raz pierwszy wręczono nagrodę specjalną Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych. Otrzymał ją film *Bracia* w reżyserii Szymona Jana Sinoffa (Polska 2015). W projekcjach filmowych oraz w imprezach towarzyszących uczestniczyło około 4 tys. osób.

Lokalne edycje festiwalu zorganizowały po raz kolejny biblioteki w Bobolicach i Świeszynie.

Od 1 stycznia 2016 roku w Miejskiej i Gminnej Bibliotece Publicznej w Lipianach działa Świetlica Środowiskowa Parasol (w ramach porozumienia z Gminną Komisją do spraw Uzależnień). Świetlica otwarta od poniedziałku do piątku, w godzinach od 16 do 19, prowadzi działania edukacyjne, między innymi pomoc w odrabianiu lekcji, gry i zabawy logiczne, zajęcia plastyczne, muzyczne, informatyczne, działania wychowawcze (nauczenie zasad zachowania w różnych sytuacjach), opiekuńcze i współpracę z rodziną. Biblioteka otrzymała dotację celową w wysokości 18 160 zł oraz kompletne wyposażenie świetlicy.

Książnica Stargardzka utrzymuje stałą współpracę z Zespołem Szkół Specjalnych, Warsztatami Terapii Zajęciowej oraz z Ośrodkiem Krajowego Towarzystwa Autyzmu w Stargardzie. Dzieci, młodzież i dorośli uczestniczą w lekcjach bibliotecznych i tematycznych, warsztatach, zajęciach głośnego czytania, projekcjach filmowych i przedstawieniach teatralnych. Udostępniana jest im Sala Teatralna, celem umożliwienia sprawdzenia się na scenie (dzieci, młodzież a nawet dorośli uczestniczą pod kierunkiem opiekuna w przygotowaniach i próbach do spektakli, następnie wystawiają przedstawienia dla kolegów ze szkoły, ośrodka lub biorą udział w przeglądach teatralnych).

Od wielu lat Książnica Stargardzka współpracuje z Uniwersytetem Trzeciego Wieku, a w szczególności z Sekcją Miłośników Literatury, Sztuki i Historii, która co tydzień spotyka się w Sali Projekcyjnej Książnicy Stargardzkiej na wykładach lub projekcjach. Z sekcji tej wywodzi się stała grupa klubowiczów bibliotecznego Dyskusyjnego Klubu Książki.

W 2016 roku Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie realizowała projekt *Literatura jest w nas*. Uwzględniał on uczestnictwo wszystkich grup czytelniczych – dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów, a także osób z niepełnosprawnościami. Projekt dostał dofinansowanie ze środków ministra kultury i dziedzictwa narodowego. Materiały promocyjne były dopasowane do potrzeb grup docelowych. Wzięto pod uwagę ograniczenia konkretnej grupy użytkowników, związane z dysfunkcjami wzroku lub słuchu, aktywnie włączając tych odbiorców do uczestnictwa w kulturze. Biblioteka współpracowała z Polskim Związkiem Niewidomych i Towarzystwem Przyjaciół Głuchoniewidomych. Dla osób niewidomych zaproszenia do udziału w spotkaniach przygotowane zostały w formie nagrania audio na płytach CD i pliku dźwiękowego na stronie internetowej biblioteki.

W ramach projektu biblioteka zrealizowała między innymi:

- kilkanaście spotkań autorskich, tłumaczonych na język migowy przez tłumacza zapewnionego przez partnera projektu – Zachodniopomorską Jednostkę Wojewódzką Towarzystwa Pomocy Głuchoniewidomym;
- podczas spotkania autorskiego z Jackiem Hugo-Baderem grupa recytatorsko-teatralna ESPERO składająca się z niewidomych artystów, przedstawiła aktorską interpretację fragmentów prozy Jacka Hugo-Badera, które zostały odczytane brajlem;
- podczas „Tygodnia Czytania Dzieciom” artyści z grupy recytatorsko-teatralnej ESPERO czytali dzieciom fragmenty wydrukowanej alfabetem Braille’a książki Astrid Lindgren *Dzieci z Bullerbyn*.

Oprócz dużego projektu *Literatura jest w nas* biblioteka organizowała kursy komputerowe dla seniorów. Nawiązano współpracę ze Szczecińskim Humanistycznym Uniwersytetem Seniora. Pierwszym wspólnym działaniem był udział wolontariuszek w „Tygodniu Czytania Dzieciom”. W wybranych filiach bibliotecznych panie czytały dzieciom. Kolejną wspólną inicjatywą była uliczna akcja bookcrossingowa. W ramach kontynuacji wspólnych działań wolontariuszki zapewniały pomoc techniczną podczas spotkań organizowanych przez Miejską Bibliotekę Publiczną (fotografowanie, opiekowanie się gośćmi i publicznością).

W ramach działalności prowadzonej przez Sekretarza Naukowego Książnicy Pomorskiej w Szczecinie przeprowadzono 25 spotkań w środowisku seniorów i osób niepełnosprawnych (domy komatanta i ich filie dziennego pobytu, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej). Spotkania miały formę prelekcji o wybitnych postaciach literatury polskiej. Były też okazją do spisywania wspomnień starszych osób, zbieranych do archiwów rodzinnych gromadzonych w Książnicy Pomorskiej. Łącznie w spotkaniach uczestniczyło 936 osób.

W ramach działalności Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Nieprawnych Wzrokiem zorganizowano cykl warsztatów plastycznych (36 spotkań dla 174 osób) oraz 11 spotkań tematycznych, w których uczestniczyło 929 osób.

VIII. E-usługi bibliotek

W 2016 roku biblioteki województwa zachodniopomorskiego użytkowały 2335 komputerów (+59).

Począwszy od 2013 roku, część bibliotek systematycznie pozyskuje dużą liczbę komputerów kupowanych ze środków Lokalnych Grup Działania.

Tab. 12. Biblioteki wykorzystywały następujące programy biblioteczne

Program	Liczba bibliotek	Liczba placówek
MAK+	55	143
MAK	9	14
PROLIB	1	35
SOWA	18	41
LIBRA	7	10
ALEPH	2	12
KOHA	1	3
Inne	3	4
Razem	96	253

Sześć bibliotek w województwie posiada równocześnie dwa programy biblioteczne.

W województwie zachodniopomorskim wszystkie biblioteki główne oferują dostęp do internetu. Powiększa się liczba bibliotek zlokalizowanych w niewielkich miejscowościach udostępniających internet bezprzewodowy. Użytkownicy chętnie korzystają z prywatnego sprzętu i dostępu do Wi-Fi, a jednocześnie ze zbiorów biblioteki.

Kilka filii zlokalizowanych we wsiach nie dysponuje dostępem do internetu. Należą do nich między innymi filie bibliotek w: Golczewie, Gryfinie, Kamieniu Pomorskim, Pyrzycach, Węgorzynie. Większość z tych placówek jako przyczynę braku internetu podaje bardzo słaby zasięg operatorów lub brak funduszy.

W całym województwie zanotowano 2 059 842 (o około 700 tys. mniej niż w 2015 roku) wejścia na strony internetowe bibliotek. Coraz więcej bibliotek oprócz strony WWW zakłada profil na Facebooku, gdzie zamieszcza informacje o planowanych imprezach, relacje z wydarzeń oraz bieżące informacje związane z działalnością biblioteki. Ze sprawozdań bibliotek wynika, że profile bibliotek na portalu Facebook cieszą się znacznie większą popularnością wśród użytkowników niż ich strony internetowe.

Z danych statystycznych wynika, że 92 biblioteki województwa zachodniopomorskiego udostępniają informacje o swoich zbiorach poprzez katalogi online. Niestety, nadal nie wszystkie biblioteki będące użytkownikami systemu MAK+ i posiadające własną stronę internetową umieszczają link do własnego katalogu na swojej stronie WWW.

Spśród 117 bibliotek województwa zachodniopomorskiego 22% nie posiada katalogów elektronicznych (26 bibliotek). Należą do nich biblioteki w powiatach:

- drawskim – Ostrowice, Wierzchowo;
- goleniowskim – Przybiernów;
- gryfickim – Płoty, Rewal, Niechorze;
- gryfińskim – Cedynia, Mieszkowice, Moryń;
- kamieńskim – Świerzno;
- kołobrzeskim – Dygowo, Gościno, Siemyśl;
- myśliborskim – Boleszkowice;
- polickim – Nowe Warpno;
- pyrzyckim – Bielice, Kozielice, Warnice;
- stargardzkim – Dobrzany, Ińsko, Stara Dąbrowa;
- szczecineckim – gmina Szczecinek;
- świdwińskim – Brzeźno, Rąbino, gmina Świdwin;
- wałeckim – Człopa.

W powyższym zestawieniu nie ujęto czterech bibliotek, które użytkują wyłącznie starsze wersje programu MAK bądź użytkują inne systemy biblioteczne, nie udostępniane online.

Wszystkie wyżej wymienione biblioteki zgłaszały brak jakichkolwiek e-usług.

Biblioteka wojewódzka oraz biblioteki powiatowe od lat podejmują działania aktywizujące biblioteki do zakupu bibliotecznych programów komputerowych.

W powiatach białogardzkim, choszczeńskim, koszalińskim, łobeskim i sławieńskim wszystkie biblioteki posiadają katalogi komputerowe.

Książnica Pomorska już od 12 lat współpracuje z katalogiem NUKAT, współtworząc jego zasób i oferując dostęp do informacji o swoich zbiorach oraz zbiorach ponad 130 innych bibliotek naukowych w Polsce.

Biblioteka cyfrowa i bazy danych tworzone w zachodniopomorskich bibliotekach

Zachodniopomorskie Porozumienie Bibliotek jest koordynatorem Zachodniopomorskiego Systemu Informacji Regionalnej i Naukowej, w ramach którego funkcjonuje Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrowa zbc.ksiaznica.szczecin.pl/dlibra.

Liczba obiektów dostępnych w Zachodniopomorskiej Bibliotece Cyfrowej na koniec 2016 roku wyniosła 36 808. W ramach ZBC współpracują biblioteki naukowe Szczecina (w tym Książnica Pomorska) i Koszalina, a ponadto biblioteki publiczne: Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie, Koszalińska Biblioteka Publiczna i Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu.

W Książnicy Pomorskiej od 2000 roku tworzona jest Elektroniczna Baza Bibliografia Pomorza Zachodniego. Rejestrowane są w niej na bieżąco opisy bibliograficzne różnego typu dokumentów: książek, czasopism, artykułów z czasopism oraz gazet ogólnokrajowych i regionalnych, map, utworów (rozpraw z prac zbiorowych) i fragmentów (rozdziały i ustępy wydawnictw i utworów), materiałów konferencyjnych, recenzji książek i sztuk teatralnych, polemik, dokumentów elektronicznych. Baza stanowi znakomite źródło

informacji dla osób poszukujących literatury na temat Pomorza Zachodniego. Tworzona jest we współpracy z Koszalińską Biblioteką Publiczną.

Centralny Katalog Rozproszonych Zasobów Bibliotek Szczecina i Regionu – RoK@Bi umożliwia jednocześnie przeszukiwanie katalogów, bibliografii i baz danych bibliotek Szczecina i województwa (Białogard, Koszalin, Kołobrzeg). RoK@Bi jest częścią Zachodniopomorskiego Systemu Informacji Regionalnej i Naukowej.

Książnica Pomorska we współpracy z portalem sedina.pl i bibliotekami powiatowymi kontynuowała projekt Encyklopedia Pomorza Zachodniego – pomeranica.pl, polegający na tworzeniu bazy danych o regionie, zawierającej internetowy zbiór haseł opisujących ludzi, miejsca, organizacje, zabytki, dzieła i wydarzenia związane z województwem zachodniopomorskim. W 2016 roku opracowano 187 nowych haseł. Na koniec roku łączna liczba opracowanych haseł wynosiła 6857.

Książnica Pomorska zachęca swoich użytkowników do korzystania z zasobów Cyfrowej Wypożyczalni Międzybibliotecznej Publikacji Naukowych ACADEMICA. Rezerwacji wybranych pozycji na określony termin można dokonywać z dowolnego komputera podłączonego do internetu, po wcześniejszym zarejestrowaniu się w Informatorium Książnicy Pomorskiej.

Nieliczne biblioteki tworzą kartoteki zagadnieniowe oraz kartoteki regionalne w formie elektronicznych baz danych, udostępnianych czytelnikom w bibliotece (Białogard, Borne Sulinowo, Choszczno, Dolice, Dębno, Goleniów, Gryfino, Kołobrzeg, Koszalin, Łobez, Ustronie Morskie, Stargard). Spośród 18 bibliotek o zadaniach powiatowych, elektroniczną bibliografię regionu tworzy 7 bibliotek.

Część bibliotek digitalizuje regionalne czasopisma (między innymi Białogard, Borne Sulinowo, Koszalin, Kołobrzeg, Łobez, Książnica Pomorska). Zajmują się tym również niektóre biblioteki współtworzące zdigitalizowane zasoby Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej. Koszalińska Biblioteka Publiczna udostępnia na swojej stronie internetowej akty prawne samorządu terytorialnego.

E-usługi w formie zdalnego dostępu oferowane użytkownikom przez zachodniopomorskie biblioteki

Dla szerszego zasięgu dostępu do e-booków w województwie zachodniopomorskim 12 (+4) bibliotek tworzy Zachodniopomorskie Konsorcjum Bibliotek IBUK LIBRA. W ramach konsorcjum licencje opłacają biblioteki w Białogardzie, Choszczynie, Darłowie, Goleniowie, Gryficach, Kołobrzegu, Koszalinie, Policach, Sianowie, Stargardzie i Szczecinie. Na dzień 31 grudnia 2016 roku dostępne były 764 tytuły e-booków. Od 2015 roku dokumenty, do których konsorcjum wykupiło dostęp, zostały opracowane przez Książnicę Pomorską w systemie Aleph i udostępnione w katalogu online, co wpłynęło na znaczący wzrost statystyk ich wykorzystania. Z danych liczbowych z 2015 i 2016 roku wynika, że spadki tradycyjnego udostępniania niwelowane są korzystaniem przez czytelników z różnorodnych e-usług biblioteki.

Od połowy 2015 roku Książnica Pomorska dysponuje czterema czytnikami e-booków. W 2015 roku wprowadzono nową usługę – nieodpłatne wypożyczanie czytników e-booków. Głównymi czytelnikami e-booków w Książnicy Pomorskiej są studenci.

W mniejszych bibliotekach z książek elektronicznych korzysta głównie młodzież poszukująca lektur szkolnych. Książnica Stargardzka, o ile nie można polecić portalu IBUK Libra, a poszukiwana jest pozycja nieobjęta przepisami prawa autorskiego, proponuje swoim użytkownikom korzystanie z biblioteki internetowej Wolne Lektury. Miejska Biblioteka w Choszczynie, Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Karlinie, Biblioteka Publiczna w Gryfnie ułatwiają dostęp do Wolnych Lektur poprzez zintegrowanie z katalogiem online biblioteki. Miejska Biblioteka Publiczna w Bornem Sulinowie stroną Wolne Lektury udostępnia czytelnikom na miejscu.

Wszystkie mniejsze biblioteki gminne zgłaszały brak zainteresowania e-bookami ze strony czytelników. Większe natomiast odnotowują stopniowy wzrost zainteresowania tą formą książki.

Białogardzka Biblioteka Publiczna udostępnia kody dostępu bibliotekom w swoim powiecie. Należy do Zachodniopomorskiego Konsorcjum IBUK Libra. W 2016 roku do serwisu logowano się 381 razy, ze 137 adresów. W czasie logowania czytelnicy utworzyli 307 tytułów 1471 razy.

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie w 2016 roku wydała 118 kodów dostępu do platformy IBUK Libra. Ponadto biblioteka ta digitalizuje artykuły dotyczące powiatu choszczeńskiego (207 artykułów w 2016 roku) i udostępnia je jako bazę danych. MBP w Choszczynie umożliwia również czytelnikom, na miejscu, dostęp do bezpłatnej cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej książek i czasopism naukowych ACADEMICA.

W Bibliotece Publicznej w Kaliszu Pomorskim w 2013 roku oferowano darmowy dostęp do aktualnych wydań „Gazety Wyborczej” w wersji elektronicznej, jednak wskutek braku zainteresowania przez czytelników zaniechano wykupywania kolejnych licencji.

W 2016 roku biblioteka w Kaliszu Pomorskim kontynuowała prace nad stworzeniem planu miasta dostępnego za pośrednictwem strony biblioteki i darmowej aplikacji Unity Webplayer. Pierwotny plan miasta powstał w 2014 roku i obejmował pełną infrastrukturę. Obecnie trwają prace nad zbieraniem materiałów historycznych, do których linki zostaną zamieszczone na planie przy określonych zabudowaniach miejskich. Dzięki mapie można będzie porównać obecny wygląd kamienic z wyglądem przedwojennym oraz otrzymać informacje o poszczególnych zabudowaniach, ludziach i wydarzeniach.

Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu, korzystając w z systemu bibliotecznego KOHA, w 2016 roku uruchomiła dla czytelników usługę korzystania z konta bibliotecznego poprzez aplikację na urządzenia mobilne. Wykupiła też abonament umożliwiający korzystanie z serwisu Kursy123.pl (kurs języka niemieckiego, angielskiego, włoskiego, hiszpańskiego i fotograficznego dla początkujących), przeznaczonego do samodzielnej nauki w systemie online. Biblioteka pod koniec 2015 roku zakupiła czytnik e-booków, jednak nie cieszy się on dużym zainteresowaniem.

Powiększyła się również oferta bezpłatnych kursów e-learningowych oferowanych przez Bibliotekę Publiczną w Postominie (*Czytaj123*, *Pisz123*, *Pamiętaj123*, *Photoshop123*, *Angielski* (biznesowy), *FunEnglish*, *Angielski123*, *Niemiecki123*, *Hiszpański123*, *Włoski123*, *Fotografia123*).

Poprzez stronę przystosowaną do urządzeń mobilnych Koszalińska Biblioteka Publiczna poleca użytkownikom nowości wydawnicze, opisy, skany okładek, komentarze dotyczące nowo zakupionych książek, czasopism, płyt i audiobooków.

Od 1 sierpnia 2016 roku Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie wykupiła dostęp do e-booków udostępnianych przez platformę Legimi. Czytelnicy mieli możliwość pobierania, z oferty 17 050 książek, na swoje urządzenia (smartfony, tablety, czytniki) głównie literatury pięknej dla dorosłych. Systematycznie rośnie zainteresowanie czytelników biblioteki dostępem do e-booków poprzez platformę Legimi. Pod koniec 2016 roku w największych placówkach bibliotecznych Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie wydzielono stanowiska komputerowe, dzięki którym czytelnicy uzyskali dostęp do zasobów cyfrowych Biblioteki Narodowej w ramach projektu ACADEMICA.

Biblioteka Publiczna w Gryfinie zakupuje e-wydanie „Gazety Prawnej”, z której w ciągu 2016 roku skorzystało 317 osób. Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinku udostępnia elektroniczne czasopismo „Biblioteka Prawa Pracy”.

Od 2011 roku Książnica Pomorska umożliwia dostęp do pełnych tekstów dokumentów normalizacyjnych w wersji elektronicznej (18 534 jedn. norm elektronicznych na koniec 2016 roku). Dysponuje też 99 e-bookami wydawnictwa Wolters Kluwer dostępnymi w sieci wewnętrznej.

W Książnicy Pomorskiej realizowany jest też projekt *Cyfrowe Archiwum Dźwiękowe*, który ma na celu utrwalenie wspomnień osób o nieprzeciętnych życiorysach, których losy związane były z terenem dzisiejszego Pomorza Zachodniego. Zapis wielogodzinnych rozmów, w postaci plików mp3, jest udostępniany użytkownikom poprzez zasoby Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej bez żadnych ograniczeń bądź zgodnie z wolą osoby udzielającej wywiadu, wyłącznie w Książnicy Pomorskiej. Pliki są na bieżąco katalogowane wraz z informacją o dostępie. Książnica Pomorska nagrała 83 pliki mp3 ze wspomnieniami 24 osób.

Miejska Biblioteka Publiczna w Węgorzynie w dalszym ciągu realizuje projekt *Cyfrowe Archiwum Tradycji Lokalnej*. Celem projektu jest tworzenie i aktywne prowadzenie społecznego archiwum historii lokalnej poprzez pozyskiwanie materiałów (fotografie), ich opracowanie i digitalizację. Głównymi zainteresowanymi są uczniowie oraz miłośnicy historii regionu.

Szereg bibliotek nadal korzysta z propozycji firmy Funmedia i oferuje mieszkańcom e-learningową naukę języka angielskiego na platformie FunEnglish.

Wykazywane w sprawozdawczości GUS zbiory dokumentów elektronicznych to przede wszystkim gry edukacyjne dla dzieci, encyklopedie multimedialne i inne multimedialne kompendia wiedzy udostępniane w bibliotekach. Do nielicznych baz kupowanych dla czytelników należą bazy prawnicze LEX i Legalis.

Odbiorcami e-usług byli przede wszystkim uczniowie, studenci oraz osoby do 60 roku życia (najczęściej niepracujące). W Choszczynie znaczącą grupą odbiorców e-usług są także osoby dorosłe spoza regionu, na przykład pacjenci szpitala oraz wczasowicze.

Niewielki wzrost liczby świadczonych e-usług jest odpowiedzią bibliotek na spadek zainteresowania tradycyjnymi nośnikami informacji. E-usługi świadczą przede wszystkim biblioteki większe, aktywne, uczestniczące w szkoleniach. Niewielkie biblioteki gminne w zdecydowanej większości nie świadczą żadnych e-usług dla mieszkańców przywiązanych do tradycyjnych źródeł informacji.

IX. Działalność wydawnicza i naukowa

1. Działalność wydawnicza w 2016 roku

Książnica Pomorska:

- Krystyna Bunsch-Gruchalska, Franciszek Gruchalski, *Od pomysłu do projektu. Projektowanie kart do gry*;
- ks. January Żelawski, *Spod Pacanowa na Ziemie Odzyskane*;
- *Ciągłość i zmiana. 70 lat mediów masowych na Pomorzu Zachodnim*, red. Jan Kania, Paulina Olechowska;
- *Katalog inkunabułów Książnicy Pomorskiej w Szczecinie*, opr. Agata Michalska, Alicja Łojko;
- *Łączenie bibliotek. Skutki społeczno-kulturalne*, red. Monika Kwaśniak (Seria „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego”);
- „Bibliotekarz Zachodniopomorski”, nr 3(2014);
- „Bibliotekarz Zachodniopomorski”, nr 4(2014).

Koszalińska Biblioteka Publiczna:

- *Dzieje Koszalina. Tom 1. Do 1945 roku*, red. nauk. Radosław Gaziński, Edward Włodarczyk;
- Eugeniusz Żuber, *Koszalin współczesny*;
- „Almanach Kultury Koszalińskiej” (za 2015);
- „Rocznik Koszaliński”, nr 43;
- wydawnictwo pokonkursowe *Koszalińska Niezapominajka*, zawierające utwory nagrodzone w konkursie poetyckim.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Dębnie:

- dwumiesięcznik „Merkuriusz Dębnowski” (sześć numerów).

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie:

- audiobook z bajkami i baśniami dla dzieci zatytułowany *Czytam sobie w Goleniowie!*, wydawnictwo dofinansowano ze środków ministra kultury i dziedzictwa narodowego.

Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu:

- *70 lat aktywności Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Galla Anonima w Kołobrzegu (1946–2016)*.

Biblioteka Publiczna w Mirosławcu:

- Jarosław Leszczelewski, *Frydlandzkie dzieje Mirosławca 1314–1772*, t. 2.

Biblioteka Publiczna w Połczynie Zdroju:

- „Skamander” – trzy numery gazetki „Ogólnopolskiego Turnieju Sztuki Recytatorskiej i Poezji Śpiewanej im. Skamandrytów”.

Pyrzycka Biblioteka Publiczna:

- „Bibliografia Regionalna”, t. 10;
- miesięcznik społeczno-kulturalny „Gazeta Ziemi Pyrzyckiej”.

Książnica Stargardzka:

- we współpracy ze Stargardzkim Centrum Kultury wydano katalog z okazji 500-lecia ekslibrisu w Polsce, zatytułowany *Międzynarodowa wystawa ekslibrisu ze zbiorów Książnicy Stargardzkiej*.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Trzebiatów:

- „Trzebiatów – spotkania pomorskie” 2015, t. 13, wydany wspólnie z Trzebiatowskim Ośrodkiem Kultury.

Biblioteka Publiczna w Złocięcu:

- *Bajki* – antologia bajek będących wynikiem konkursu ogłoszonego w ramach „XVIII Regionalnego Przeglądu Twórczości Poetyckiej Spotkanie z Zajączkiem”.

2. Sesje, konferencje, spotkania naukowe

Książnica Pomorska (ważniejsze konferencje i seminaria):

- *Od Pedagogium Książęcego do Gimnazjum Mariackiego w Szczecinie (1543–1945)*;
- *Harbin dzisiaj*, sesja popularnonaukowa;
- sympozjum „Ludzie książki Pomorza Zachodniego”;
- seminarium *Ojczyzna – kobieta, państwo, naród*;
- *Freud, Orzeszkowa, zimowa epifania i zgliszcza*, z cyklu „Wykłady Markiewiczowskie”;
- *60 lat Szczecińskiego Towarzystwa Naukowego*;
- *Zbiory specjalne w bibliotekach polskich: w służbie nauki i edukacji*, ogólnopolska konferencja.

Ponadto wspólnie z Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną w Gorzowie Wielkopolskim Książnica Pomorska zorganizowała międzynarodową konferencję *Tworzenie deskryptorów do niemieckiej historii pogranicza polsko-niemieckiego dla bibliografii regionalnej do 1945 roku* (Gorzów Wielkopolski).

Książnica Pomorska każdego roku bierze udział w „Zachodniopomorskim Festiwalu Nauki”. W 2016 roku, w ramach XVI edycji festiwalu, w Książnicy Pomorskiej odbył się szereg wykładów, warsztatów i lekcji.

Koszalińska Biblioteka Publiczna:

- *Analiza czytelnictwa bibliotek publicznych powiatu koszalińskiego za 2015 rok*, sesja wyjazdowa w Bibliotece Publicznej Gminy Manowo;

- Konferencja dotycząca promocji monografii pod tytułem *Dzieje Koszalina. Tom 1. Do 1945 roku*, red. nauk. Radosław Gaziński, Edward Włodarczyk.

Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu:

- Debata literacka dotycząca czytelnictwa młodzieży, między innymi odbył się wykład dr. hab. Grzegorza Leszczyńskiego, prof. UW, zatytułowany *Trudny czytelnik w bibliotece – młody dorosły. Oczekiwania, nawyki, lektury*. Miała też miejsce debata *Czytać nie czytać* omawiająca wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród kołobrzesckiej młodzieży.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Trzebiatów:

- „Trzebiatów – spotkania pomorskie 2016”, seminarium naukowe.

X. Kadra bibliotekarska. Doskonalenie zawodowe

W bibliotekach publicznych województwa zachodniopomorskiego w 2016 roku zatrudnionych było 1126 (+6) osób (bibliotekarze i obsługa), z tego na stanowiskach bibliotekarskich 779 (+6) osób, co stanowiło 69% całości zatrudnienia w bibliotekach. Na pełnych etatach pracowało 636 (+14) bibliotekarzy.

Tab. 13. Liczba pracowników z wykształceniem bibliotekarskim

Kategorie wykształcenia	Liczba zatrudnionych
Wyższe bibliotekarskie	329 (-5)
Średnie bibliotekarskie	222 (-18)

Na zmniejszenie liczby bibliotekarzy z wykształceniem średnim bibliotekarskim wpłynął zarówno naturalny ruch kadrowy (przechodzenie na emeryturę pracowników bibliotek, którzy ukończyli swoją edukację na poziomie średnim zawodowym), jak i podnoszenie kwalifikacji osób pracujących, poprzez uzupełnianie wykształcenia o studia magisterskie. Zmniejszyła się też liczba osób zatrudnionych w bibliotekach posiadających wykształcenie bibliotekarskie. Jest to efekt zmiany w ustawie o bibliotekach, tzw. „uwolnienia zawodu”.

W małych miejscowościach dyrektorzy bibliotek zgłaszają trudności z zatrudnieniem na stanowiska bibliotekarskie osób o odpowiednich kwalifikacjach.

W 2016 roku kilku pracowników bibliotek ukończyło studia podyplomowe związane z bibliotekarstwem lub zarządzaniem instytucją kultury.

Wiele osób korzystało ze szkoleń oferowanych przez bibliotekę wojewódzką i biblioteki powiatowe. W 2016 roku Książnica Pomorska pozyskała grant z realizowanego przez Instytut Książki programu *Szkolenia dla bibliotekarzy 2016*. W ramach projektu *Korzystajmy z nowoczesnych technologii w bibliotece* w Książnicy Pomorskiej przeprowadzono 10 szkoleń, w których udział wzięło 130 bibliotekarzy.

Poniżej przytoczono przykłady innych konferencji, szkoleń i warsztatów, w których uczestniczyli pracownicy bibliotek:

- Ogólnopolski Zlot Członków Dyskusyjnych Klubów Książki Literacki Woodstock, Wrocław;
- druga edycja Akademii Dyrektorów Bibliotek IBUK Libra, Warszawa;
- sympozjum „Ludzie książki Pomorza Zachodniego”;
- 11 Forum Młodych Bibliotekarzy *W bibliotece wszystko gra!*, Opole;
- czwarte seminarium z cyklu „Biblioteka Nowa”, Warszawa;
- Niekongres Animatorów Kultury, Warszawa;
- *Ameryka w Twojej Bibliotece*, Warszawa;
- *Akcja biblans*, Gdańsk-Sobieszewo;
- *Forum Żywych Bibliotek*, Wrocław;
- Kongres Bibliotek *Biblioteka to ja*, Łódź;
- *Kultura czytelnicza młodego pokolenia*, konferencja naukowa, Łódź;
- *Między kartami, między słowami. Książki dla dużych i małych...*, Koszalin;
- *Od deski do deski. Animacja tekstów literackich...*, Koszalin;
- *Gdzie są młodzi czytelnicy? Kształcenie warsztatu bibliotekarza w zakresie wspierania kompetencji czytelniczych dzieci i młodzieży*, Szczecin;
- *Po co nam te wszystkie nagrody? Czytanie mapy nagród literackich w Polsce*, Szczecin;
- *Czytaj między wierszami – warsztaty krytycznego czytania*, Szczecin;
- *Współczesne pisanstwo kobiet*, seminarium, Szczecin;
- *Uatrakcyjnienie spotkań w bibliotece*, Szczecin;
- *Deskryptory Biblioteki Narodowej*, Warszawa;
- *Tworzenie bibliografii regionalnej*, Szczecin;
- *Metodyka gromadzenia, opracowania i przechowywania regionalnych dokumentów życia społecznego*, Szczecin;
- Warsztaty poświęcone obsłudze systemu MAK+, Szczecin;
- *Biblioteki cyfrowe, serwisy i portale internetowe – nowe źródła informacji w pracy nauczyciela i bibliotekarza*, Warszawa;
- *Mistrzowie kodowania – podstawy programowania w języku App Inventor*, Szczecin;
- *Sektor 3.0*, konferencja dotycząca wykorzystywania nowych technologii, Warszawa;
- *Cyfrowe wyzwania. Kompetencje cyfrowe a uczestnictwo w kulturze*, Warszawa;
- Kurs języka migowego na poziomie podstawowym organizowany przez Edukacyjne Studium Języka Migowego *Migam i gram*;
- *Praca z osobami z niepełnosprawnością ruchu*, Zielona Góra;
- *Profesjonalna obsługa osoby niepełnosprawnej, ze szczególnym uwzględnieniem zasad savoir vivre w obszarze pomocy osobie z dysfunkcją wzroku*, Szczecin;
- *Spotkanie z biblioterapią*, Choszczno;
- *Zajęcia teatralno-dramowe*, Koszalin;

- *Budowanie prawidłowych relacji interpersonalnych*, Mrzeżyno;
- *Bajkoterapia jako metoda pracy z dziećmi*, Szczecin;
- *Biblioterapia w procesie umacniania zdrowia psychicznego i fizycznego dzieci i młodzieży*, Wrocław;
- *Biblioteka bez barier*, Szczecin;
- *Młody-dorosły w bibliotece*, Kołobrzeg;
- *Teatr – rzeczywistość wypreparowana*, Szczecin;
- *Ruch w teatrze*, Szczecin;
- *Komunikacja w bibliotece*, Kalisz Pomorski;
- *Bibliotekarzu zaprzyjaźnij się z osobą z autyzmem*, Zielona Góra;
- *Inspiracje plastyczne Bambino, czyli jak zachęcić dzieci do podejmowania aktywności artystycznej*, Gryfice;
- *Droga do samodzielności – dorosła niepełnosprawność*, ogólnopolska konferencja naukowa, Koszalin;
- *Nowoczesna biblioteka wobec wykluczenia społecznego*, polsko-niemiecka konferencja, Szczecin;
- *Pedagogika zabawy – sposób na atrakcyjne zajęcia grupowe*, Szczecin;
- *Uatrakcyjnienie spotkań w bibliotece*, Szczecin;
- „O finansach w bibliotece”, czwarta edycja, Szczecin;
- „O finansach w bibliotece – IV edycja”, Warszawa;
- *Gamifikowanie literatury pięknej na urządzeniach mobilnych*, Szczecin;
- *Jak skutecznie pozyskiwać środki z Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na rok 2017*, Szczecin;
- *Dobry plan to połowa sukcesu: prawda czy fałsz*, Choszczno;
- *Rola perspektywicznego planowania w zarządzaniu biblioteką*, Police;
- *Nowe technologie w zarządzaniu organizacją: jak pracować na odległość*, Połczyn Zdrój;
- *Nowe technologie w promocji organizacji: kampanie z wykorzystaniem Facebooka*, Połczyn Zdrój;
- *Nowe technologie w marketingu organizacji: wykorzystanie multimediów*, Połczyn Zdrój;
- *Budowanie nowej strategii biblioteki*, Sławno;
- *Podstawy prawa autorskiego*, Warszawa;
- *Skuteczne diagnozowanie potrzeb szkoleniowych kadr bibliotecznych jako czynnik wzrostu jakości oferty kulturalnej bibliotek*, Gdańsk, Warszawa;
- *Po co bibliotekom plany pracy*, Sławno;
- *Nowe zasady organizacji i funkcjonowania archiwum zakładowego składnicy akt*, Koszalin.

Coraz częściej bibliotekarze korzystają z nowoczesnych narzędzi Web 2.0 pozwalających na podnoszenie kwalifikacji i doskonalenie. Kursy e-learningowe i webinaria

nie wymagają dużych wydatków, a dają możliwość uczestniczenia w szerokiej ofercie szkoleń na platformach internetowych.

Webinaria dedykowane bibliotekarzom są bezpłatne. W 2016 roku takie formy doskonalenia cieszyły się bardzo dużą popularnością. Pracownicy bibliotek uczestniczyli między innymi w webinariach:

- *Biblioteka w social media*, LABiB, FRSI;
- *Podaj dalej – jak skutecznie komunikować się z czytelnikiem i promować bibliotekę?*, LABiB, FRSI;
- *Od potrzeby do uczestnictwa, czyli jak zaangażować młodzież do działania*, LABiB, FRSI;
- *Dane osobowe w systemie Mak+*, Instytut Książki;
- *Podróżująca tęsknota: Syria – mozaika wschodu*, LABiB, FRSI;
- *Jak zorganizować żywą bibliotekę*, LABiB, FRSI;
- *Wielokulturowa biblioteka*, LABiB, FRSI;
- *Wykielkuj na rynku pracy – biblioteczny program dla młodzieży*, LABiB, FRSI;
- *Noc w bibliotece*, FRSI;
- *Zasady uruchamiania elektronicznej wypożyczalni w kontekście obowiązujących przepisów o ochronie danych osobowych*, Instytut Książki;
- *Wdrażanie i zarządzanie w Windows 10 – podstawy konfiguracji systemu*, Microsoft;
- „O finansach w bibliotece, cykl” (czterech webinariów), FRSI;
- *Wielokulturowość w praktyce*, FRSI;
- *Tablet Master*, FRSI;
- *Kieruj w dobrym stylu*, FRSI;
- *Jak komunikować się z czytelnikiem i promować bibliotekę?*, LABiB, FRSI;
- *Oferta programu Erasmus +. Edukacja dorosłych*, LABiB, FRSI;
- *Szkoła @ktywnego Seniora – jak uczyć i jak być skutecznie uczonym (doświadczenia europejskie i polskie)*, LABiB, FRSI;
- *Włączanie osób z niepełnosprawnościami do aktywnego uczestnictwa w kulturze – dobre praktyki, na przykładzie projektów zrealizowanych w bibliotece*, LABiB, FRSI;
- *Bibliotekarz w trampkach, czyli jak przyciągnąć młodych do biblioteki*, MBP w Morzeszcznie;
- *Podstawy funkcjonowania Młodzieżowych Rad Miast i Gmin w Polsce*, LABiB, FRSI;
- *Komunikowanie się z osobami z niepełnosprawnością*, LABiB, FRSI;
- *Technologie informacyjno-komunikacyjne w edukacji i terapii osób z niepełnosprawnością intelektualną*, LABiB, FRSI;
- *Migająca strona – migająca książka – migający świat. Głusi w przestrzeni kultury i sztuki*, LABiB, FRSI;

- *Jak wykorzystać komiks Bibliostory w edukacji informacyjnej*, FRSI, Centrum Informacji Naukowej Dolnośląskiej Szkoły Wyższej;
- *Dziesięć zasad korzystania ze zdjęć zgodnie z prawem*, NGO.pl;
- *Biblioteki cyfrowe, serwisy i portale internetowe – nowe źródła informacji w pracy nauczyciela i bibliotekarza*, Biblioteka Narodowa;
- *Merkuriusz – polskie publikacje naukowe w systemie elektronicznych wypożyczeń międzybibliotecznych* *Academica*, Biblioteka Narodowa;
- *Rozmawiamy o uchodźcach*, LABiB, FRSI.

Szkolenia i kursy e-learningowe, w których uczestniczyli bibliotekarze z województwa zachodniopomorskiego:

- *Analiza zagrożeń i ryzyka przy przetwarzaniu danych osobowych*, MBM Format Gliwice;
- *Profesjonalna organizacja i zarządzanie biblioteką*, Studium Prawa Europejskiego;
- *Organizacja i zarządzanie domem/ośrodkiem kultury*, Studium Prawa Europejskiego;
- *Kierownik zespołu pracowniczego*, Studium Prawa Europejskiego;
- *Manager kultury*, Studium Prawa Europejskiego;
- *Plastyka sensoryczna – zajęcia stymulujące kreatywność dziecka*, Studium Prawa Europejskiego;
- *Ochrona danych osobowych dla ABI*, BM Format Gliwice;
- *Ochrona danych osobowych dla osób upoważnionych do dostępu i przetwarzania danych*, BC Format Tychy;
- *Sprawozdanie roczne z ochrony danych osobowych*, Grupa Format;
- szkolenie dla archiwistów, Grupa Format.

Część bibliotekarzy z mniejszych miejscowości i wsi zgłaszała niewystarczające możliwości internetu, słaby zasięg lub zupełny brak sieci (zarówno w bibliotece jak i w domu), co uniemożliwiało uczestnictwo w szkoleniach online.

XI. Inwestycje, modernizacje, zmiany w infrastrukturze bibliotek publicznych

W ramach *Programu Wieloletniego Kultura+* priorytet *Biblioteka+*. *Infrastruktura bibliotek* w latach 2012–2016 na Pomorzu Zachodnim zrealizowano 20 projektów. Na 15 z nich udzielono z budżetu województwa zachodniopomorskiego dofinansowania na łączną kwotę 1 898 449,18 zł, co stanowiło 12,5% całości inwestycji.

W sprawozdaniach opisowych ponad 20 bibliotek deklarowało złożenie wniosków do programu *Biblioteka+*. *Infrastruktura bibliotek* w roku 2017 i w latach kolejnych. Biblioteki, które już zrealizowały inwestycje w ramach programu, również zadeklarowały chęć ponownego pozyskania środków z tego projektu (10 bibliotek).

W 2016 roku z *Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa* Priorytet 2 *Infrastruktura bibliotek 2016–2020* dofinansowanie otrzymały trzy biblioteki z województwa zachodniopomorskiego – w Dębnie, Drawsku Pomorskim i Pełczycach.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Dębnie pozyskała dotację na zadanie *Remont Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie im. Antoniego Dobrowolskiego* w wysokości 214 275 zł. Zakres prac obejmował remont ścian, piwnic oraz wykonanie przepony w postaci iniekcji, naprawę izolacji zewnętrznej budynku, malowanie pomieszczeń i zakup wyposażenia. Celem zadania było stworzenie korzystniejszych warunków dla prowadzenia działalności statutowej, poprawienie infrastruktury biblioteki oraz unowocześnienie i polepszenie standardów estetycznych. W ramach projektu zakupiono rzutnik multimedialny z ekranem elektrycznym, 12 UPS do stanowisk komputerowych, tablice informujące o godzinach pracy biblioteki i kierunkowskazy.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim otrzymała dotację na zadanie *Przebudowa i modernizacja pomieszczeń drawskiej biblioteki wraz z zakupem nowego wyposażenia*. Wartość dofinansowania wyniosła 375 tys. zł.

W drugim półroczu 2016 roku w drawskiej bibliotece przeprowadzono kompleksowy remont i modernizację pomieszczeń wraz z zakupem nowego wyposażenia. W ramach zadania wyremontowano toalety, dostosowując dwie z nich dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Ponadto poszerzono korytarze, wymieniono drzwi wejściowe i wewnętrzne, usunięto progi we wnękach. Zakupiono schodolaz umożliwiający osobom niepełnosprawnym wjazd na piętra budynku i skorzystanie z oferty spotkań kulturalnych.

Zakupiono także sprzęt umożliwiający czytelnikom z różnymi dysfunkcjami korzystanie ze zbiorów biblioteki.

Przed przystąpieniem do realizacji zadania przeprowadzono konsultacje społeczne w zakresie oczekiwań wobec biblioteki i jej oferty. Efektem realizacji zadania jest nowoczesne wyposażenie biblioteki – zakupiono meble, różnorodny sprzęt, między innymi zestaw do digitalizacji zbiorów, komputery, infokioski, tablety, serwer, a także zestaw dla osób z różnymi dysfunkcjami. Stworzono miejsca przyjazne czytelnikom w każdym wieku, z możliwością wypożyczenia wybranych tytułów z bogatej oferty e-booków i audiobooków, skorzystania z infokiosku, tabletu, ośmiu komputerów w czytelni multimedialnej (w tym jeden dla osoby niepełnosprawnej i jeden dla bibliotekarza). Uruchomiono też Kącik Malucha i Cafee Bibliotekę z dostępem do Wi-Fi. Zakupiony zestaw do digitalizacji zbiorów zawiera również system dLibra, służący do udostępniania zbiorów cyfrowych online.

Przygotowano i wprowadzono jednolitą identyfikację wizualną remontowanych pomieszczeń oraz ustawiono drogowskazy do biblioteki, w formie znaków informujących o obiektach użyteczności publicznej. Aranżacja powierzchni i wyposażenie stworzyło funkcjonalne powierzchnie z przeznaczeniem na zbiory biblioteczne, obsługę różnych kategorii czytelników (w tym miejsca siedzące, do pracy indywidualnej, grupowej, przy komputerze) oraz imprez czytelniczych, wolny dostęp do zbiorów.

Powierzchnia biblioteki zwiększyła się po remoncie do 487m² (+251 m²).

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Pelczycach otrzymała 175,8 tys. zł dotacji na zadanie *Remont i modernizacja filii bibliotecznej w Przekolnie*. Modernizacja i ada-

ptacja nieruchomości miały na celu stworzenie funkcjonalnej, przyjaznej i estetycznej przestrzeni dla użytkowników. Zadanie objęło: roboty rozbiórkowe, wyburzeniowe, wzmocnienie stropu, przebudowę wewnętrzną – wymianę okien, podłóg, schodów, roboty murarskie, tynkarskie, okładzinowe, malowanie sufitów i ścian, naprawę i impregnację elementów drewnianych dachu, zagospodarowanie terenu, wymianę instalacji sanitarnych, elektrycznych, docieplenie ściany frontowej. Dokonano zakupu mebli. Dzięki modernizacji biblioteka zamierza zaktywizować działania służące integracji lokalnej społeczności i animowaniu środowiska wiejskiego.

Metraż biblioteki uległ zwiększeniu z 24 m² do 89 m².

Ponadto:

Gminna Biblioteka Publiczna w Będzinie pozyskała nowy, wyremontowany lokal w miejscowości Mścice, w którym utworzono filię biblioteki.

W filiach Gminnej Biblioteki Publicznej w Stanominie (gmina Białogard) w miejscowościach Pomianowo i Rogowo został przeprowadzony remont, zgodnie z zaleceniami państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, co znacznie poprawiło estetykę placówek.

W 2016 roku wyremontowano nowe pomieszczenie w ośrodku kultury na potrzeby Biblioteki Miejskiej w Człopie.

Gminna Biblioteka Publiczna w Domasławicach (gmina Darłowo) pozyskała lokal i otworzyła nową filię w Starym Jarosławiu.

W 2016 roku w budynku Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie przeprowadzono jeszcze drugi remont. Na zlecenie Urzędu Miejskiego w Dębnie wykonano prace remontowe na dachu budynku głównego biblioteki oraz w pomieszczeniach bibliotecznych. Prace obejmowały swoim zakresem wymianę i położenie papy termozgrzewalnej, naprawę kominów, wymianę okien na klatce schodowej oraz w Dziale dla Dzieci i Młodzieży, skuwanie tynków, malowanie ścian i sufitów w Ośrodku Informacji Gospodarczej i Prawnej oraz w Dziale Zbiorów Regionalnych.

W 2016 roku Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim utworzyła punkt biblioteczny w Konotopie, z Czytelnią Internetową wyposażoną w trzy komputery dla użytkowników, zestaw multimedialny, regały i księgozbiór dla czytelników w każdym wieku.

Miejska Biblioteka Publiczna w Dziwnowie, w celu poprawy estetyki placówki, dokonała naprawy i malowania sufitów w pomieszczeniach bibliotecznych.

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie wyremontowano pomieszczenie po byłej filii biblioteki pedagogicznej. Remont objął wymianę elektryki, położenie nowej sieci internetowej i komputerowej oraz malowanie. Zakupiono i zainstalowano nowe oświetlenie. W 2017 roku planuje się w tej filii otwarcie nowego działu dla młodzieży.

W Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Gościnie został przeprowadzony remont biblioteki. Fundusze pochodziły ze środków finansowych Urzędu Miejskiego

(biblioteka i urząd zajmują jeden budynek). W ramach zadania *Modernizacja źródła ciepła w budynku Urzędu Miejskiego w Gościnie*, zrealizowanego w ramach projektu *Działania infrastrukturalne na rzecz poprawy stanu środowiska w obiektach użyteczności publicznej na terenie Dorzecza Parsęty*, wykonano prace, które obejmowały: malowanie pomieszczeń, wymianę podłóg, zmianę rolet okiennych, wymianę centralnego ogrzewania.

Miejska Biblioteka Publiczna w Gryficach przeprowadziła remont i modernizację czytelnicy w bibliotece głównej, założyła monitoring, odnowiła i doświetliła tablice informacyjne w holu biblioteki. Ponadto zamontowano urządzenia multimedialne w Oddziale dla Dzieci, zmodernizowano system alarmowy, wprowadzono wolną strefę szybkiego Wi-Fi, zamontowano nową ladę biblioteczną w wypożyczalni i zamontowano oświetlenie na fasadzie budynku.

W Bibliotece Publicznej w Kaliszu Pomorskim wykonano remont tarasu widokowego w pałacu – siedzibie placówki. Przeprowadzono także remonty pomieszczeń zalanych w wyniku opadów atmosferycznych (malowanie i wymiana oświetlenia).

Koszalińska Biblioteka Publiczna przeprowadziła remont pomieszczeń w budynku głównym biblioteki. Modernizacja objęła wszystkie pomieszczenia biurowe (21 pokoi), salę szkoleniową, hol, główną klatkę schodową, pracownię Działu Informacyjno-Bibliograficznego i sanitariat. W celu podniesienia standardu i estetyki placówki część wyremontowanych pomieszczeń wyposażono w funkcjonalne i nowoczesne meble biurowe. Całość zadania kosztowała 527 tys. zł i została sfinansowana z dotacji celowej, z budżetu miasta.

W filii bibliotecznej Gminnej Biblioteki Publicznej w Malechowie, w miejscowości Lejkowo, przeprowadzano remont pomieszczeń w budynku szkoły podstawowej z przeznaczeniem na bibliotekę.

Burmistrz Mirosławca przyznał Bibliotece Publicznej w Mirosławcu specjalną dotację celową na zakup nowego wyposażenia do Oddziału dla Dzieci i Młodzieży w kwocie 15 tys. zł. Kwota ta pozwoliła na całkowitą wymianę wyposażenia oddziału i poprawę jego funkcjonalności i estetyki.

Po wielu latach starań Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Myśliborzu powtórnie otworzyła filię biblioteki w miejscowości Ławy. Placówka znajduje się w wyremontowanej świetlicy wiejskiej.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Nowogardzie przeprowadzono remont instalacji elektrycznej w budynku głównym biblioteki, naprawiono neon na dachu oraz zainstalowano centralę telefoniczną. Wartość prac wyniosła 18 853 zł.

Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Sianów, z dotacji Gminy Sianów, przeprowadziła remont pomieszczenia w filii bibliotecznej w Karnieszewicach. Prace polegały na dociepleniu wnętrza sali, zamontowaniu profesjonalnego sufitu kasetonowego wraz z energooszczędnym oświetleniem rastrowym oraz pomalowaniu pomieszczenia. Dodatkowo zamontowano nawiewy wentylacyjne. Pomieszczenie zyskało nowoczesny wygląd.

Gruntowny remont przeprowadzono również w filii bibliotecznej w Siecieminiu. Podczas remontu wymieniona została instalacja elektryczna, zamontowano sufit podwieszany z oświetleniem rastrowym oraz system wentylacji.

Książnica Stargardzka pozyskała do zagospodarowania lokal, w którym utworzono nową filię. Pomieszczenie wyremontowano i odnowiono, przystosowując je do potrzeb biblioteki.

W Gminnej Bibliotece Publicznej w Suchaniu przeprowadzono remont w styczniu i lutym 2016 roku (wymiana drzwi, montaż nowego oświetlenia, malowanie). Nadal trwa renowacja mebli, krzeseł i regałów. Zakupione zostały meble do biura i pomieszczenia socjalnego, nowy komputer do prac biurowych oraz program biblioteczny SOWA.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Szczecinie w 2016 roku zakończono, rozpoczęty pod koniec 2015 roku, remont w filii nr 11. Zakres prac objął: naprawę i malowanie ścian oraz sufitów tynkowanych, wykonanie sufitu podwieszonego w Sali Kominkowej, renowację podłóg drewnianych (cyklinowanie, lakierowanie), uzupełnienie brakujących skrzydeł okiennych, malowanie okien, drzwi i innych elementów drewnianych, modernizację instalacji elektrycznej, wymianę oświetlenia.

W Filii nr 50 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie naprawiono i pomalowano uszkodzone tynki sufitów i ścian oraz zmodernizowano instalację elektryczną.

W 2016 roku została zlikwidowana Filia nr 1 Biblioteki Publicznej w Złocięcu. Główna siedziba biblioteki została przeniesiona do budynku, w którym znajdowała się filia. Przed przeniesieniem biblioteki wszystkie pomieszczenia zostały wyremontowane. Dzięki temu bardzo poprawił się standard biblioteki.

Dużo bibliotek przeprowadza mniejsze remonty poprawiające estetykę i dostosowuje pomieszczenia do nowych zadań. W większości przypadków fundusze na remonty biblioteki wygospodarowują z dotacji na bieżącą działalność lub otrzymują środki w formie niewielkiej dotacji celowej od organizatora.

Ciągle jeszcze jednak na terenie województwa zachodniopomorskiego kilkadziesiąt placówek bibliotecznych funkcjonuje w lokalach o bardzo niskim standardzie. Dotyczy to głównie filii bibliotecznych zlokalizowanych w zdewastowanych budynkach mieszkalnych lub przybudówkach. W takich przypadkach doraźne remonty mają niewielki wpływ na poprawę warunków.

XII. Pozabudżetowe źródła pozyskiwania środków na działalność bieżącą i inwestycje. Udział w programach, konkursach, grantach, sponsoring

Po raz ósmy w Książnicy Pomorskiej rozstrzygnięto konkurs „Biblioteka Roku” na najlepszą bibliotekę publiczną województwa zachodniopomorskiego roku 2015. Tytuł Biblioteki Roku 2015 uzyskała Koszalińska Biblioteka Publiczna. Uroczyste wręczenie statuetki odbyło się w obecności władz lokalnych oraz przyjaciół biblioteki w jej siedzibie.

Wyróżnienia w konkursie „Biblioteka Roku” 2015 otrzymały biblioteki:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Będzinie
- Białogardzka Biblioteka Publiczna im. Karola Estreichera
- Biblioteka Publiczna w Mirosławcu
- Biblioteka im. Marii Skłodowskiej-Curie w Policach.

Biblioteki publiczne województwa zachodniopomorskiego brały udział w szóstej edycji Rankingu Bibliotek przygotowanego przez Instytut Książki i dziennik „Rzeczpospolita”. Nagrodzono samorządy najbardziej zaangażowane w kulturalny rozwój swojej gminy. Spośród bibliotek województwa zachodniopomorskiego najwyższe miejsce zajęła Biblioteka Publiczna Gminy Biesiekierz (6). Na wysokich miejscach uplasowały się również biblioteki w Sianowie (10), Dębnie (31), Międzyzdrojach (49) i Polanowie (79).

W 2016 roku biblioteki w Dębnie, Drawsku Pomorskim i Pełczycach otrzymały dofinansowanie z MKiDN w ramach *Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2 Infrastruktura Bibliotek 2016–2020*:

- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Dębnie pozyskała dotację na zadanie *Remont Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie im. Antoniego Dobrowolskiego* (214 275 zł),
- Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim otrzymała dotację na zadanie *Przebudowa i modernizacja pomieszczeń drawskiej biblioteki wraz z zakupem nowego wyposażenia* (375 tys. zł),
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Pełczycach otrzymała 175,8 tys. zł dotacji na zadanie *Remont i modernizacja filii bibliotecznej w Przekolnie*.

W 2016 roku z programu MKiDN *Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek* 103 biblioteki województwa zachodniopomorskiego otrzymały 1 118 195 zł (wydatkowano 1 116 231 zł).

Spośród kilkunastu bibliotek z województwa zachodniopomorskiego składających wnioski do *Programu Kraszewski. Komputery dla bibliotek 2016*, dofinansowanie otrzymały trzy biblioteki – w Bornem Sulinowie, w gminie Stargard i w Starym Czarnowie.

Książnica Pomorska pozyskała grant z realizowanego przez Instytut Książki programu *Szkolenia dla bibliotekarzy 2016*. W ramach projektu *Korzystajmy z nowoczesnych technologii w bibliotece*, w Książnicy Pomorskiej przeprowadzono 10 szkoleń, w których udział wzięło 130 bibliotekarzy. Dofinansowanie zadania wyniosło 30 tys. zł. Ponadto biblioteka wojewódzka pozyskała 52 tys. zł na realizację zadania *Nadmorskie Lato z Ojczyzmem – Język w Akcji*, w ramach programu *Ojczyzmy – dodaj do ulubionych*, z Narodowego Centrum Kultury.

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie realizowała projekt *Literatura jest w nas*, w ramach programu *Promocja Czytelnictwa*, dofinansowany ze środków ministra kultury i dziedzictwa narodowego w wysokości 17 850 zł. Projekt uwzględniał uczestnictwo wszystkich grup czytelniczych – dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów, a także osób z niepełnosprawnościami. Materiały promocyjne były dopasowane do potrzeb grup docelowych. Dla osób niewidomych zaproszenia do udziału w spotkaniach przygotowane zostały w formie nagrania

audio na płytach CD i pliku dźwiękowego na stronie internetowej biblioteki. W ramach projektu *Literatura jest w nas*, od kwietnia do grudnia 2016 roku, w filii nr 54 odbyło się 12 spotkań oraz przeprowadzono 3 warsztaty z autorami: blogerski, poetycki, językowy. Większość spotkań była na bieżąco tłumaczona na język migowy. Partnerami projektu byli: Towarzystwo Pomocy Głuchoniewidomym, Zachodniopomorska Jednostka Wojewódzka TPG, Polski Związek Niewidomych Okręg Zachodniopomorski, Fundacja Humanum (B)est, Koszalińska Biblioteka Publiczna, Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu.

W ramach ogólnopolskiego projektu WATCH DOCS *Zrób to sam*, od września do grudnia, w Filii nr 54 odbyły się cztery pokazy wybitnych dokumentów (*Winny z założenia*, *Mama Illegal*, *Made in BY*, *Za kratami nie nosimy burek*). Projekt jest realizowany przez Społeczny Instytut Filmowy i Helsińską Fundację Praw Człowieka, przy wsparciu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Po projekcji odbyła się dyskusja z publicznością.

Program *EkoPaka – zamykamy obieg surowców* to ogólnopolski projekt edukacji ekologicznej, skierowany do dzieci w wieku wczesnoszkolnym i realizowany poprzez zajęcia w bibliotekach publicznych. W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Szczecinie program realizowany jest od dwóch lat. W 2016 roku zrealizowano: trzy spotkania, których tematem był plastik, czyli tworzywa sztuczne (skąd się biorą i czym się charakteryzują jako surowiec, jakie jest zastosowanie tworzyw sztucznych, jakie są sposoby na ich powtórne wykorzystanie); cykl 5 spotkań literacko-plastycznych „Biblioteka – moje miejsce spotkań”; 10 spotkań edukacyjno-plastycznych, podczas których wspólnie zastanawiano się nad sposobami ochrony środowiska naturalnego; cykl 4 spotkań literacko-edukacyjnych „Okaz kulturę i chroń naturę”.

Projekt *Mistrzowie kodowania* realizowany jest przez Samsung Electronics Polska we współpracy z partnerami: Centrum Cyfrowym Projekt: Polska, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Fundacją CoderDojo, Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, Stowarzyszeniem Rodzice w Edukacji, przy wsparciu grupy SuperBelfrzy RP. Ideą projektu jest poszerzenie oferty dla dzieci i młodzieży o warsztaty z zakresu programowania. Projekt realizowany był w pięciu filiach Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie. W pierwszej połowie roku bibliotekarze przeprowadzili 15 warsztatów dla dzieci, z zakresu kodowania w Scratchu Juniorze na tabletach oraz dwa kursy programowania w AppInventorze dla dzieci ze starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjalistów.

W filii nr 54 odbył się cykl spotkań poświęconych kodowaniu na tabletach. Programowanie było możliwe dzięki aplikacji Scratch Junior, która jest przystosowana dla najmłodszych dzięki temu, że kodowanie odbywa się poprzez układanie kolorowych puzzli. Dzieci uczyły się jak budować poprawne wyrażenia oraz jak komputer je rozumie. Dzięki tej aplikacji można było zrobić wiele interaktywnych animacji oraz gier.

Jako partner obchodów Dnia Dziecka w Technoparku Pomerania, bibliotekarze prowadzili zajęcia z programowania dla dzieciaków w Scratchu Juniorze na tabletach oraz akcję *Godzina Kodowania*.

W drugiej połowie roku odbywały się warsztaty z kodowania dla dzieci oraz dla mam i córek (warsztaty z kodowania z wykorzystaniem języka Scratch, warsztaty pod hasłem *Kodowanie bez komputera*, warsztaty z kodowania z wykorzystaniem języka Scratch, w trakcie których uczestnicy stworzyli grę PONG).

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie wzięła udział w akcji *Godzina Kodowania* – inicjatywie organizowanej w ramach *Tygodnia Edukacji Informatycznej* (Computer Science Education Week). Jest ona powszechnie uważana za największą inicjatywę edukacyjną w historii. Dotychczas wzięło w niej udział ponad 140 mln uczestników, głównie uczniów, z całego świata.

Koszalińska Biblioteka Publiczna. W marcu 2016 roku zakończył się dwuletni polsko-niemiecki projekt historyczny adresowany do młodzieży, zatytułowany *Pocztą w butelce z obozu koncentracyjnego, historia odwagi w walce przeciwko dyskryminacji i prześladowaniom – i my*. Pomysłodawcami i koordynatorami tego przedsięwzięcia były Koszalińska Biblioteka Publiczna oraz Regionalna Biblioteka w Neubrandenburgu, uczestniczyło w niej 26 uczniów z funkcjonujących w miastach partnerskich szkół, takich jak Liceum Ogólnokształcące im. Władysława Broniewskiego w Koszalinie i Albert - Einstein - Gymnasium w Neubrandenburgu. W ramach projektu odbyły się dwa spotkania warsztatowe: w Neubrandenburgu od 4 do 10 października 2015 roku i w Koszalinie od 6 do 12 października 2016 roku. Podczas tygodniowego pobytu w Koszalinie, uczniowie wzięli udział w warsztatach *Pocztą w butelce – i my: Spojrzenie w przeszłość i przyszłość* oraz *Rodzina, historia, pamięć: Historia moja, twoja, nasza*, w grach historycznych i sportowych. Uczestnicy zajęć zwiedzili również Archiwum Państwowe i Koszalińską Bibliotekę Publiczną. Obejrzelili filmy, między innymi o przymusowych przesiedleniach i dyskryminacji Niemców i Polaków w 1945 roku, zapoznali się z ideą „Żywej Biblioteki” oraz Europejskiego Festiwalu Integracja Ty i Ja. Dyskutowali o uprzedzeniach, wykluczeniu, stereotypach, rasizmie (*Uprzedzenia? – Ależ ja nie, Szkoła bez rasizmu – Szkoła odwagi*). Nie zabrakło też spotkań integracyjnych – w Parku Wodnym, Multikinie i na kręgielni. Honorowym gościem projektu był Bolesław Kryń – więzień obozu zagłady na Majdanku, który dzielił się swoimi wojennymi wspomnieniami.

11 marca 2016 roku w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej miało miejsce podsumowanie całego projektu oraz otwarcie wystawy *Pocztą w butelce z obozu koncentracyjnego*. Swoją obecnością uroczystość zaszczylicili: Sabine Kunert – zastępca burmistrza Neunbrandenburga oraz Przemysław Krzyżanowski – zastępca prezydenta miasta Koszalina. Przedsięwzięcie sfinansowane zostało przez Polsko-Niemiecką Współpracę Młodzieży oraz ze środków programu EUROPEANS FOR PEACE (Stiftung EVZ). Ich beneficjentem była Regionalna Biblioteka w Neubrandenburgu, natomiast Koszalińska Biblioteka Publiczna była partnerem.

Koszalińska Biblioteka Publiczna brała też udział w projekcie *Przystanek Historia*, realizowanym przez Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie, w ramach którego w 2016 roku odbyło się 11 spotkań. Celem przedsięwzięcia było stworzenie

w przestrzeni miasta miejsca, w którym cyklicznie będą podejmowane działania związane z szeroko rozumianą popularyzacją wiedzy z zakresu historii najnowszej. Dwa razy w miesiącu, w bibliotece, mieszkańcy Koszalina mogli spotkać się ze znanymi historykami, autorami książek, obejrzeć filmy historyczne oraz wysłuchać dyskusji autorytetów z danej dziedziny.

Ponadto Koszalińska Biblioteka Publiczna otrzymała tytuł Lider 25-lecia i zajęła pierwsze miejsce w kategorii *Kultura*, w konkursie z okazji *Jubileuszu 25-lecia systemu wsparcia osób niepełnosprawnych w Polsce*, organizowanym przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, pełnomocnika rządu ds. osób niepełnosprawnych oraz przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Biblioteka Publiczna w Białym Borze uczestniczyła w projekcie *Aktywny Senior*, stanowiącym część *Programu Rządowego na rzecz Aktywności Osób Starszych na lata 2014–2020* (ASOS 2016). W ramach projektu odbywały się prelekcje tematyczne. Pozyskano też 80 książek przeznaczonych dla seniorów (na kwotę 3,2 tys. zł).

Biblioteka Publiczna Gminy Biesiekierz brała udział w programie *Bank Ambitnej Młodzieży* Fundacji Banku Zachodniego WBK. Pozyskała środki na rajdy piesze „Cudze chwalicie swego nie znacie czyli Szlakiem pałacików Gminy Biesiekierz”. Biblioteka realizowała też projekt *Kreatywnie wkręcenie w upcykling* w ramach programu „Równać Szanse” 2015 Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Placówka wzięła również udział w ogólnopolskim programie organizowanym przez Fundację Dzieci Niczyje *Dzieciaki sieciaki* oraz w akcji społeczno-edukacyjnej Żonkile, zorganizowanej z okazji 73 rocznicy powstania w getcie warszawskim.

Gminna Biblioteka Publiczna w Będzinie, w ramach akcji sponsoringowej biblioteki przeprowadzonej na rzecz filii w Mścicach, pozyskała od firm i osób prywatnych 2,7 tys. zł.

Gminna Biblioteka Publiczna w Bielicach brała udział w akcji Fundacji im. Zbigniewa Herberta *Czytam w podróży*.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Bobolicach z Nadleśnictwa Bobolice otrzymała 300 zł na zakup nowości wydawniczych.

W 2016 roku filia Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Bobolicach otrzymała dotację ministerialną w programie Ministerstwa Edukacji Narodowej *Książki naszych marzeń*.

Biblioteka wzięła udział w programie wyposażania placówek w pomoce dydaktyczne zorganizowanym przez Firmę Handlowo-Usługową COSINUS, pozyskując komplet bajek dla dzieci.

Miejska Biblioteka Publiczna w Bornem Sulinowie, z programu *Równać Szanse*, otrzymała grant regionalny na *Atelier młodego artysty* w wysokości 8,5 tys. zł.

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie otrzymała od gminy Choszczno dotację celową na realizację zadania *Edukacja mieszkańców poprzez udostępnienie w MBP w Choszczynie popularnych materiałów w zakresie profilaktyki alkoholowej oraz przeciwdziałania narkomanii i przemocy domowej*. Dotacja wyniosła 20 tys. zł.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim, na projekt *Do naszej biblioteki – zawsze po drodze!* o wartości 27 tys. zł, pozyskała środki z programu MKiDN *Promocja literatury i czytelnictwa – Partnerstwo publiczno-społeczne*. Biblioteka otrzymała też darowiznę z Nadleśnictwa Drawsko w kwocie 1 tys. zł na doposażenie Działu dla Dzieci w gry edukacyjne i zabawki.

Miejska Biblioteka Publiczna w Dziwnowie brała udział w projekcie *e-Mocni: cyfrowe umiejętności, realne korzyści*, w ramach którego podpisano porozumienie o współpracy z Fundacją Aktywizacja, jako liderem partnerstwa.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie zrealizowała projekt w ramach programu *Promocja Czytelnictwa*, dofinansowany ze środków ministra kultury i dziedzictwa narodowego w kwocie 10 tys. zł, pod nazwą *Czytam sobie w Goleniowie!*. Efektem było wydanie audiobooka z bajkami dla dzieci, które czytają znane osoby.

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Kamieniu Pomorskim otrzymała od Banku BGŻ BNP Paribas S.A. w Kamieniu Pomorskim środki na zakup parasola licencyjnego MPLC, umożliwiającego organizację pokazów filmowych w bibliotece.

Z kolei sklep NEONET w Kamieniu Pomorskim ufundował nagrody w „Wielkim Kamieńskim Dyktandzie”.

Dzięki współpracy, hurtownia z materiałami biurowymi przekazała bibliotece kredki, bloki i inne materiały na zajęcia plastyczne *Kolorowe lato*.

Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu otrzymała dofinansowanie z grupy Ergo Hestia na realizację projektu *Literacki Kołobrzeg*, który obejmował między innymi spotkania z pisarzami. Ponadto biblioteka w Kołobrzegu otrzymała środki z województwa zachodniopomorskiego na III Kołobrzesci Festiwal Książki obejmujący galę oraz publikację książkową z okazji jubileuszu 70-lecia biblioteki.

W ramach środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Miasto Kołobrzeg, biblioteka otrzymała środki na przeprowadzenie cyklu zajęć „Biblioteka bezpieczna i przyjazna dziecku 2016”.

Biblioteka Publiczna Gminy Manowo, 18 maja 2016 roku, była gospodarzem debaty, w której udział wzięli zaproszeni liderzy stowarzyszeń, organizacji i instytucji działających na terenie gminy Manowo. Debata była częścią ogólnopolskiego projektu *Rozwijamy skrzydła Polski lokalnej* realizowanego przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego i Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową. Partnerem strategicznym projektu jest PKO BP. Debaty w bibliotekach zostały zaplanowane w całej Polsce, a wnioski z nich przedstawiono na XI Kongresie Obywatelskim, który odbył się w listopadzie w Warszawie.

Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach kontynuowała w 2016 roku uczestnictwo w projekcie edukacyjno-ekologicznym *Zielone gry*. Jest on realizowany przez Stowarzyszenie Centrum Rozwiązań Systemowych w partnerstwie z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego i Fundacją Ekorozwoju, w ramach programu PL02 *Ochrona bioróżnorodności i ekosystemów*, finansowanego z funduszy EOG.

Bibliotekarze uczestniczyli w szkoleniach w Poznaniu i otrzymali trzy gry planszowe. Projekt skierowany jest do młodych ludzi (od gimnazjalistów po studentów), dotyczy bioróżnorodności, zmian klimatu oraz ekonomicznej wartości ekosystemów. Realizowany jest za pomocą gier planszowych oraz gry internetowej. Do tej pory w ramach projektu biblioteka zorganizowała cztery spotkania (rozgrywki) dla uczniów Gimnazjum nr 1 w Międzyzdrojach.

Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach uczestniczyła też w konkursie *Historyczne wędrówki z biblioteką*. Zgłoszono do konkursu dwie imprezy historyczne – *Zapomniani kuzyni – plemiona połabskie i misja św. Ottona z Bambergu na Pomorzu* oraz spotkanie z Danutą Szyksznian, połączone z promocją jej książki *Wilno – krew i łzy. Ponary*.

Bibliotece Publicznej w Mirosławcu, Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeznaczyła kwotę 1,5 tys. zł na pomoc w realizacji działań na rzecz propagowania zdrowego trybu życia.

Burmistrz Mirosławca przyznał bibliotece specjalną dotację celową na zakup nowego wyposażenia do Oddziału dla Dzieci i Młodzieży w kwocie 15 tys. zł. Kwota ta pozwoliła na całkowitą wymianę wyposażenia biblioteki dla dzieci. Wpłynęło to na poprawę funkcjonalności biblioteki dla dzieci oraz poprawę jej estetyki.

Dyrektor Biblioteki Publicznej w Mirosławcu została nagrodzona przez władze miasta nagrodą *Za wkład w rozwój i promocję Miasta i Gminy Mirosławiec*, a Biblioteka Publiczna w Mirosławcu otrzymała Laur Powiatu Wałeckiego w kategorii *Działalność kulturalna i edukacyjna*.

Miejska Biblioteka Publiczna w Nowogardzie otrzymała od kuratorium oświaty, Urzędu Miejskiego w Nowogardzie i prywatnych przedsiębiorców środki finansowe i materiały na zajęcia wakacyjne dla dzieci.

Biblioteka Publiczna Gminy Ostrowice dzięki dotacji otrzymanej od Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zorganizowała zimowe *Ferie z Biblioteką* w bibliotece głównej i w filii.

Biblioteka zakupiła drukarkę opłaconą ze środków dotacji Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim.

Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Sianów zorganizowała Festiwal Filmów Wiejskich Folk Film Festiwal. Złożyły się na niego seanse polskich bajek w bibliotece w Sianowie. Biblioteka otrzymała dotację z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w kwocie 10 tys. zł. Impreza znajduje się na Mapie Kultury prowadzonej przez Narodowe Centrum Kultury.

Dzięki Funduszowi Inicjatyw Obywatelskich biblioteka pozyskała środki na dwa projekty:

- *Sport to zdrowie* – projekt dla dzieci i młodzieży – realizowany w Punkcie Bibliotecznym w Skibnie, którego dofinansowanie wyniosło 51,9 tys. zł;
- *Cool school* – projekt skierowany do dzieci – realizowany również w Punkcie Bibliotecznym w Skibnie (wysokość dotacji wyniosła 50,9 tys. zł).

Biblioteka realizowała też projekt *Link do przyszłości – spotkanie z młodym profesjonalistą*. Ponadto na okres wakacji otrzymała roboty Finch.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcińsku-Zdroju była już po raz trzeci realizatorem Programu Przeciwdziałania Przemocy „Stop agresji”, którego inicjatorem jest Ośrodek Pomocy Społecznej. W związku z realizacją programu biblioteka zyskała 3 250 zł z przeznaczeniem na poszukiwanie alternatywnych sposobów pozytywnego rozładowania emocji.

Biblioteki w Polanowie, Sianowie i Starej Dąbrowie otrzymały grant i realizowały projekt Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego i Narodowego Banku Polskiego dla osób starszych *O finansach w bibliotece*. Projekt miał na celu podniesienie poziomu wiedzy ekonomicznej i zwiększenie umiejętności korzystania z nowoczesnych produktów i usług finansowych, przy wykorzystaniu nowych technologii.

Biblioteki w gminie Szczecinek i w Sławoborzu zostały wyposażone w sprzęt komputerowy i urządzenia peryferyjne pozyskane z programu *Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie gmin zrzeszonych w Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty*, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach *Programu Innowacyjna Gospodarka 2007–2013*.

W ramach projektu *Wypożyczalnia odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej dla osób niewidomych i słabo widzących – Edycja 2016*, finansowanego ze środków ministra kultury i dziedzictwa narodowego, realizowanego przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym LARIX, kilka bibliotek otrzymało urządzenie do odtwarzania cyfrowej „książki mówionej” – Czytاک Plus (między innymi biblioteki w Choszczynie, Dębnie, Drawsku Pomorskim, Goleniowie, Kaliszu Pomorskim, Kamieniu Pomorskim, Pyrzycach, Sianowie i Świnoujściu).

Szereg bibliotek nadal korzysta z propozycji firmy Funmedia i oferuje mieszkańcom e-learningową naukę języka angielskiego na platformie FunEnglish.

W 2016 roku zauważalnie spadła liczba projektów/zadań/grantów, które realizowały biblioteki województwa zachodniopomorskiego, dofinansowanych ze środków zewnętrznych. Zdecydowanie więcej wyżej opisanych działań zrealizowano w kampaniach gminnych, regionalnych i ogólnopolskich, na które biblioteki nie pozyskały środków finansowych lub otrzymały tylko pomoc rzeczową.

XIII. Stan organizacyjny i działalność bibliotek powiatowych na rzecz bibliotek gminnych. Zadania wojewódzkie realizowane przez Książnicę Pomorską

1. Liczba bibliotek powiatowych

W województwie zachodniopomorskim funkcjonuje:

- 1 biblioteka powiatowa (organizatorem jest starostwo powiatowe);
- 6 bibliotek, których funkcje powiatowe są zapisane w statucie (oraz w nazwie biblioteki), ale zadania powiatowe realizują na podstawie porozumień;

- 10 bibliotek pełniących funkcje powiatowe na mocy porozumień (organizatorem jest samorząd gminny);
- 3 biblioteki w miastach grodzkich (w tym Koszalińska Biblioteka Publiczna, która pełni funkcję biblioteki powiatowej dla powiatu grodzkiego i ziemskiego).

W powiecie gryfińskim funkcje powiatowe pełnią 2 biblioteki – w Gryfinie i w Chojnie.

W województwie zachodniopomorskim powiat kołobrzeski jako jedyny nie posiada biblioteki powiatowej.

2. Stan organizacyjny bibliotek powiatowych

W 2016 roku biblioteki powiatowe otrzymały od 6 do 70 tys. zł na działalność na rzecz bibliotek w powiecie. Fundusze te w zdecydowanej większości nie były wystarczające. W wyjątkowej sytuacji jest Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wałczu, której całość działalności finansowana jest ze środków starostwa powiatowego. Łącznie samorządy powiatowe przekazały bibliotekom na działalność powiatową 697 423 zł, to jest o 11 405 zł więcej niż w 2015 roku. Pomimo zmniejszenia po raz kolejny dotacji Powiatowej Bibliotece Publicznej w Wałczu (o 3 tys. zł), na zwiększenie ogólnej sumy wpływ miały niewielkie podwyżki dotacji w powiatach: białogardzkim, łobeskim, świdwińskim oraz zwiększenie środków w powiecie choszczeńskim (o 12 tys. zł) i goleniowskim (o 4 tys. zł).

W 2016 roku starosta powiatu gryfińskiego podjął decyzję o zmniejszeniu dofinansowania dla dwóch bibliotek pełniących zadania powiatowe (w Gryfinie i Chojnie). Dotychczasową dotację w wysokości po 8 tys. dla każdej z bibliotek zmniejszono o 2 tys. zł dla każdej z nich.

Biblioteki w Białogardzie i Choszcznie, w ramach przyznanej kwoty, nadal finansują wdrażanie jednolitych komputerowych systemów bibliotecznych w swoich powiatach oraz prowadzą systematyczne szkolenia w tym zakresie.

W całym województwie zatrudnionych jest 16 instruktorów (13,5 etatu) z tego 9 instruktorów to pracownicy Książnicy Pomorskiej, Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie i Koszalińskiej Biblioteki Publicznej. Pomocą w działalności na rzecz bibliotek służą dyrektorzy lub pracownicy bibliotek powiatowych pobierający dodatki powiatowe.

Wśród 18 bibliotek sprawujących funkcje powiatowe, 4 nadal nie są samodzielnymi instytucjami kultury (działają w strukturach ośrodków kultury). Należą do nich:

- Ośrodek Kultury. Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim
- Centrum Kultury. Miejska Biblioteka Publiczna w Chojnie (jest biblioteką powiatową dla połowy powiatu gryfińskiego)
- Samorządowa Agencja Promocji i Kultury. Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinku
- Świdwiński Ośrodek Kultury. Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Świdwinie.

Biblioteka w Drawsku Pomorskim nie ma kierownika i jest zarządzana wyłącznie przez dyrektora Ośrodka Kultury.

Brak samodzielności organizacyjnej utrudnia wymienionym wyżej bibliotekom pełnienie nadzoru merytorycznego nad bibliotekami w powiecie, zwłaszcza że teren działania ośrodków kultury obejmuje jedynie własną gminę, a nie cały powiat.

W 2016 roku do Książnicy Pomorskiej wpłynął wniosek o połączenie Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kamieniu Pomorskim z tamtejszym ośrodkiem kultury. Książnica Pomorska nie wydała jeszcze opinii w tej sprawie.

3. Zadania realizowane przez biblioteki powiatowe

Ze sprawozdań nadsyłanych do Książnicy Pomorskiej wynika, że najczęstszą pomocą dla bibliotek gminnych jest instruktaż i doradztwo poprzez kontakt telefoniczny i e-mailowy. Większość bibliotek w sprawozdaniach wykazuje też wyjazdy do bibliotek na terenie powiatu i doradztwo na miejscu. Niestety, w kilku przypadkach podawane liczby są zawyżane lub podawane nieprawidłowo. Jako wyjazdy do bibliotek w powiecie traktuje się wyjazdy do własnych filii.

W 2016 roku biblioteki powiatowe przeprowadziły w swoich siedzibach wyjątkowo małą liczbę szkoleń dla bibliotekarzy z terenu powiatu. Częściowo było to związane z większą liczbą wyjazdów do bibliotek gminnych i przeprowadzaniem instruktażu na miejscu.

Szkolenia przeprowadzone w bibliotekach powiatowych

Koszalińska Biblioteka Publiczna:

- konferencja *Analiza czytelnictwa bibliotek publicznych powiatu koszalińskiego za 2015 rok* (sesja wyjazdowa w Bibliotece Publicznej Gminy Manowo)
- wykład z okazji Dnia Bibliotekarza *Między kartami, między słowami* Marii Kulik z Fundacji ABC XXI
- warsztaty *KLANZY Od deski do deski...*
- warsztaty *Zajęcia teatralno-dramowe przydatne w bibliotece*,
- szkolenie na temat nowelizacji aktów prawnych dotyczących funkcjonowania bibliotek publicznych.

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie zorganizowała trzy szkolenia dla bibliotekarzy powiatu choszczeńskiego:

- *Potencjał informacyjny współczesnych bibliotek w dobie e-humanistyki*
- *Spotkanie z biblioterapią*
- *Dobry plan to połowa sukcesu – prawda czy fałsz?*.

Biblioteka im. Marii Skłodowskiej-Curie w Policach zorganizowała szkolenie *Rola perspektywicznego planowania w zarządzaniu biblioteką*.

Miejska Biblioteka Publiczna w Sławnie zorganizowała szkolenie dla bibliotek w powiecie *Po co bibliotekom plany pracy*.

Inne przykłady działalności bibliotek powiatowych na rzecz bibliotek gminnych

Białogardzka Biblioteka Publiczna przekazuje bezpłatnie bibliotekom gminnym po kilkanaście kodów dostępu do platformy IBUK Libra, w ramach Zachodniopomorskiego Konsorcjum Bibliotek IBUK Libra, do wykorzystania przez czytelników

tych bibliotek. Kody dostępu pochodzą z puli wykupionej przez bibliotekę powiatową z funduszy powiatu.

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie dba o rozwój systemu SOWA w bibliotekach powiatu. W 2016 roku jedna z nich otrzymała sprzęt i oprogramowanie. Przeprowadzono także szkolenia w zakresie komputerowego opracowania zbiorów (opłacone z dotacji starostwa powiatowego). Z dotacji starostwa opłacany jest też abonament systemu SOWA2/MARC21.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim, w porozumieniu z dyrektorami i kierownikami bibliotek w powiecie, dotację w 2016 r. postanowiła przeznaczyć na wsparcie działalności statutowej bibliotek gminnych, współorganizację ich udziału w ogólnopolskich akcjach bibliotecznych oraz szkolenia zawodowe bibliotekarzy i inne związane z tym wydatki. Szkolenia te miały wspomóc bibliotekarzy w pracach z dziecięcym i dorosłym czytelnikiem, a także przy opracowywaniu księgozbioru w bazie MAK+. Wspólnie ustalono, że każda z bibliotek otrzyma finansowe wsparcie ze środków pochodzących z dotacji Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim w wysokości 2 tys. zł. Wykorzystanie tych środków pozostawiono w gestii kierowników bibliotek gminnych. Wśród wydatków opłaconych z tych środków znalazły się opłaty za spotkania autorskie, spektakle teatralne dla dzieci, nagrody w konkursach czytelniczych, niezbędne materiały biurowe i plastyczne, usługi wydawnicze, poligraficzne itp.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie opłaciła ze środków starostwa goleniowskiego szkolenie wyjazdowe dla czterech bibliotekarzy z bibliotek gminnych.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Myśliborzu opłaciła szkolenie wyjazdowe dla pięciu pracowników bibliotek gminnych.

Bogatą działalność na rzecz bibliotek gminnych prowadzą biblioteki powiatowe w Białogardzie, Choszczynie, Koszalinie i Stargardzie. Pośród różnorodnych form wsparcia, na uwagę zasługują liczne wyjazdy instruktorów i pracowników bibliotek, których celem jest pomoc merytoryczna, kontrola pracy, organizacja spotkań autorskich i cyklicznych imprez o zasięgu powiatowym oraz bieżący kontakt z organizatorami bibliotek.

Rzadko wykorzystywaną formą pomocy jest długofalowe szkolenie młodych bibliotekarzy z bibliotek gminnych realizowane w bibliotece powiatowej. Takie szkolenia przeprowadzają biblioteki w Białogardzie, Choszczynie, Koszalinie i Stargardzie.

Biblioteki powiatowe coraz częściej organizują spotkania w miejscowościach innych niż miasto powiatowe, aby bibliotekarze mogli na miejscu zapoznać się z pracą biblioteki gminnej. W województwie zachodniopomorskim takie formy kontaktu realizują biblioteki z Białogardu, Choszczyna, Koszalina, Stargardu i Szczecinka.

Powraca forma szkoleniowa w postaci instruktażu na miejscu w bibliotece gminnej. Dotyczy ona najczęściej szkolenia nowych pracowników, doraźnej pomocy w sprawach bieżących oraz wyjazdów związanych ze spotkaniami autorskimi. Na 18 bibliotek sprawujących funkcje powiatowe w województwie zachodniopomorskim, 10 wykazało

wyjazdy instrukcyjne do bibliotek gminnych (Białogard – 5 wyjazdów, Choszczno – 12, Goleniów – 3, Koszalin – 39, Myślibórz – 4, Police – 2, Sławno – 4, Stargard – 6, Szczecinek – 10, Świdwin – 4).

W bibliotekach, które otrzymują dotację wyższą niż 30 tys. zł, coraz więcej środków przeznaczanych jest na działalność kulturalno-oświatową na terenie powiatu (organizowanie spotkań autorskich, współorganizowanie dni regionalnych i ważnych rocznic).

W dalszym ciągu jednak znaczna część środków otrzymywanych ze starostw jest wykorzystywana na wynagrodzenia dla bibliotekarzy w bibliotekach powiatowych (ponad 55%) oraz na zakup zbiorów bibliotecznych dla bibliotek powiatowych (ponad 17%). Niektóre z bibliotek wydają prawie cały swój budżet przeznaczony na zadania powiatowe na dodatki dla swoich pracowników (4) lub na zakup księgozbioru do bibliotek powiatowych (6).

Na szkolenia organizowane w bibliotece powiatowej wydatkowano 1,4% środków powiatowych. W 2016 roku aż połowa bibliotek pełniących zadania powiatowe, oprócz sporadycznych kontaktów telefonicznych i mailowych, nie prowadziła praktycznie żadnych działań skierowanych do bibliotekarzy bibliotek gminnych w powiecie. W tych wypadkach dotację przeznaczano wyłącznie na potrzeby własne. Biblioteki te zazwyczaj otrzymują też najniższe dotacje z powiatu (do 20 tys. zł). Działań takich nie prowadzi również Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wałczu, która jako jedyna biblioteka powiatowa w województwie zachodniopomorskim w całości jest finansowana ze starostwa, a wysokość tych środków wystarcza jedynie na bieżące utrzymanie biblioteki.

Nie zmieniała się sytuacja Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Myśliborzu, gdzie starostwo powiatowe przeznacza całość środków (10 tys. zł) na zakup książek do wszystkich placówek w powiecie, a rolą biblioteki powiatowej jest tylko podział tych funduszy, pomiędzy poszczególne biblioteki gminne powiatu, oraz ich rozliczenie.

Książnica Stargardzka, oprócz dotacji na działalność powiatową (60 tys. zł), otrzymała od starostwa dotację celową (45 tys. zł), która nie była związana z działalnością powiatową.

4. Zadania wojewódzkie zrealizowane przez Książnicę Pomorską

Realizując zadania ustawowe, biblioteka wojewódzka prowadzi korespondencję z burmistrzami i wójtami gmin oraz podejmuje działania mające na celu utworzenie bibliotek, zorganizowanych zgodnie z obowiązującym prawem. Konsultowano statuty i regulaminy bibliotek. Sporządzano pisemne opinie związane najczęściej z likwidacją filii bibliotecznych (w gminach Drawno, Moryń, Pyrzyce, Suchań, Węgorzyno).

Prowadzono instruktaż metodyczny dla bibliotek. W ostatnim roku udzielono pomocy z zakresu procedury postępowania przy zarządzaniu zbiorami, ewidencji materiałów bibliotecznych i metodologii prowadzenia statystyk bibliotecznych.

W 2016 roku samorządy trzech gmin: Wolin, Radowo Małe, Kamień Pomorski, kierując się głównie względami ekonomicznymi, podjęły działania mające na celu połączenie bibliotek z domami kultury. W przypadku Wolina i Kamienia Pomorskiego złożono

pisemne wnioski o opinię Książnicy Pomorskiej, w przypadku Radowa Małego – nie złożono wniosku – władze gminy rozmawiały z dyrekcją Książnicy Pomorskiej osobiście.

Dyrektor Książnicy Pomorskiej oraz kierownik Działu Instrukcyjno-Metodycznego odwiedzili bibliotekę w gminie Wolin. Wydano negatywną opinię w sprawie jej połączenia.

W przypadku bibliotek w Radowie Małym i w Kamieniu Pomorskim rozmowy w sprawie ich połączenia nadal się toczą.

Złożono wniosek do Instytutu Książki o uczestnictwo w programie *Szkolenia dla bibliotekarzy 2016* i otrzymano dofinansowanie w wysokości 30 tys. zł na realizację projektu *Korzystajmy z nowoczesnych technologii w bibliotece*. W ramach projektu zorganizowano 10 szkoleń dla 130 pracowników bibliotek. Tematyka szkoleń obejmowała zagadnienia z zakresu zastosowania nowoczesnych technologii IT w celu promowania biblioteki.

Dzięki współpracy z kilkoma instytucjami, w Książnicy Pomorskiej zrealizowano kilka bezpłatnych szkoleń i warsztatów:

- W ramach Dyskusyjnych Klubów Książki odbyły się trzy warsztaty dla moderatorów klubów z terenu województwa – *Czytaj między wierszami – warsztaty krytycznego czytania*, *Uatrakcyjnianie spotkań w bibliotece* oraz *Po co nam te wszystkie nagrody? Czytanie mapy nagród literackich w Polsce*.
- Pracownicy Instytutu Książki przeprowadzili w Książnicy Pomorskiej cztery szkolenia dla bibliotekarzy pracujących w systemie MAK+ (poziom podstawowy i poziom zaawansowany) oraz szkolenie *Gdzie są młodzi czytelnicy?*.
- Zorganizowano bezpłatne warsztaty *Gamifikowanie literatury pięknej na smartfonach i tabletach*.

Zorganizowano też odpłatne szkolenie pod nazwą *Ochrona danych osobowych w bibliotece*.

Podsumowując, w 2016 roku biblioteka wojewódzka zorganizowała 26 szkoleń dla 469 osób.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w Książnicy Pomorskiej zorganizowano konferencję dla dyrektorów bibliotek powiatowych oraz pełniących funkcje powiatowe. Podczas konferencji omówiono wyniki czytelnictwa w województwie zachodniopomorskim w 2015 roku, przeprowadzono warsztaty dotyczące podstawowych kompetencji bibliotekarza oraz szkolenie *Media społecznościowe w bibliotece*.

Dla bibliotekarzy zorganizowano seminarium obejmujące: podsumowanie wyników pracy bibliotek w 2015 roku, wykład prof. Ingi Iwasiów *Współczesne pisarstwo kobiet*, prezentację projektu Teatru Współczesnego pod nazwą *Teatr przy stoliku*.

W ramach współpracy z bibliotekami gminnymi, Książnica Pomorska zorganizowała warsztaty dziennikarskie dla młodzieży w bibliotekach województwa zachodniopomorskiego – spotkania prowadził redaktor szczecińskiej gazety codziennej wraz z pracownikiem Książnicy Pomorskiej. W 2016 roku odbyły się 3 razy warsztaty (w Baniach, Trzebiatowie i Płotach), w których wzięło udział 60 uczestników.

Ponadto w bibliotekach województwa zachodniopomorskiego odbywały się prelekcje i prezentacje dotyczące życia i twórczości pisarzy polskich. Prelekcje te skierowane były do młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej. Zadanie to realizował sekretarz naukowy Książnicy Pomorskiej. W 2016 roku odbyło się 51 tego typu spotkań (w Goleńowie, Przybiernowie, Stepnicy, Manowie, Bobolicach, Polanowie, Będzinie, Sianowie, Świeszynie, Boleszkowicach, Dębnie, Gryficach, Dobrej, Policach, Pyrzycach, Łobzie, Baniach, Nowogardzie, Gryfinie, Chojnie, Kołobrzegu, Białogardzie, Choszczynie, Trzebiatowie, Płotach, Koszalinie).

W 2016 roku Książnica Pomorska koordynowała zadanie „Morze Kultury. Zachodniopomorskie spotkania w bibliotece” mające na celu dalszą promocję bibliotek, które były beneficjentami środków finansowych MKiDN, marszałka województwa zachodniopomorskiego oraz władz samorządowych na budowę i modernizację siedzib, w ramach programu *Biblioteka+. Infrastruktura Bibliotek*. W ośmiu bibliotekach województwa zachodniopomorskiego odbyły się spotkania autorskie, spektakle teatralne i inne wydarzenia kulturalne dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Zadanie zrealizowano w okresie od 27 września do 7 grudnia 2016 roku w bibliotekach w Białym Borze, Chojnie, Choszczynie, Karlinie, Kamieniu Pomorskim, Kołobrzegu, Mirosławcu i Szczecinie. W ramach „Morza Kultury” odbyło się 28 spotkań, między innymi z Katarzyną Bondą, Agnieszką Lingas-Loniewską, Melanią Kapelusz, Szymonem Hołownią, Marcinem Górką, Bronką Nowicką i Grażyną Zielińską. Spotkania cieszyły się dużym uznaniem w całym województwie. W imprezach uczestniczyły 1903 osoby.

Całość kosztów związanych z realizacją zadania pokryła Książnica Pomorska ze środków finansowych otrzymanych od marszałka województwa zachodniopomorskiego.

W ramach programu Dyskusyjne Kluby Książki w województwie zachodniopomorskim na koniec 2016 roku funkcjonowało 70 klubów, spotykających się w bibliotekach publicznych średnio raz w miesiącu. W 2016 roku odbyło się 585 takich spotkań, wzięło w nich udział 5031 osób. W ramach programu dotacyjnego sfinansowane zostały spotkania autorskie z: Tanyą Valko (Dębno, Przeclaw, Dobra, Międzyzdroje, Gryfice, Darłowo, Sianów), Małgorzatą Kalicińską (Tuczno, Dębno, Choszczno, Chojna, Gryfino, Police, Kamień Pomorski, Płoty, Gryfice, Darłowo), Marcinem Górką (Książnica Pomorska), Anną Czerwińską (Gryfino, Chojna), Jackiem Dehnelem (Koszalin, Choszczno), Izabelą Pietrzyk (Dobra, Kołobrzeg), Bronką Nowicką (Trzebiatów), Katarzyną Bondą (Książnica Pomorska). Dla moderatorów prowadzących kluby odbyły się trzy szkolenia w Książnicy Pomorskiej: *Czytaj między wierszami – warsztaty krytycznego czytania*, 31 maja (16 uczestników); *Uatrakcyjnianie spotkań w bibliotece*, 3 października (22 uczestników); *Po co nam te wszystkie nagrody? Czytanie mapy nagród literackich w Polsce*, 22 listopada (14 uczestników). Na potrzeby klubów zostało zakupionych i rozdstrybuowanych 1520 wol. (154 tytuły) książek (132 tytuły dla dorosłych oraz 22 dla dzieci i młodzieży).

Pracownicy Książnicy Pomorskiej opracowali roczną statystykę usług bibliotecznych w województwie zachodniopomorskim dla GUS za rok 2015. Na potrzeby MKiDN zesta-

wiono dane statystyczne, w dużej mierze nieobjęte sprawozdawczością GUS, a dotyczące źródeł finansowania zakupów, całości budżetu bibliotek, zatrudnienia oraz dostępności bibliotek dla osób niepełnosprawnych. Na podstawie zebranych danych statystycznych oraz sprawozdań opisowych nadesłanych przez biblioteki opracowano i wydano *Sprawozdanie z działalności bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego w 2015 roku*, które przekazano władzom samorządowym, bibliotekom województwa zachodniopomorskiego oraz Bibliotece Narodowej. Zbierając dane statystyczne, instruktorzy z Książnicy Pomorskiej korygowali nieprawidłowo wypełniane elektroniczne formularze sprawozdawczości statystycznej. Niestety, nie wszystkie biblioteki poprawiały błędy. Mogą więc wystąpić różnice pomiędzy danymi, którymi dysponuje biblioteka wojewódzka a danymi GUS.

W związku z podziałem środków MKiDN na zakup nowości w 2016 roku w ramach programu Biblioteki Narodowej *Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek*, przeanalizowano stan organizacyjno-prawny bibliotek publicznych w województwie oraz dokonano podziału środków.

Na bieżąco na stronie internetowej Książnicy Pomorskiej zamieszczane są informacje dla bibliotek, akty prawne, materiały metodyczne oraz aktualizowane są dane teledresowe bibliotek.

Współpracowano ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich w projekcie Analiza Funkcjonowania Bibliotek. Działania obejmowały: nabór bibliotek do kolejnego badania AFB, warsztaty z wypełniania formularza oraz analizę danych i korygowanie błędów w formularzach wypełnianych przez biblioteki.

W 2016 roku w badaniach Analizy Funkcjonowania Bibliotek udział wzięło 59 bibliotek. W 2016 roku wszystkie biblioteki publiczne województwa zachodniopomorskiego zarejestrowały się do portalu Analiza Funkcjonowania Bibliotek.

Książnica Pomorska rozprowadzała nieodpłatnie, wydawane przez siebie, czasopismo „Bibliotekarz Zachodniopomorski”, służące bibliotekom w województwie między innymi jako materiał metodyczny.

Tab. 14. Biblioteki publiczne i czytelnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2016 roku (według powiatów)

Biblioteki publiczne i czytelnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2016 roku (wg powiatów)

Powiat/gmina	Stan ludności	Placówki biblioteczne	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w woluminach (łącznie z czasopismami oprawnymi)		Przybyło książek		Zakup książek			Czytelnicy		Wypożyczenia na zewnątrz książek, czasopism, zbiorów specjalnych i dokumentów elektronicznych			Książki, czasopisma, zbiory specjalne i dokumenty elektroniczne udostępnione na miejscu	
				Ogółem	Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Liczba ogółem	Na 100 mieszkańców	Wartość książek w zł.	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
Biblioteka wojewódzka	405413	1	0	1142804	282	39540	7804	2	172731	13688	3	263454	65	303526	75		
MBP Szczecin Dyrekcja	405413	35	0	615820	152	26884	22194	5	453311	56666	14	872694	215	52066	13		
Razem:	405413	36	0	1758624	434	66424	29998	7	626042	70354	17	1136148	280	355592	88		
Razem:	107981	11	0	381158	353	14688	10413	10	233200	17158	16	359072	333	93672	87		
powiat Koszalin																	
Razem:	41134	6	0	164236	399	3477	2411	6	71490	3982	10	105204	256	14551	35		
powiat Swinoujście																	
POWIATY GRODZKIE	554528	53	0	2304018	415	84589	42822	8	930732	91494	16	1600424	289	463815	84		
RAZEM																	
Białogard miasto	24342	4	0	104333	429	3463	2740	11	67234	3593	15	63313	260	3455	14		
Białogard gmina	7813	4	0	30681	393	1204	520	7	10540	614	8	11081	142	6242	80		
Karlino	9269	1	0	34296	370	1105	1043	11	23771	1028	11	16074	173	3349	36		
Tychowo	6914	1	0	17406	252	825	825	12	21047	430	6	12206	177	512	7		
Razem:	48338	10	0	186716	386	6597	5128	11	122592	5665	12	102674	212	13558	28		
powiat białogardzki																	
Choszczno	22008	6	2	102131	464	2970	1797	8	47773	4805	21	56348	256	22145	101		
Bierzwik	4769	7	0	30197	633	424	306	6	7909	443	9	2790	59	30	1		
Drawno	5170	1	0	13238	256	515	480	9	18288	689	13	17158	332	4575	88		
Kiścien	3788	2	0	26816	708	206	190	5	5920	240	6	3492	92	355	9		
Pelczyce	7919	6	0	42809	541	909	874	11	12073	692	9	25212	318	234	3		
Recz	5661	2	3	25768	455	518	382	7	10807	573	10	7236	128	535	9		
Razem:	49315	24	5	240959	489	5542	4029	8	102770	7242	15	112236	228	27874	57		
powiat choszczeński																	
Drańsko Pomorskie	16386	5	2	48516	296	2794	2787	17	35240	1376	8	13793	84	2569	16		
Czaplinek	11957	1	0	17478	146	536	458	4	9602	476	4	10374	87	500	4		

Biblioteki publiczne i czytelnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2016 roku (wg powiatów)

Powiat/gmina	Stan ludności	Placówki biblioteczne				Księgozbiór w woluminach (łącznie z czasopismami oprawnymi)				Przybyło książek	Zakup książek				Czytelnicy				Wypożyczenia na zewnątrz książek, czasopism, zbiorów specjalnych i dokumentów elektronicznych udostępnione na miejscu				Książki, czasopisma, zbiory specjalne i dokumenty elektroniczne udostępnione na miejscu
		Ogółem	Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Liczba ogółem	Na 100 mieszkańców	Wartość książek w zł.	Ogółem		Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16								
Kalisz Pomorski	7347	1	2	27365	372	605	477	6	11751	912	12	10593	144	776	11								
Ostrowie	2555	2	1	24475	958	373	278	11	7360	510	20	5376	210	5328	209								
Wierzchowo	4324	2	0	24923	576	282	282	7	8141	512	12	6724	156	3014	70								
Złocieniec	15418	1	9	34809	226	3323	739	5	15620	1054	7	15773	102	796	5								
Razem: powiat drawski	57987	12	14	177566	306	7913	5021	9	87714	4840	8	62633	108	12983	22								
Goleniów	35747	7	0	61815	173	4553	3832	11	85196	4121	12	119836	335	26754	75								
Maszewo	8787	2	0	20328	231	525	504	6	10399	606	7	11895	135	7602	87								
Nowogard	24776	9	0	144534	583	2614	2390	10	56651	4087	16	108639	438	74873	302								
Osina	3034	1	3	18891	623	641	601	20	15414	457	15	12076	398	4365	144								
Przybiernów	5093	1	2	11491	226	334	334	7	6810	290	6	4151	82	542	11								
Sępólna	4923	2	0	25401	516	956	898	18	20895	678	14	10820	220	3348	68								
Razem: powiat goleniowski	82360	22	5	282460	343	9623	8559	10	195365	10239	12	267417	325	117484	143								
Gryfice	23907	6	0	66384	278	3507	3010	13	63354	3410	14	55941	234	10262	43								
Brojce	3835	1	0	14698	383	495	438	11	11413	115	3	14320	373	1409	37								
Karnice	4095	2	0	24218	591	507	507	12	9810	489	12	6178	151	4200	103								
Płoty	8972	1	0	19933	222	488	488	5	12197	1217	14	21526	240	6647	74								
Reval	3886	2	0	28776	741	719	628	16	11655	297	8	2472	64	634	16								
Trzebiatów	16492	2	1	55035	334	1464	1269	8	34136	1768	11	18592	113	1685	10								
Razem: powiat gryficki	61187	14	1	209044	342	7180	6340	10	142565	7296	12	119029	195	24837	41								
Gryfino	32145	8	7	151463	471	3020	1532	5	42259	5813	18	109951	342	47128	147								
Banie	6425	3	1	32317	503	1766	1628	25	31429	701	11	9538	148	1586	25								
Cedynia	4314	1	0	12825	297	369	316	7	7356	235	5	6319	146	7339	170								
Chojna	13896	1	0	33257	239	1467	1009	7	21391	1222	9	17286	124	15502	112								

Biblioteki publiczne i czytelnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2016 roku (wg powiatów)

Powiat/gmina	Stan ludności	Placówki biblioteczne	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w woluminach (łącznie z czasopismami oprawionymi)		Przybyło książek	Zakup książek				Czytelnicy		Wypożyczenia na zewnątrz książek, czasopism, zbiorów specjalnych i dokumentów elektronicznych			Książki, czasopisma, zbiory specjalne i dokumenty elektroniczne udostępnione na miejscu	
				Ogółem	Na 100 mieszkańców		Liczba ogółem	Na 100 mieszkańców	Wartość książek w zł.	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
Mieszkowice	7344	4	0	38094	519	492	447	6	10339	833	11	22143	302	7721	105		
Moryń	4322	1	0	12458	288	330	315	7	8354	358	8	12048	279	455	11		
Stare Czanowo	3836	2	0	26368	687	491	491	13	10086	763	20	10794	281	2375	62		
Trzcińsko Zdrój	5479	3	0	25036	457	553	512	9	12055	789	14	14227	260	9996	182		
Widuchowa	5542	2	1	31510	569	774	774	14	19810	1001	18	16033	289	10033	181		
Razem: powiat gryfiński	83303	25	9	363328	436	9262	7024	8	163079	11715	14	218339	262	102135	123		
Kamień Pomorski	14381	3	2	69853	486	1788	868	6	24285	2676	19	45116	314	29458	205		
Dziwnów	3987	3	3	35486	890	1009	804	20	19281	1145	29	18393	461	2873	72		
Golczewo	5936	2	0	21188	357	353	340	6	9020	723	12	8565	144	2985	50		
Międzyzdrój	6502	1	0	47808	735	1544	1287	20	34127	2158	33	39852	613	29265	450		
Świerżno	4289	4	0	53893	1257	1288	1181	28	12180	782	18	20268	473	5686	133		
Wolin	12272	6	0	46046	375	2281	1399	11	23070	1496	12	34317	280	3490	28		
Razem: powiat kamieński	47367	19	5	274274	579	8263	5879	12	121963	8980	19	166511	352	73757	156		
Kobrzeg	46826	3	4	142377	305	5180	4750	10	120876	7999	17	106398	228	33189	71		
Kołobrzeg gmina (Zieleniewo)	10662	3	0	26471	248	800	800	8	21615	781	7	16418	154	1364	13		
Dygowo	5636	3	0	19149	340	521	521	9	13891	594	11	9852	175	3398	60		
Gościno	5169	2	0	27353	529	1192	1027	20	20127	504	10	9065	175	2151	42		
Rymań	4017	1	0	14481	360	268	222	6	5464	298	7	2981	74	364	9		
Siemysł	3743	4	0	25436	680	544	250	7	5998	486	13	9539	255	8474	226		
Ustronie Morskie	3666	2	0	28705	783	1015	763	21	16697	1122	31	21334	582	3090	84		
Razem: powiat kołobrzeski	79519	18	4	283972	357	9520	8333	10	204668	11784	15	175587	221	52030	65		
Będzino	8560	4	1	24876	291	2052	1467	17	28600	1287	15	23811	278	14397	168		
Blesiekiez	6629	3	7	30608	462	1578	1515	23	35059	1102	17	19438	293	18709	282		

Biblioteki publiczne i czytelnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2016 roku (wg powiatów)

Powiat/gmina	Stan ludności	Placówki biblioteczne	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w woluminach (łącznie z czasopismami oprawnymi)		Przybyło książek	Zakup książek			Czytelnicy		Wypożyczenia na zewnątrz książek, czasopism, zbiorów specjalnych i dokumentów elektronicznych		Książki, czasopisma, zbiory specjalne i dokumenty elektroniczne udostępnione na miejscu	
				Ogółem	Na 100 mieszkańców		Liczba ogółem	Na 100 mieszkańców	Wartość książek w zł.	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Bobolice	9301	2	2	17843	192	1132	554	6	11854	954	10	14738	158	10444	112
Manowo (z siedzibą w Wyszewie)	6836	4	3	24264	355	1187	1109	16	25316	607	9	9452	138	1358	20
Mielno	4982	2	3	30097	604	1402	1402	28	33550	2152	43	19993	401	2651	53
Polanów	8886	4	1	33211	374	1684	1684	19	38656	1345	15	29550	333	7348	83
Stanów	13727	7	8	34437	251	2119	1713	12	32630	3133	23	42818	312	30029	219
Świeszyno	6888	2	1	16097	234	1235	1042	15	25146	579	8	8380	122	2148	31
Razem: powiat koszaliński	65809	28	26	211433	321	12389	10466	16	230811	11159	17	168180	256	87084	132
Łobez	14262	2	0	93051	652	1220	1220	9	31554	1688	12	52810	370	25501	179
Dobra	4456	1	0	25878	581	589	589	13	12171	621	14	9753	219	835	19
Radowo Małe	3693	1	0	14502	393	402	402	11	10190	278	8	8860	240	859	23
Resko	8128	1	0	39620	487	610	478	6	10224	1117	14	44516	548	44235	544
Węgorzyno	7074	2	1	23113	327	1071	454	6	11173	1165	16	29961	424	8190	116
Razem: powiat łobeski	37613	7	1	196164	522	3892	3143	8	75312	4869	13	145900	388	79620	212
Myslibórz	20298	4	0	39752	196	1670	1137	6	24675	2036	10	46405	229	8686	43
Barlink	19616	4	0	50800	259	1052	1052	5	17310	1620	8	27897	142	5794	30
Boleszkowice	2902	1	1	22852	787	677	677	23	12082	184	6	3684	127	48	2
Dębno	20879	6	10	94522	453	3886	3333	16	65601	4637	22	90338	433	59835	287
Nowogród Pomorski (z siedzibą w Karsku)	3382	2	0	16743	495	375	375	11	7621	366	11	7831	232	1	0
Razem: powiat myśliborski	67077	17	11	224669	335	7660	6574	10	127289	8843	13	176155	263	74364	111
Police	41584	3	0	87498	210	2800	2634	6	67001	5278	13	89107	214	18289	44
Dobra (koło Szczecina)	21186	4	0	24464	115	1595	1131	5	29009	1226	6	17044	80	2667	13

Biblioteki publiczne i czytelnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2016 roku (wg powiatów)

Powiat/gmina	Stan ludności	Placówki biblioteczne	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w woluminach (łącznie z czasopismami oprawnymi)		Przybyło książek	Zakup książek			Czytelnicy			Wypożyczenia na zewnątrz książek, czasopism, zbiorów specjalnych i dokumentów elektronicznych			Książki, czasopisma, zbiory specjalne i dokumenty elektroniczne udostępnione na miejscu	
				Ogółem	Na 100 mieszkańców		Liczba ogółem	Na 100 mieszkańców	Wartość książek w zł.	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
Kolbaskowo	12311	2	0	9602	78	1247	647	5	14416	857	7	12364	100	4539	37		
Nowe Warpno	1650	1	0	10978	665	123	123	7	3034	251	15	9853	597	1661	101		
Razem: powiat policki	76731	10	0	132542	173	5765	4535	6	113460	7612	10	128368	167	27156	35		
Pyrzyce	19619	7	0	80119	408	2151	802	4	21454	1745	9	27915	142	6627	34		
Bielice	3126	1	0	18215	583	280	119	4	3000	314	10	10177	326	3684	118		
Kozielec	2595	2	0	22468	866	234	234	9	6671	493	19	12137	468	5632	217		
Lipiany	5983	2	0	23170	387	669	566	9	13568	970	16	13336	223	30	1		
Przelewice	5285	4	4	29384	556	999	940	18	22293	655	12	16653	315	2104	40		
Warnice	3521	2	0	14613	415	130	49	1	996	395	11	2160	61	882	25		
Razem: powiat pyrzycki	40129	18	4	187969	468	4463	2710	7	67982	4572	11	82378	205	18959	47		
Ślawno	12674	2	0	61289	484	1752	1656	13	35344	2513	20	70620	557	22992	181		
Ślawno gmina (Żukowo)	8969	2	0	25913	289	1059	873	10	17916	238	3	2472	28	316	4		
Darłowo	13935	2	0	48458	348	2037	1616	12	38170	2546	18	28451	204	1717	12		
Darłowo gmina	8000	5	6	42760	535	2082	2050	26	50269	503	6	12025	150	9687	121		
Malechowo	6438	5	0	36140	561	727	714	11	16998	931	14	10652	165	3513	55		
Postomino	6995	1	0	10630	152	619	434	6	9700	458	7	8424	120	731	10		
Razem: powiat sławieński	57011	17	6	225190	395	8276	7343	13	168397	7189	13	132644	233	38956	68		
Stargard	68564	3	3	117329	171	5901	2578	4	64253	8642	13	119693	175	30641	45		
Stargard (z siedzibą w Klepinie)	12998	6	0	48600	377	490	455	4	10175	738	6	7914	61	979	8		
Chociwel	5903	3	0	33620	570	998	834	14	17989	744	13	18414	312	3107	53		
Dobrzany	4993	2	0	43806	877	390	390	8	13277	544	11	7644	153	524	10		
Dolice	7982	5	0	50378	631	1284	1120	14	23985	1513	19	67208	842	26688	334		

Biblioteki publiczne i czytelnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2016 roku (wg powiatów)

Powiat/gmina	Stan ludności	Placówki biblioteczne	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w woluminach (łącznie z czasopismami oprawnymi)		Przybyło książek	Zakup książek				Czytelnicy		Wypożyczenia na zewnątrz książek, czasopism, zbiorów specjalnych i dokumentów elektronicznych			Książki, czasopisma, zbiory specjalne i dokumenty elektroniczne udostępnione na miejscu
				Ogółem	Na 100 mieszkańców		Liczba ogółem	Na 100 mieszkańców	Wartość książek w zł.	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Insko	3472	1	0	179	5	179	87	3	2136	30	1	227	7	34	1	
Kołyanka	5248	1	0	13933	265	1064	787	15	18809	369	7	11199	213	126	2	
Marianowo	3166	2	0	18668	590	511	511	16	11700	573	18	5694	180	1658	52	
Stara Dąbrowa	3726	1	0	10747	288	469	469	13	11305	322	9	4178	112	2515	67	
Suchań	4328	1	2	34241	791	554	554	13	9651	779	18	16514	382	61102	1412	
Razem:	120280	25	5	371501	309	11840	7785	6	183280	14254	12	258685	215	127374	106	
powiat stargardzki																
Szczecinek miasto	40336	2	0	93051	231	4216	1796	4	49346	4409	11	107573	267	21582	54	
Szczecinek	9350	5	0	37263	399	756	339	4	7496	921	10	22258	238	5535	59	
Barwice	8704	4	0	23223	267	1072	772	9	15030	675	8	10108	116	3646	42	
Biały Bór	5327	1	13	20281	381	735	584	11	11489	894	17	12347	232	3972	75	
Borne Sulinowo	9823	4	1	39040	397	645	335	3	12304	848	9	18864	192	4462	45	
Grzmiąca	4876	5	0	35270	723	859	745	15	20506	735	15	11178	229	7276	149	
Razem:	78416	21	14	248128	316	8283	4571	6	116171	8482	11	182328	233	46473	59	
powiat szczeciński																
Świdwin miasto	15557	1	0	48873	314	948	948	6	24549	1012	7	22181	143	14201	91	
Świdwin	6019	2	1	10864	180	1062	517	9	12550	507	8	5937	99	5260	87	
Brzeźno	2838	2	0	15416	543	159	159	6	3905	591	21	9110	321	7699	271	
Polczyn Zdrój	15551	5	6	48021	309	773	507	3	12337	908	6	14901	96	4644	30	
Rapino	3748	2	0	24287	648	84	71	2	1000	208	6	5033	134	813	22	
Ślawoborze	4147	1	0	13051	315	106	106	3	2497	403	10	4848	117	337	8	
Razem:	47860	13	7	160512	335	3132	2308	5	56838	3629	8	62010	130	32954	69	
powiat swidwiński																
Walcz MBP	25801	1	0	54264	210	2104	1042	4	23863	1833	7	41799	162	27396	106	
Walcz PBP	25801	1	0	44221	171	1722	969	4	33385	752	3	10152	39	24856	96	
Razem:	25801	2	0	98485	382	3826	2011	8	57248	2585	10	51951	201	52252	203	
Walcz miasto																

Biblioteki publiczne i czytelnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2016 roku (wg powiatów)

Powiat/gmina	Stan ludności	Placówki biblioteczne	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w woluminach (łącznie z czasopismami oprawnymi)		Przybyło książek	Zakup książek			Czytelnicy		Wypożyczenia na zewnątrz książek, czasopism, zbiorów specjalnych i dokumentów elektronicznych		Książki, czasopisma, zbiory specjalne i dokumenty elektroniczne udostępnione na miejscu	
				Ogółem	Na 100 mieszkańców		Liczba ogółem	Na 100 mieszkańców	Wartość książek w zł.	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Walcz gmina (Karsibór)	12700	1	0	7567	60	2831	1160	9	26839	526	4	7273	57	911	7
Człopa	5036	4	0	33746	670	194	194	4	6385	179	4	2818	56	1439	29
Mirosławiec	5500	1	5	18166	330	1041	971	18	23000	600	11	8963	163	180	3
Tuczno	5022	1	0	14495	289	653	643	13	17857	471	9	10115	201	938	19
Razem: powiat walecki	54059	9	5	172459	319	8545	4979	9	131329	4361	8	81120	150	55720	103
POWIATY ZIEMSKIE RAZEM	1154361	309	122	4148886	359	138145	104727	9	2411585	142731	12	2642194	229	1013318	88
WOJEWÓDZTWO	1708889	362	122	6452904	378	222734	147549	9	3342317	234225	14	4242618	248	1477133	86

Wojciech Łopuch

Książnica Pomorska w Szczecinie

BARWNY ŚWIAT KIEJSTUTA BEREŹNICKIEGO

**WYSTAWA MALARSTWA, 12 PAŹDZIERNIKA 2016 – 10 LISTOPADA 2016,
SALA POD PIRAMIDĄ KSIĄŻNICY POMORSKIEJ**

12 października 2016 roku w Sali pod Piramidą Książnicy Pomorskiej w Szczecinie odbył się wernisaż wystawy malarstwa jednego z najwybitniejszych polskich malarzy współczesnych – Kiejstuta Bereźnickiego. Na wystawie zaprezentowano 29 prac, w większości pochodzących z 2014 roku, a więc przygotowanych na jubileusz 80-lecia artysty. Uzupełnione są one kilkoma wcześniejszymi kompozycjami o tematyce pasyjnej oraz autoportretem ze zbiorów Książnicy Pomorskiej. Wystawa była imprezą towarzyszącą XXVI Festiwalowi Polskiego Malarstwa Współczesnego.

Kiejstut Bereźnicki urodził się w 1935 roku w Poznaniu. Całe jego życie związane jest z Trójmiastem, gdzie od dzieciństwa mieszka i gdzie studiował w Państwowej Wyższej

Aut. Jan Surudo.

Aut. Jan Surudo.

Szkole Sztuk Plastycznych (obecnie Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku). Po uzyskaniu dyplomu pod kierunkiem prof. Stanisława Teisseyre'a podjął pracę pedagogiczną na macierzystej uczelni. Od 1982 roku kieruje pracownią malarstwa tej uczelni. W 2007 roku obchodził 50-lecie pracy twórczej, w 2015 roku 80-lecie urodzin.

Malarstwo Kiejstuta Bereźnickiego należy do nurtu przedstawiającego. Tworzy on ascetyczne w wyrazie martwe natury i sceny figuralne z wystylizowanymi, lalkowymi postaciami. Charakter tych scen jest złożony a wydźwięk niejasny. Z pozoru przedstawiają codzienne sytuacje – gromadę bawiących się dzieci czy rodzinę przy stole. Jednak otoczenie postaci mnogością przedmiotów o tajemniczym często przeznaczeniu i umieszczenie ich w teatralnej, nieco abstrakcyjnej przestrzeni, nadaje obrazom charakter metaforyczny i wieloznaczny. To samo dotyczy portretów i, rozbudowanych niekiedy do wielopostaciowych scen, autoportretów. Głęboki elegijny ton mają malowane z użyciem podobnych środków malarskiego wyrazu sceny pasyjne: *Ecce Homo*, *Oplakiwanie* czy kompozycje z narzędziami Męki Pańskiej (*arma Christi*). Krytycy podkreślają refleksyjny, wręcz medytacyjny, charakter prac artysty i ich liczne odniesienia do sztuki minionej, zwłaszcza siedemnastowiecznego malarstwa holenderskiego. Nic w tym dziwnego, bowiem obrazy Bereźnickiego mają strukturę palimpsestu, w którym spod wierzchu przeświecają inne, ukryte, dawne, po części zapomniane warstwy.

Kiejstut Bereźnicki stworzył dziesiątki, pewnie nawet setki obrazów. Stworzył cały malarski świat. Co w nim jest? Ludzie-kukły o nieruchomych, pozornie pozbawionych

Aut. Jan Surudo.

wyrazu twarzach i sztywnych wyrazistych gestach. Piękne zestroje brązów i czerwieni, zieleni i błękitów, szarości i czerni. Ściany, jak teatralne dekoracje, o oknach zamkniętych, otwartych na morze, ledwie uchylonych. Klarowny statyczny podział płaszczyzny. Mnóstwo przedmiotów oczywistych (garnek, miska, drabina, malarska paleta, kieliszek, nóż) i nieoczywistych (klatka na ptaki, czaszka z rogami, czarna maska, płonąca pochodnia, kulisty pleciony podbierak, gwoździe i młotek). Dźwięczne kontrasty brązów i błękitów, zieleni i czerwieni, żółcień i szarości. Przeświecające raz jawnie, to znów z ukrycia gesty i chwytły dawnych mistrzów. Bo sztuka żyje sztuką. I wyobraźnią.

W dawniejszych obrazach artysty farba była gęsta, kolory ciemne i przytłumione, kontrasty wyraziste. Większość prac na wystawie to jednak prace nowe, pochodzące z jednego tylko, 2014 roku. Ich faktura jest gładka, powierzchnia matowa, kolor bogaty i dźwięczny, kontrasty znuansowane. Zamaskowane postacie wyparła gromada rozbrykanych dzieciaków, biesiadnicy, wesołe fauny. Dramatyzm ustąpił łagodności. Czy w tonacji dur, czy w mol szuka artysta odpowiedzi na pytania po wielokroć przez sztukę stawiane, a nawet wypowiedziane *expresis verbis* w tytule gauginowskiego dzieła: *Skąd przychodzimy? Kim jesteśmy? Dokąd zmierzamy?*. Pytania o sens ludzkiej egzystencji.

Czy więc świat na obrazach Kiejstuta Bereźnickiego to świat rzeczywisty? Jak najbardziej, tyle że wewnętrzny, duchowy. Złożony z emocji, pamięci i wyobraźni.

Pamięci, emocji i wyobraźni artysty, oczywiście. Ale uproszczone formy, teatralizacja i powtarzalność motywów przechodzących z jednego do drugiego płótna malarza, dają jego obrazom moc uogólnienia. Bo czym bylibyśmy bez pamięci, jak żylibyśmy bez emocji, co rozumielibyśmy ze świata bez wyobraźni?

Każdy z nas ma pod powiekami taki własny niewypowiedziany świat. Wystarczy tylko zamknąć oczy. Albo otworzyć je szeroko, patrząc na obrazy Kiejstuta Bereźnickiego.

Zapytany kiedyś przez dziennikarza, czy lubi opowiadać, Kiejstut Bereźnicki odpowiedział, że nie bardzo. Wbrew jego niechętnym słowom, jednak lubi opowiadać. Nie lubi tylko mówić. Na cóż malarzowi słowa. Od tego są obrazy.

Maria Łopuch

Historyk sztuki

TWÓRCZOŚĆ ANDRZEJA DZIATLIKA

GŁOSA DO WYSTAWY RETROSPEKTYWNEJ
TWÓRCZOŚCI ANDRZEJA DZIATLIKA

KSIĄŻNICA POMORSKA, 29 WRZEŚNIA – 25 PAŹDZIERNIKA 2016 ROKU

Andrzej Działlik miał życie barwne i niezwykle jak awanturnicza powieść. Można powiedzieć, że było ono rodzajem artystycznej kreacji. Miał talent plastyczny i literacki oraz mnóstwo fantazji. W czasach licealnych jego naturalne skłonności do nieskrępowanego twórczego działania znajdowały wyraz w szkicowanych szybką kreską karykaturach nauczycieli i kolegów. Następnie talent jego został oszlifowany przez staranne wykształcenie plastyczne. Najpierw we wrocławskiej a później warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, tu pod kierunkiem wielkiego Henryka Tomaszewskiego, twórcy tzw. polskiej szkoły plakatu. To najlepsze z możliwych wykształcenie dało później Andrzejowi Działlikowi możliwość działania na różnych polach – jako rysownika, plakacisty i satyryka.

Wydaje się, że z temperamentu był przede wszystkim właśnie satyrykiem. Jego rysunki i teksty z pierwszej połowy lat 60. ubiegłego wieku prezentują humor surrealistyczny i nieco abstrakcyjny. Czy jest to satyra społeczna, obyczajowa czy o zabarwieniu politycznym, najsilniejszy jest w niej właśnie ów bezinteresowny śmiech, właściwie dość dobrotliwy, niekiedy też zabarwiony niegroźną makabrą. Sytuuje to jego twórczość w długim szeregu polskich dwudziestowiecznych prześmiewców, od Boya i Witkacego, przez Tuwima i Gałczyńskiego po Mrożka. Zanurzony w oparach absurdu humor Andrzeja Działlika, najbliższy jest chyba *Zielonej Gęsi* mistrza Ildefonsa, zaś częste kontrastowe zestawianie polskiej siermiężności z dwudziestowiecznym rozwojem cywilizacyjnym, którego symbolem był podbój kosmosu (*Polacy budują raketę komiczną*), przypomina wczesne mrożkowskie *Wesele w Atomicach*. Jest w nich ten sam prześmiewczy, ale i pogodny ton, choć rysunkowo-malarska forma plastyczna prac Andrzeja Działlika, często łącząca rysunek z malarską plamą, pozostaje bardzo indywidualna.

Nie byłby Andrzej Działlik uczniem Henryka Tomaszewskiego, gdyby nie próbował swoich sił w plakacie. Rewelacją była jego studencka jeszcze praca – plakat antyalkoholowy *Powrót taty*. Artysta posłużył się w nim formą naśladującą dziecięcy rysunek, uzyskując dzięki temu zabiegowi pogłębienie treści i wzmocnienie siły oddziaływania.

W tym plakacie na pijanego ojca patrzymy bowiem oczami dziecka. Obok głównego tematu, jakim jest społeczny problem alkoholizmu, pojawia się więc temat drugi – dramatycznego jego oddziaływania na życie i wrażliwość dziecka. W istocie plakat pokazuje nam utrwalaony jakby dziecięcą ręką widok, którego dziecko w ogóle nie powinno oglądać. Stąd jego siła.

Kilka lat później równie udane były plakaty powstałe dla szczecińskiej Polskiej Żeglugi Morskiej (PŻM), reklamujące jej linię zachodnioafrykańską, jak ten, gdzie ponad las portowych dźwigów wyrasta na długiej szyi głowa wesolej żyrafy. Czy jak te z wykorzystaniem jako elementu plastycznego fotografii, tak charakterystyczne dla rozwiązań polskiej szkoły plakatu tego czasu, szczególnie w plakacie filmowym (prace Romana Cieślewicza czy Macieja Hibnera).

Najstynniejsze dzieło Andrzeja Działlika, żółty kalendarz PŻM na rok 1964 z postacią Rudobrodzkiego Marynarza (nazywanego też Rudobrodym Bosmanem), ma wiele wspólnego z jego doświadczeniem plakacisty. Forma plastyczna poszczególnych plansz odpowiadających miesiącom składa się z dwóch elementów: rysunkowej, komiksowo ujętej postaci bohatera i pięknie malarsko rozegranemu jego otoczeniu, czyli morskim głębinom, gdzie wśród bajkowych stworów i nieznanych światów rozgrywają się przygody Rudobrodzkiego Marynarza. Nadto – rzecz w kalendarzach niespotykana – jest on opowieścią. Kolejne plansze kalendarza tworzą bowiem dynamiczną, fantastyczną, dowcipną i bajecznie kolorową historię. I brakuje tylko ruchu, aby z działlikowego

Aut. Jan Surudo.

kalendacza powstał film. Ujawniło się tu charakterystyczne dla artysty, a rzadkie w pracach plastycznych, upodobanie do narracji, które wcześniej spotkać można było w jego satyrycznych tekstach i cyklach rysunkowych.

Kilkanaście lat na emigracji (w Afryce Zachodniej i w Australii) to zanurzenie się Andrzeja Działika w zupełnie inną dziedzinę plastycznej działalności – reklamę handlową. Od bardzo skromnych początków w postaci najprostszych szyldów po wyrafinowane plastycznie, surrealistyczne z ducha *Naftowe kwiaty*, plakaty-okładki „Petroleum Gazette”, kwartalnika reprezentującego australijski przemysł naftowy.

Kolejny zwrot na artystycznej drodze Andrzeja Działika przynosi 1980 rok, gdy powstają plakaty związane z bojkotem Letnich Igrzysk Olimpijskich w Moskwie po agresji ZSRR w Afganistanie. To plakaty typowo polityczne, plakaty-protesty, jak ten najbardziej znany z czołgiem na gąsienicach z olimpijskich kół. Ich forma daleko odbiega od wcześniejszych plakatów artysty. Silny jest w nich, tak jak w *Naftowych kwiatkach*, element surrealistyczny, jak deformacje czy przechodzenie jednych form w drugie. Tu jednak nadaje im Andrzej Działik wyraz przerażający, czasem wręcz odrażający, charakteryzując w ten sposób państwo-agresora i samą istotę wojennej napaści.

Zainteresowanie polityką nie opuściło Andrzeja Działika po jego powrocie do Polski w połowie lat 80. ubiegłego wieku. Cóż, czasy prześlągnięte były polityką, a kalejdoskopowo zmieniająca się po 1989 roku polska rzeczywistość pobudziła zmysł satyryczny artysty. Swoim bystrym obserwacjom i upodobaniu do snucia barwnych opowieści dał

Aut. Jan Surudo.

wyraz w serii komiksów. W tych czarno-białych rysunkowych historyjkach uchwycił, jak chyba nikt inny w polskiej sztuce, paradoksy, wynaturzenia i śmieszności tzw. polskiej transformacji, zmian nie tylko politycznych, ale także społecznych i obyczajowych. Podobnie jak dwaj bardzo popularni w dekadzie lat 90. satyrycy – Andrzej Czeczot i Andrzej Mleczko, którzy jednak chętniej wypowiadali się w pojedynczych rysunkach, dał Andrzej Działlik swymi komiksami groteskową panoramę ówczesnej Polski.

Ostania praca artysty, którą zaprezentował w 2013 roku w warszawskim Muzeum Karykatury im. Eryka Lipińskiego, zatytułowana *Klinika doktora Działlika*, jest z kolei prześmiewczą diagnozą społeczną. Autor wraca tu do swych pomysłów z początku lat 60., aby stwierdzić, że opisane wówczas „społeczne stany chorobowe”, jak „płaszczycza złośliwa” czy „wzdęcie biurowe”, po 50 latach plenią się w polskiej rzeczywistości w najlepsze. Natomiast forma tej wypowiedzi artystycznej jest w jego twórczości całkowicie nowatorska. To rodzaj inscenizacji z użyciem karykaturalnych kukieł. Doprawdy żałować należy, że nie dane było Andrzejowi Działlikowi dotknąć się do takich form plastycznej wypowiedzi jak animacja czy teatr lalkowy, do czego predysponowały go zarówno możliwości plastyczne, jak i talent narracyjny.

Różnorodną, pełną swobody i zazwyczaj rozsadzającą artystyczne konwenanse twórczość Andrzeja Działlika jako satyryka i grafika charakteryzuje wyobraźnia, bystrość obserwacji, wyborny humor, talent literacki i świetny warsztat plastyczny. Gdziekolwiek był, oswajał świat fantazją i śmiechem. Jak pisał tygodnik „Świat”: *Działlik zupełnie wyjątkowy*.

Cecylia Judek

Książnica Pomorska w Szczecinie

INAUGURACJA ZACHODNIOPOMORSKICH OBCHODÓW JUBILEUSZU 100 LAT SBP

Inauguracja obchodów jubileuszu 100 lat Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w województwie zachodniopomorskim odbyła się w Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Szczecinie w dniu 22 lutego 2017 roku.

Podczas spotkania omówiono program działań jubileuszowych zaplanowanych przez Zarząd Okręgu SBP, w tym: wdrożenie akcji *Poczekalnia-poczytalnia. Czekając, czytamy*; organizację Kongresu Bibliotek Pomorza Zachodniego w dniu 13 czerwca 2017 roku; przeprowadzenie corocznych, wrosłych w działania SBP, przedsięwzięć – 8 edycji Konkursu im. Stanisława Badonia o Nagrodę Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego dla Bibliotekarza Roku (7 edycja ogólnopolskiego Konkursu Bibliote-

Anna Mieczkowska – członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego

Aut. Jan Surudo.

Dyrektor Książnicy Pomorskiej Lucjan Bąbolewski witający uczestników wydarzenia

Aut. Jan Surudo.

Cecylia Judek w trakcie udzielania wywiadu

Aut. Jan Surudo.

Okolicznościowy medal Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Olgierda Geblewicza

Aut. Jan Surudo.

karz Roku), 15 edycji Tygodnia Bibliotek, 5 sympozjum „Ludzie książki Pomorza Zachodniego” i innych. Ponadto Cecylia Judek przedstawiła planowane ogólnopolskie obchody jubileuszu, w tym Kongres IFLA w sierpniu 2017 roku.

Uczestnicząca w uroczystości Anna Mieczkowska, członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego, przekazała na ręce przewodniczącej Zarządu Okręgu SBP okolicznościowy medal Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Olgierda Geblewicza, zapewniając o wysokiej ocenie pracy bibliotekarzy, którym przyszło pracować w dobie nieustannych zmian i wprowadzania nowych technologii informatycznych do działalności bibliotecznej.

Dr Agnieszka Borysowska z Koła SBP nr 1 zaprezentowała przygotowywaną publikację *Zachodniopomorskie Stowarzyszenie*

Dr Agnieszka Borysowska podczas prezentacji książki *Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich z perspektywy dziesięcioleci (1946–2016)*.

Aut. Jan Surudo.

Honorowy przewodniczący Zarządu Okręgu Zachodniopomorskiego SBP Stanisław Krzywicki

Aut. Jan Surudo.

Bibliotekarzy Polskich z perspektywy dziesięcioleci (1946–2016). Zaplanowano, że zostanie wydana jeszcze przed Kongresem Bibliotek Pomorza Zachodniego i zawierać będzie opis działalności wszystkich ogniw okręgowej struktury SBP w ujęciu historycznym.

W spotkaniu wziął udział również honorowy członek SBP (a także honorowy przewodniczący Zarządu Okręgu Zachodniopomorskiego SBP) Stanisław Krzywicki, kierujący okręgową strukturą SBP w latach 1974–2005. Złożył on bibliotekarzom – przedstawicielom zawodu zaufania publicznego, jak podkreślił w swej wypowiedzi – życzenia dalszej wytrwałej pracy dla upowszechniania książek, które zawsze będą – jak mówił – poszukiwane przez myślącą i refleksyjną część społeczeństwa.

Kierujący Sekcją Seniorów przy Kole SBP nr 1 dr Władysław Michnał przedstawił syntetyczne omówienie zmian, które dokonały się w bibliotekarstwie publicznym od 1946 roku. W spotkaniu uczestniczyli pracownicy bibliotek publicznych, akademickich, seniorzy, a także zaproszeni goście.

Podczas inauguracji, Zarząd Okręgu Zachodniopomorskiego SBP zaproponował wszystkim ogniom okręgowej struktury organizacji plan pozytywistycznych działań pod nazwą *Poczekalnia-poczytalnia. Czekając, czytamy!*. Oto jego treść:

Szanowni Państwo!

Z raportu z badań czytelnictwa w Polsce za 2015 rok wykonanych na zlecenie Biblioteki Narodowej w Warszawie wynika, że w 2015 roku przeczytanie jednej (i więcej)

Uczestnicy spotkania

Aut. Jan Surudo.

książki deklarowało jedynie 37% Polaków, a 67% to osoby, które nie przeczytały żadnej książki. Analizując nawyki czytelnicze społeczeństw krajów europejskich można stwierdzić, że najczęściej sięgają po książki mieszkańcy Skandynawii (ponad 90%), ale też nasi południowi sąsiedzi, na przykład Czesi (80%), podczas gdy w Polsce od lat obserwowany jest stały spadek czytelnictwa. Odwrócenie tej niekorzystnej i, co tu ukrywać, kompromitującej tendencji wymaga stworzenia szerokiej koalicji obywatelskiej w całym kraju. Wiele stowarzyszeń, instytucji i grup nieformalnych podejmuje różnorakie działania, które mają zachęcić młodzież, dzieci oraz seniorów do kontaktu z książką.

Wiele inicjatyw tego typu powstało wśród pracowników bibliotek oraz członków Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (SBP) – powstałej w 1917 roku organizacji, której jednym z zadań jest *dążenie do zachowania piśmiennictwa dla kultury narodowej i rozwoju czytelnictwa*.

Rok 2017 będzie rokiem Jubileuszu 100-lecia działalności Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, okazją nie tylko do podsumowań i ocen, ale także dalszej intensywniej aktywności zawodowej, kształtowania i upowszechniania nowoczesnej myśli bibliotekarskiej.

Zachodniopomorski Okręg Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich wraz z dyrekcją Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Szczecinie, pod patronatem Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego, proponuje zorganizowanie w województwie zachodniopomorskim cyklu prostych, pozytywistycznych działań ułatwiających miesz-

Dyrektor Książnicy Pomorskiej Lucjan Bąbolewski
w trakcie udzielania wywiadu Aut. Jan Surudo.

kańcom Pomorza Zachodniego kontakt z książką. Cykl ten proponujemy nazwać *Poczekalnia-poczytalnia. Czekając, czytamy!*.

W bardzo wielu miejscach zmuszeni jesteśmy bowiem czekać przez krótszy lub dłuższy czas. Są to przychodnie lekarskie, różnego rodzaju urzędy i biura, gabinety kosmetyczne, fryzjerskie, dworce kolejowe, autobusowe itd., itd. Wszędzie tam, przy wykorzystaniu aktywności i pomysłowości lokalnych stowarzyszeń albo formalnych lub nieformalnych grup społeczników, można ustawić jedną lub dwie półki z książkami. Jeśli nie ma półek, po prostu skrzynkę lub karton z książkami. A skąd książki?

Od wielu lat koła SBP w naszym województwie włączają się w redystrybucję książek używanych, które po domowych selekcjach są usuwane z rodzinnych bibliotek jako niepotrzebne. Koła SBP i biblioteki, przyjmując od swoich czytelników przeczytane książki, z ofiarowanych

publikacji mogą zorganizować poczekalniane biblioteczki. I koniecznie powinny tam znaleźć się informacje:

Z tej półki proszę wybrać sobie dowolną książkę i zabrać ją do domu. Po przeczytaniu można ją zostawić w kolejnej dowolnej poczytalni. Nie traćmy czasu. Czekając, czytamy!

Stwórzmy w naszym województwie dla tej akcji społeczną koalicję, do której zapraszamy koła SBP, biblioteki, instytucje kultury, stowarzyszenia, samorządy, prasę, radio, telewizję, lokalnych społeczników.

Akcję tę proponujemy w nadziei, że nawet przypadkowy kontakt z książką może obudzić aktywność czytelniczą. Będzie to mały, ale ważny, krok w rozbudzeniu na nowo zainteresowania książką i czytaniem.

Szczecin, 15 listopada 2016 roku
Przewodnicząca Okręgu Zachodniopomorskiego
Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
Cecylia Judek

Władysław Michnał

Książnica Pomorska w Szczecinie (pracował w l. 1962–2003)

ROMUALDA BIAŁECKA (1937–2017)**Z ŻAŁOBNEJ KARTY**

Romualda Białecką urodziła się 24 marca 1937 roku we wsi Tołwin, leżącej w powiecie siemiatyckim (ówcześnie województwo białostockie, obecnie podlaskie). Jej rodzice – Franciszek i Józefa Kosińscy – prowadzili średnie gospodarstwo rolne i mieszkali w drewnianym domu krytym gontami. Gospodarstwo liczyło 50 ha ziemi, w tym 20 ha zajmował las. Zgodnie z reformą rolną nie podlegało ono parcelacji, gdyż jego wielkość mieściła się w przepisach określonych przez ustawę. W okresie stalinizmu właściciele zyskali jednak miano „kułaków” i byli szykanowani różnymi domiarami i podatkami. Rodzina Kosińskich, jak się przypuszcza, była pochodzenia szlacheckiego, wywodziła się z bardzo licznej na Podlasiu w XVIII wieku tzw. szlachty zaściankowej, szaraczkowej, zubożalej.

Roma wychowywała się tam z sześciorgiem rodzeństwa. Miała trzy siostry i trzech braci. Tylko dwójka najstarszych (brat i siostra) została na roli, pozostali zaś zdobywali wykształcenie i sukcesywnie opuszczali rodzinny Tołwin. Okres dzieciństwa i lata okupacji niemieckiej szczególnie utkwiły w jej pamięci, gdyż wiązały się z ogromnym niebezpieczeństwem utraty życia całej rodziny za ukrywanie w domu Żydówki Ryfki. Roma opowiedziała o tym dziennikarzowi Grzegorzowi Dowłaszowi, który wspomnienia te opisał w artykule *Sprawiedliwi Wśród Narodów Świata*¹. Niemcy zabrali rodziców Ryfki, z sąsiadującej z Tołwinem kolonii, do getta w Siemiatyczach, a później do obozu zagłady. Ryfka się uratowała, gdyż była w tym czasie w szkole. Sąsiadka Kosińskich znalazła ją, ale nie odważyła się jej zatrzymać u siebie. Przyprowadziła ją do rodziców Romy. Dziewczynkę ukryto na strychu domu, w skrytce pod podłogą. Gdy niemieccy żandarmi przychodzili na rewizję, mama dawała im indyjskie jaja i Niemcy zadowoleni wracali do siebie. W domu wszyscy Ryfkę nazywali Renią. Były to trzy lata wielkiej grozy i niebezpieczeństwa. W ten sposób Ryfka Gruskin została uratowana (jej brat również przeżył, będąc w partyzantce). Po zakończeniu wojny Ryfka wraz z bratem wyjechała do Włoch, a później do USA. Nie zapomniała jednak o swoich wybawicielach. Z okazji świąt zawsze przysyła paczki ze słodyczami dla dzieci. Po 70 latach od wojennych wy-

1 Grzegorz Dowłasz, *Sprawiedliwi Wśród Narodów Świata*, „Kurier Szczeciński” 2015, nr 172, s. 12.

darzeń, dzięki świadectwu wnuka Reni – Dana Freilicha, Józef i Franciszek Kosińscy zostali uhonorowani tytułem Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata, a 9 września 2015 roku ich dzieci odebrały w ambasadzie Izraela honorowe medale i dokumenty.

Roma szkołę podstawową ukończyła w Siemiatyczach w 1951 roku. W roku szkolnym 1951/1952 wstąpiła do Państwowego Technikum Rolniczego w Szczecinku, gdzie w maju 1956 roku zdała maturę. W tej sytuacji uzasadnioną kontynuacją kształcenia wydawały się studia rolnicze. Tak się też stało. W tym samym roku została przyjęta do Wyższej Szkoły Rolniczej w Szczecinie, ale na pierwszym roku przerwała studia.

Podjęła pracę zawodową w charakterze agronoma, w Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Szczecinie, w Miejskim Zarządzie Rolnictwa. Na stanowisku tym pracowała tylko trzy miesiące (10 września 1957 – 30 listopada 1957). Z pracy zwolniła się na własną prośbę. Następnie zatrudniła się w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym, gdzie pełniła funkcję kierownika punktu turystyczno-informacyjnego. Właśnie wtedy poznała Tadeusza Białeckiego, przyszłego męża, który jako historyk po Uniwersytecie Warszawskim pracował w Muzeum Pomorza Zachodniego. W PTTK też pracowała krótko (1 kwietnia 1958 – 30 września 1958), gdyż po zakończeniu sezonu letniego punkt został zlikwidowany. Przez dwa miesiące pozostawała bez zatrudnienia. Wreszcie złożyła podanie o przyjęcie do pracy w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej (WiMBP) w Szczecinie. 27 listopada 1958 roku objęła stanowisko techniczno-pracownika bibliotecznego. W ten sposób zainicjowana została jej właściwa droga

Matka Romualdy Białeckiej w 1959 roku (Tolwin)

Źródło: archiwum rodzinne prof. Tadeusza Białeckiego.

rozwoju zawodowego. Rozpoczęła pracę w Centralnej Wypożyczalni Dziecięcej, której już 1 maja 1959 roku została kierownikiem. Wypożyczalnia mieściła się wówczas na parterze, w budynku przy ulicy Dworcowej 8. Od razu zaczęła też dokształcać się.

W latach 1959–1960 ukończyła trzeci korespondencyjny kurs dla pracowników bibliotek powszechnych w Państwowym Ośrodku Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy w Warszawie, Punkt Konsultacyjny w Szczecinie (czerwiec 1960). Równocześnie zaliczyła trzytygodniowy (9 czerwca 1960 – 30 czerwca 1960) kurs specjalistyczny dla bibliotekarzy bibliotek dziecięcych w Państwowym Ośrodku Kształcenia Bibliotekarzy w Jarocinie. Wspecjalizowała się w pracy z czytelnikami dziecięcymi. Nic też dziwnego, że po utworzeniu Oddziału dla Dzieci została jego kierownikiem. Brała aktywny udział w organizacji warsztatu pracy i wyposażenia oddziału w odremontowanym budynku WiMBP przy ulicy Podgórnej 15/16, otwartym w 1963 roku. Dzieci miały do dyspozycji wypożyczalnię książek, czytelnię i salę bajek, bibliotekarki zaś, możliwości rozwinięcia wielu interesujących i nowych form pracy kulturalno-oświatowej. Praca Romy była wysoko oceniana. W 1964 roku kierownik Działu Instrukcyjno-Metodycznego skierował wniosek do dyrektora Stanisława Badonia o przyznanie jej dodatku specjalnego za twórczą inicjatywę i bardzo dobre wyniki w rozwoju czytelnictwa. Wniosek ten po pewnym czasie został zrealizowany. Oddział dla Dzieci stał się placówką wzorcową. Odbywały się w nim szkolenia bibliotekarek bibliotek dziecięcych, a w okresie wakacyjnym organizowano także punkty biblioteczne sezonowe. Roma awansowała od pomocnika bibliotecznego (1960) do stanowiska bibliotekarza (1964).

Równocześnie toczyło się życie prywatne. W 1959 roku Romualda Kosińska zawarła związek małżeński z Tadeuszem Białeckim urodzonym w Lublińcu w 1933 roku. W 1963 roku urodziła im się córka Katarzyna, która jako osoba dorosła zdobyła wykształcenie prawnicze. 1 lutego 1959 roku Tadeusz zatrudnił się w WiMBP, gdyż miał przyręczone mieszkanie. Istotnie, po roku, Białeccy otrzymali skromne mieszkanie przy ulicy Grodzkiej, w którym mieszkali 18 lat. Tadeusz został zatrudniony na stanowisku instruktora wojewódzkiego ds. powiatowych i miejskich bibliotek publicznych. Dział Instrukcyjno-Metodyczny mieścił się wówczas w gmachu Prezydium MRN (dziś urząd miasta) przy placu Feliksa Dzierżyńskiego 1 (obecnie Armii Krajowej 1). Po remoncie gmachu bibliotecznego przy ulicy Podgórnej 15/16, dział przeniesiono na jego drugie piętro. Utworzono Gabinet Metodyczny, którym opiekował się właśnie Tadeusz. Gabinet wyposażono w bogaty księgozbiór, nowoczesny sprzęt, urządzenia oraz pomoce metodyczne. Służył do celów szkoleniowych dla bibliotekarzy z całego województwa². Tadeusz przejawiał też zainteresowania naukowo-badawcze. Otworzył przewód doktorski na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i w listopadzie 1964 roku obronił doktorat. Już od 1 lutego 1963 roku pracował dodatkowo na pół etatu w Instytucie Zachodniopomorskim. 1 maja 1965 roku odszedł

2 Swoją pracę w WiMBP Tadeusz Białecky opisał w publikacji *Szczecin – przystanek na całe życie. Część 2. Wspomnienia z lat 1958–1975*, Szczecin 2012.

z biblioteki i został pełnoetatowym pracownikiem instytutu, a wkrótce jego dyrektorem.

Roma Białecka była osobą bardzo ambitną. Od młodych lat chciała się wyrwać z podlaskiej wsi, zdobyć wykształcenie i satysfakcjonujący zawód. Pracując w bibliotece, w 1973 roku rozpoczęła studia zaoczne w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Szczecinie. Studiowała pedagogikę pracy kulturalno-oświatowej. W 1977 roku otrzymała tytuł magistra pedagogiki.

Jeszcze w czasie studiów, bo 1 września 1974 roku, została instruktorem w Dziale Instrukcyjno-Metodycznym. Jej specjalizacją były formy pracy kulturalno-oświatowej oraz organizacja i upowszechnianie czytelnictwa, głównie na terenie Szczecina. Współpracowała z filiami bibliotecznymi, zakładała punkty biblieczne w szpitalach i na osiedlach, w których nie było bibliotek. Pracowała także na rzecz bibliotek tereno-

Romualda Białecka z córką Kasią w 1969 roku

Źródło: archiwum rodzinne prof. Tadeusza Białeckiego.

W bibliotece gołeniewskiej w 1972 roku

Źródło: archiwum rodzinne prof. Tadeusza Białeckiego.

Rodzina Białeckich w 1975 roku

Źródło: archiwum rodzinne prof. Tadeusza Białeckiego.

wych. Udzielała instruktażu bibliotekarzom bibliotek powiatowych i gromadzkich. Na przykład w 1979 roku prowadziła wykłady na szkoleniu gospodarzy klubów wiejskich, zorganizowanym przez Gryfiński Dom Kultury. Pracowała także społecznie. W latach 1989–1990 była członkiem Komisji Wychowania, Oświaty i Kultury MRN. Działała w Radzie Zakładowej, w Komisji Kulturalno-Oświatowej i w Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich (SBP). Na trzydziestolecie pracy zawodowej w 1988 roku otrzymała od dyrektora Stanisława Krzywickiego wiele słów uznania. Podkreślano jej udział w rozwoju sieci bibliotecznej w mieście, kształtowaniu warsztatów pracy i rozwoju form pracy kulturalnej z czytelnikami. Ponadto wyrażano uznanie dla jej działalności metodycznej i szkoleniowej odnoszącej się do bibliotek całego województwa oraz jej aktywność w życiu społecznym instytucji. W 1977 roku awansowała na kustosa, a w 1984 roku na starszego kustosa. Roma była osobą zawsze pogodną, powszechnie lubianą i pełną empatii.

Za pracę zawodową i działalność społeczną została odznaczona Odznaką Zasłużony Działacz Kultury (1976) i Medalem Gryf Pomorski (1977). Ponadto otrzymała nagrody WiMBP (1981), PWRN (1982), ministra kultury (1983) oraz ponownie PWRN (1984). W dniu 15 lutego 1993 roku, na własną prośbę, odeszła na emeryturę po 35 latach pracy. Po roku przerwy ponownie podjęła pracę w Książnicy Pomorskiej (poprzednia nazwa WiMBP), w Dziale Instukcyjno-Metodycznym, ale tylko w wymiarze jednej piątej etatu

i na okres trzech lat (1 marca 1994 – 31 marca 1997). Będąc na emeryturze, Roma utrzymywała kontakty z biblioteką i z koleżankami z pracy. Brała udział w spotkaniach sekcji bibliotekarzy seniorów. Poświęcała się jednak głównie sprawom rodziny. Zapewniała mężowi odpowiednie warunki domowe, pozwalające mu skupić się na pracy naukowej.

Z wielkim smutkiem przyjęliśmy wiadomość, że 9 lutego 2017 roku, po ciężkiej chorobie, zmarła nasza Koleżanka i Przyjaciółka Romualda Białecka. W dniu 15 lutego na Cmentarzu Centralnym żegnała ją rodzina, przyjaciele i bibliotekarze seniorzy. Byli wśród nich między innymi: były dyrektor WiMBP i Książnicy Pomorskiej Stanisław Krzywicki, dyrektor Książnicy Pomorskiej Lucjan Bąbolewski, dyrektor MBP w Szczecinie Krzysztof Marcinowski i przewodnicząca Zarządu Okręgu Zachodniopomorskiego SBP Cecylia Judek. Mowę pożegnalną wygłosił dr Władysław Michnał, jej współpracownik i przyjaciel od 55 lat, który przypomniał zasługi Zmarłej dla rozwoju bibliotekarstwa publicznego oraz czytelnictwa w mieście i w regionie. Mąż Romualdy prof. Tadeusz Białecki i jej brat Stanisław Kosiński podziękowali wszystkim za tak liczny udział w ceremonii pogrzebowej.

Romo, Twoje imię pozostanie na zawsze w naszej wdzięcznej pamięci.

Anna Kościuczuk, Izabela Szczyż

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie

TERESA ANTONIEWICZ – ZASŁUŻONA BIBLIOTEKARKA ZIEMI CHOSZCZEŃSKIEJ

Teresa Antoniewicz z domu Grobelna urodziła się 4 listopada 1935 roku we wsi Wierzbie leżącej w powiecie wieluńskim (województwo łódzkie). Jej rodzice – Zofia (z domu Belka) i Antoni – posiadali gospodarstwo rolne we wspomnianej miejscowości, z którego zostali wysiedleni w 1941 roku przez Niemców. Do domu powrócili po wojnie – w 1945 roku.

Rodzice Teresy Antoniewicz, Antoni i Zofia Grobelni, oraz jej siostra Anna (1928)

Źródło: archiwum rodzinne Teresy Antoniewicz.

Teresa Antoniewicz rozpoczęła naukę w szkole powszechnej w 1945 roku, a ukończyła w 1950 roku. Dalszą edukację kontynuowała w Państwowym Technikum Administracyjno- Gospodarczym w Wieluniu, gdzie 25 czerwca 1953 roku zdała egzamin dojrzałości przed komisją egzaminacyjną, powołaną przez Dyрекcję Okręgową Szkolenia Zawodowego w Łodzi.

W tym samym roku otrzymała nakaz pracy z Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie i została zatrudniona w Urzędzie Gminy w Bierzwniku, na stanowisku referenta do spraw skupu i kontraktacji. W zakres jej obowiązków wchodziło prowadzenie kartoteki dla rolników z okolicznych miejscowości.

Na początku swej pierwszej pracy nawiązała współpracę z Gminną Biblioteką w Bierzwniku, tworząc Zespół Czytelniczy, który z czasem stał się Amatorskim Zespołem Pieśni i Tańca. Jego członkowie uczestniczyli między innymi w konkursie czytelniczym w 1954 roku w Szczecinie, na

którym była obecna, jako gość honorowy, Maria Dąbrowska ze swoją siostrzenicą Danutą Hepke-Kelch.

W 1956 roku pani Teresa wyszła za mąż za Aleksandra Antoniewicza i przeprowadziła się do miejscowości Kołki. Od 1 lutego 1958 roku do 31 grudnia 1975 roku była zatrudniona na stanowisku bibliotekarki w Gromadzkiej Bibliotece Publicznej. Księgozbiór placówki liczył wówczas 2866 wol., a zarejestrowanych było 270 czytelników.

W Kołkach Teresa Antoniewicz stworzyła Zespół Młodzieżowy, który brał udział w wielu konkursach czytelniczych. Pani Teresa podjęła intensywną współpracę z miejscową szkołą podstawową, drużyną harcerską, Kołem Gospodyń Wiejskich, Związkiem Młodzieży Wiejskiej, ośrodkiem zdrowia, milicją, służbą rolną oraz innymi organizacjami. Działalność mery-

Teresa Antoniewicz w Bierzwniku (maj 1954)

Źródło: archiwum rodzinne Teresy Antoniewicz.

Narada bibliotekarzy choszczeńskich w Gromadzkiej Bibliotece Publicznej w Kołkach. W pierwszym rzędzie od lewej siedzą: Teresa Antoniewicz, Zofia Gołofit-Sobacka, NN, NN, Danuta Hepke-Kelch, Eleonora Urbańczyk

Źródło: archiwum rodzinne Teresy Antoniewicz.

toryczna prowadzona była w zakresie poradnictwa, pracy środowiskowej, upowszechniania wiedzy, kultury i sztuki. Pani Teresa kładła duży nacisk na współpracę z młodymi czytelnikami i organizowała wiele zajęć dla dzieci i młodzieży, między innymi: teatrzyk kukiełkowy, zespół wokalny, zespół plastyczny. Dzięki jej staraniom Gromadzka Biblioteka Publiczna w Kołkach gościła wielu znanych pisarzy, na przykład w 1964 roku Stanisława Mioduszeńskiego a w 1966 Stanisława Marię Sulińskiego. W placówce kierowanej przez Teresę Antoniewicz odbywały się wieczory poezji, akademie, montaż historyczno-literackie, konkursy o różnej tematyce, za które biblioteka otrzymywała liczne nagrody i wyróżnienia.

W 1965 roku pani Teresa ukończyła korespondencyjny kurs bibliotekarski dla pracowników bibliotek powszechnych. Następnie od 2 do 17 czerwca 1971 roku brała udział w kursie dotyczącym pracy z młodzieżą w bibliotekach publicznych, organizowanym przez Państwowy Ośrodek Kształcenia Bibliotekarzy w Jarocinie.

W 1976 roku pani Teresa przeprowadziła się do Choszczna i została zatrudniona w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Marii Dąbrowskiej. Objęła funkcję kierownika Działu Gromadzenia i Opracowania Księgozbioru (pracowała na tym stanowisku od 1 stycznia 1976 do 31 grudnia 1978 roku). Opracowywała zakupione woluminy i śledziła nowości pojawiające się na rynku czytelnictwa. W tym czasie ukończyła Kwalifikacyjny Kurs Bibliotekarski organizowany przez Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy w Warszawie.

W 1978 roku utworzony został Oddział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Gorzowie Wielkopolskim z siedzibą w Choszcznie.

Zlot kierowników punktów bibliotecznych w Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Choszcznie (1969)

Źródło: archiwum rodzinne Teresy Antoniewicz.

Zatrudniono w nim panią Teresę. Głównym celem utworzenia oddziałów było zcentralizowane kupowanie i opracowanie zbiorów dla bibliotek w powiecie choszczeńskim:

- Miejskiej Biblioteki Publicznej w Choszcznie (z filiami w Zamęcinie, Kołkach, Reczu i Sokolińcu);
- Biblioteki w Drawnie (z filią w Barnimiu);
- Gminnej Biblioteki w Bierzwniku (z filiami w Zieleniewie, Kolsku, Breniu i Klasztorzym);
- Gminnej Biblioteki w Krzęcinie (z filią w Chłopowie).

Zakres obowiązków pani Teresy obejmował: zakup i opracowywanie zbiorów, kontrolę księgozbiorów i pracy bibliotekarzy, sprawozdawczość z działalności Oddziału Gromadzenia i Opracowania Zbiorów w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Gorzowie Wielkopolskim. Pani Teresa zajmowała się również instruktażem i kontrolą podległych jej bibliotek. Pomagała jej wówczas w obowiązkach Barbara Kraszewska-Gicewicz, którą wspomina jako bardzo dobrą współpracownicę i koleżankę.

Za swoją pracę zawodową od 1953 do 1991 roku była wielokrotnie nagradzana i wyróżniana. Otrzymała między innymi Odznakę Gryfa Pomorskiego (11 lutego 1969), Srebrną Odznakę Honorową za Zasługi dla Województwa Gorzowskiego, Odznakę Zasłużony Działacz Kultury (13 maja 1983), Odznakę Pamiątkową Zasłużony dla Choszczna

Teresa Antoniewicz i Zofia Gołofit-Sobacka w miejscowości Płonne (czerwiec 2003)

Źródło: archiwum rodzinne Teresy Antoniewicz.

(18 grudnia 1984), Złoty Krzyż Zasługi (14 maja 1986). Należała do Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki, Ligii Kobiet.

Przez wiele lat wspólnie z Zofią Gołofit-Sobacką opiekowała się schorowaną Danutą Hepke-Kelch. W 2003 roku razem z panią Zofią odwiedziły Russowo koło Kalisza Wielkopolskiego oraz Płonne, by pozostawić tam pamiątki po Marii Dąbrowskiej, które były w posiadaniu jej siostrzenicy¹.

30 czerwca 1991 roku pani Teresa odeszła na zasłużoną emeryturę. Zmarła 10 stycznia 2017 roku, w wieku 82 lat. Została pochowana 12 stycznia 2017 roku na Cmentarzu Komunalnym w Choszczynie.

Materiały zawarte w artykule zostały spisane na podstawie ustnego przekazu Teresy Antoniewicz oraz *Historii Biblioteki Publicznej w Kołkach* autorstwa Ireny Świtacz.

1 W Russowie znajduje się Dworek Marii Dąbrowskiej, będący obecnie oddziałem Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej w Kaliszu. Miejscowość Płonne, w której Maria Dąbrowska kilkakrotnie przebywała, stała się pierwowzorem wsi Krępy z *Nocy i dni*. W miejscowej szkole podstawowej działa *Regionalna Izba Pamięci Marii Dąbrowskiej* (przyp. red.).

Władysław Michnał

Książnica Pomorska w Szczecinie (pracował w l. 1962–2003)

ROZMOWA Z ATOMIRĄ KUBISĄ – HISTORYKIEM, BIBLIOTEKARKĄ, STARSZYM KUSTOSZEM

WŁADYSŁAW MICHNAŁ: Tusiu, wiem że jesteś szczecinianką z urodzenia, ale powiedz, kim byli rodzice i skąd przybyli do Szczecina?

ATOMIRA KUBISA: Moi rodzice – Zygmunt Kubisa i Alicja (z domu Gerber) byli nauczycielami. Poznali się w okresie międzywojennym w Białymstoku i w 1938 roku wzięli ślub. Do pracy wyjechali do Kobrynia (obecnie Białoruś), gdyż tam były wyższe dodatki za pracę nauczycieli. Matka uczyła w szkole podstawowej a ojciec w gimnazjum. Wojna rozpoczęła w 1939 roku zastała ich w Kobryniu. W 1940 roku przenieśli się do Generalnej Guberni i zamieszkali w Warce. Tam w 1940 roku urodził się mój brat Stefan. W 1944 roku, uciekając przed frontem rosyjskim, rodzice przenieśli się do Częstochowy, gdzie zamieszkali tymczasowo u brata ojca. Po zakończeniu

Atomira Kubisa

drugiej wojny światowej należało podjąć decyzję, gdzie należy się osiedlić na stałe. W grę wchodziły trzy miasta – Gdańsk, Wrocław i Szczecin. Wybrali to ostatnie i w październiku 1945 roku rodzina zamieszkała przy Barnimstraße (obecnie aleja Piastów). Było to miejsce tymczasowego zatrzymania się. Rodzice poszukiwali domu z ogródkiem. Pod koniec listopada znaleźli odpowiedni przy ulicy Tadeusza Milewskiego. Zamieszkali w nim na stałe.

W.M.: Rodzice, będący z zawodu nauczycielami, z pewnością szukali zatrudnienia w oświacie?

A.K.: Wcale nie. Ojciec nie chciał być nauczycielem w państwie o ustroju komunistycznym. Ukończył kurs księgowości i pracował jako księgowy. Mama długo nie pracowała ze względu na stan zdrowia dzieci. Zatrudniła się dopiero w 1957 roku i pracowała jako kurator zawodowy sądu dla nieletnich.

Urodziłeś się 5 grudnia 1945 roku w Szczecinie, ale dlaczego nadano ci imię, którego nie ma w kalendarzu?

Moi rodzice byli wstrząśnięci okrucieństwem minionej wojny i tragicznymi skutkami wybuchu bomb atomowych zrzuconych na Hiroshimę i Nagasaki. Chcieli mieć nadzieję, że atom będzie wykorzystywany tylko do celów pokojowych, stąd moje imię Atomira – to znaczy atom w służbie pokoju. Mam zresztą jeszcze dwa urzędowe imiona – Bożena i Krystyna, ale w powszechnym użyciu jest imię Tusia.

Szczecin stał się więc twoim miastem rodzinnym i tu rozpoczęła się twoja edukacja.

Uczęszczałam do szkoły podstawowej znajdującej się w alei Piastów. W 1963 roku ukończyłam znajdujące się też przy tej ulicy I Liceum Ogólnokształcące. Miałam zamiar zostać nauczycielką, więc w latach 1963–1965 uczyłam się w Studium Nauczycielskim w Szczecinie na kierunku Historia i Nauczanie Początkowe.

Chyba tradycje rodzinne nie pozwalały ci poprzestać na dotychczasowym wykształceniu?

Myślę, że dużo w tym racji. Mój brat zdobył wykształcenie wyższe, został profesorem i wykładał na Politechnice Szczecińskiej. Tak więc w 1965 roku zaczęłam studiować historię na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, na Wydziale Filozoficzno-Historycznym. W 1970 roku uzyskałam tytuł magistra historii. Równocześnie ukończyłam dwuletnie Międzywydziałowe Studium Bibliotekoznawcze na tej samej uczelni, co dawało łącznie wykształcenie wyższe bibliotekoznawcze.

Przygotowywałaś się już do pracy w bibliotece?

Niezupełnie. Po studiach wróciłam do Szczecina i zgłosiłam się do kuratorium z prośbą o pracę w szkolnictwie, ale nie było wolnych etatów. Wtedy przyszedł do Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, do dyrektora Stanisława Badonia, z nadzieją na zatrudnienie. I tak 1 września 1970 roku zostałam bibliotekarką. Dyrektor chciał mnie od razu skierować do Działu Instrukcyjno-Metodycznego, ale się wzbraniałam, ponieważ nie miałam żadnego doświadczenia związanego z pracą w tej agendzie. Tak więc zostałam zatrudniona w Dziale Informacji, który mieścił się

razem z Wypożyczalnią Książek na pierwszym piętrze, przy wejściu do biblioteki od ulicy Dworcowej. Pełniłam tam swoje obowiązki do 1972 roku. Z pracy byłam bardzo zadowolona. Szybko awansowałam na kierownika Wypożyczalni, którą to funkcję pełniłam do 1981 roku. Ale na tym nie skończyła się moja ścieżka awansu. 1 września 1981 roku dyrektor powierzył mi funkcję kierownika Działu Udostępniania Zbiorów, którą pełniłam do połowy marca 1984 roku.

Tak więc zdobyłaś duże doświadczenie w pracy z czytelnikami i poznałaś bliżej zbiory biblioteki.

To był bardzo ciekawy okres mojej pracy, który dobrze rokował na przyszłość. Poznałam tajniki zawodu bibliotekarza na różnych stanowiskach, jak to się mówi „od podszewki”. Kiedy dyrektor zaproponował mi przejście do Działu Instrukcyjno-Metodycznego nie miałam już oporu. Pracowałam w nim aż do emerytury, do 31 sierpnia 2006 roku na pełnym etacie, a od listopada 2006 do końca kwietnia 2009 roku na pół etatu.

I jak sądzę, to był najbardziej twórczy okres w twojej pracy?

Zostałam zatrudniona w Dziale Instrukcyjno-Metodycznym jako instruktor wojewódzki ds. zbiorów bibliotecznych. Wtedy też otrzymałam stanowisko starszego kustosa służby bibliotecznej (1985). W tym czasie weszła w życie nowa międzynarodowa norma opisu bibliograficznego książek. Zaszła potrzeba opracowania materiału pomocniczego ilustrującego jej zastosowanie. Tak więc wspólnie z Janem Szlegelem (kolegą pracującym w Dziale Gromadzenia i Opracowania Zbiorów) opracowaliśmy podręcznik *Opis bibliograficzny książek. Przykłady wraz z komentarzem*, który ze względu na duże zapotrzebowanie doczekał się trzech wydań (1986, poprawione i uzupełnione 1986 i 1988 – po 150, 250 i 200 egzemplarzy). Na zapotrzebowanie bibliotek opracowałam podręcznik *Ewidencja i kontrola zbiorów bibliotecznych*, który został wydany dwukrotnie (w 1988 i w 1993 roku – około 1,5 tys. egzemplarzy). W związku z ukazaniem się publikacji Marii Lenartowicz *Przepisy katalogowania książek* zaszła również potrzeba opracowania materiałów pomocniczych. Ponownie wspólnie z Janem Szlegelem opracowaliśmy poradnik *Katalogowanie książek. Materiały pomocnicze*. Zapotrzebowanie na tę publikację napływało od bibliotek z całej Polski, dlatego ukazały się aż trzy wydania (1990, 1991, 1992) o łącznym nakładzie 3,5 tys. egzemplarzy. Oczywiście wydawcą tych publikacji była WiMBP w Szczecinie. Kolejna moja publikacja to *Ewidencja i kontrola zbiorów* (w: *Vademecum bibliotekarza*, red. Lucjan Biliński, Warszawa 2003, wydanie skrócone).

W związku z nowymi przepisami bibliograficznymi i katalogowymi istniała potrzeba wielu ćwiczeń warsztatowych nie tylko w WiMBP i później

Wręczenie Atomirze Kubisie medalu CUKB (1998)

w Książnicy Pomorskiej (zmiana nazwy biblioteki w 1994 roku), ale także w bibliotekach oddziałowych, a od 1999 roku w bibliotekach powiatowych. Wiem z wieloletniej współpracy, że wszędzie tam jeździłaś z gotowymi przykładami trudniejszych opisów. Ponadto prowadziłaś zajęcia dydaktyczne w Pomaturalnym Studium Bibliotekarskim Zaocznym (1981–2001), a później pełniłaś także funkcję sekretarza filii Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej (2003–2005). Dzięki wydany publikacjom stałaś się wysokiej klasy specjalistką nie tylko w wymiarze regionalnym. Ta praca, którą tak lubiłaś, dawała ci chyba wiele satysfakcji?

Bardzo cieszyłam się z tego, że z całej Polski napływały zamówienia na nasze publikacje. Rosła więc także ranga szczecińskiej biblioteki. Dużą wdzięczność za pomoc okazywały także biblioteki terenowe. Niech świadczą o tym pisemne podziękowania i najlepsze życzenia przysłane mi przez Annę Lewicką, dyrektor MBP w Choszczynie, i Bożenę Łukaszewską, dyrektor MBP w Świnoujściu. Otrzymałam też Złoty Exlibris świnoujskiej biblioteki (z okazji jej 60-lecia) oraz Medal Pamiątkowy MiGBP w Gryfinie (z okazji jej 50-lecia).

Po utworzeniu Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie w 1995 roku i po odejściu do niej instruktorki ds. czytelnictwa dzieci i młodzieży, musiałaś się także zająć organizacją szkoleń dla bibliotekarzy bibliotek dziecięcych,

Atomira Kubisa (piąta od lewej) wśród wykładowców Studium Bibliotekarskiego (2001)

doradztwem i opracowaniem rocznic, które przez kolejne trzy lata były publikowane w „Poradniku Bibliotekarza”. Pracy zawodowej ci nie brakowało, a przecież byłaś jeszcze działaczką społeczną, zwłaszcza w SBP?

W latach 70. pełniłam funkcję gospodarza przy ZO SBP, a także prowadziłam wypożyczalnię sprzętu turystycznego naszego związku zawodowego. W pierwszej połowie lat 70. byłam sekretarzem Koła Miejskiego SBP. Od początku lat 80. byłam sekretarzem w Kole SBP nr 1, a później skarbnikiem. Za tę działalność społeczną w 2005 roku otrzymałam tytuł Honorowego Członka Koła SBP nr 1. W latach 2006–2008 zajmowałam się także (z ramienia SBP) wysyłaniem kart świąteczno-noworocznych dla bibliotekarzy emerytów.

Za wieloletnią pracę zawodową i działalność społeczną zostałaś uhonorowana: Odznaką Zasłużony Działacz Kultury (1985), Srebrnym Krzyżem Zasługi (1985), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1996), Medalem CUKB (1998), Złotym Krzyżem Zasługi (2002). Z okazji jubileuszu 35-lecia pracy zawodowej (2005) otrzymałaś od dyrektora Książnicy Pomorskiej Lucjana Bąbolewskiego piękne podziękowanie za profesjonalizm i zaangażowanie w pracę. Dyrektor powiedział też, że jesteś godnym naśladowania przykładem dla następnych pokoleń bibliotekarzy. Piękne podziękowanie otrzymałaś również z okazji przejścia na emeryturę. Napisano w nim między innymi: *Od wielu lat jest Pani niekwestionowanym autorytetem w sprawach bibliotekarstwa. Pani opracowania i publikacje metodyczne dobrze służyły i nadal służą bibliotekarzom. Jak teraz spędzasz czas, będąc na emeryturze?*

Dużo jeżdżę na wycieczki, zwiedzając poszczególne kraje Europy; uczestniczę w imprezach bibliotecznych; spotykam się regularnie z członkami sekcji bibliotekarzy

emerytów; dużo czytam – zwłaszcza pamiętniki, wspomnienia, biografie; uprawiam ogród i dokarmiam ptaki.

Tusiu, byłaś zawsze wzorem nie tylko jako pracownik, ale także jako koleżanka i przyjaciółka. Byłaś powszechnie lubiana i otaczana szacunkiem. Niech o tym świadczy chociażby serdeczne i żartobliwe pismo z najlepszymi życzeniami od koleżanek i kolegów z okazji odejścia na emeryturę. Życzymy ci dobrego zdrowia i jeszcze wielu powodów do radości.

Anna Kotowska, Małgorzata Maciejewska, Przemysław Nowaczek
Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie

Małgorzata Zychowicz

Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela

KRONIKA

1 stycznia

Miejska Biblioteka Publiczna w Wałczu wprowadziła elektroniczne karty czytelnika.

W Galerii REGION Koszalińskiej Biblioteki Publicznej otwarto wystawę zatytułowaną *Lata dwudzieste, lata trzydzieste*. Czynna była do 31 stycznia.

3 stycznia

Dyrektor Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Goleniowie Anita Jurewicz została uhonorowana tytułem Goleniowianina Roku 2016. Jest on nadawany przez „Gazetę Goleniowską” za znaczące sukcesy i ciekawe inicjatywy. Anitę Jurewicz wyróżniono za przemianę biblioteki w ciekawe miejsce spotkań. Odbierając nagrodę, zaznaczyła, że pracował na to cały zespół biblioteki.

4 stycznia

W Filii nr 36 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki omawiał Sedinum Leszka Hermana.

5 stycznia

W Filii nr 12 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki analizował Limonowa Emmanuela Carrère oraz Na dno szybu Leszka Adamczewskiego.

Z kolei w filii nr 38 miłośnicy interesujących książek dyskutowali w tym dniu o Ostatnim dobrym człowieku A.J. Kazinskiego, a w filii nr 48 o Balzkanie Jacka Dehnela.

W Filii nr 46 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miała miejsce kolejna odsłona cyklu „Kolory”. W spotkaniu poświęconym fioletovi uczestniczyli seniorzy. Omawiano obecność tej barwy w literaturze, filmie, kulinariach a nawet popkulturze.

5–31 stycznia

W Książnicy Pomorskiej prezentowana była wystawa *Teatralia – kufer różności szczecińskich teatrów*, przygotowana we współpracy z Teatrem Lalek Pleciuga, Wydziałem Ekonomicznym w Szczecinie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu i dr. Michałem Urbasem.

9 stycznia

W Książnicy Pomorskiej odbył się koncert *Boże Narodzenie w poezji i pieśni*, w którym wystąpiły solistki operowe Agata Brodzińska (sopran) i Angelika Naguszewska (mezzosopran), przy akompaniamencie Małgorzaty Wielgolińskiej (fortepian), oraz uczestnicy Warsztatów Teatralnych dla Dorosłych, prowadzonych przez Angelikę i Ireneusza Naguszewskich.

10 stycznia

W Filii nr 48 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki rozmawiał o publikacji *Male życie*, którą napisała Hanya Yanagihara.

W Filii w Kliniskach Wielkich Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Goleniowie, aktorzy Teatru Gwintajcie przedstawili *Bajki Pana Brzechwy*. Spektakl spotkał się z ciepłym przyjęciem dzieci i rodziców.

Dyrektor Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Goleniowie Anita Jurewicz (w środku) podczas gali Goleniowianin Roku 2016 (03.01)

W Galerii Jednego Wiersza w Książnicy Pomorskiej miała miejsce czwarta odsłona poezji. Prezentacji wiersza *Wittgenstein* Edwarda Balcerzana towarzyszył wykład dr Beaty Wolskiej z Uniwersytetu Szczecińskiego, zatytułowany *Poezja Edwarda Balcerzana, przedstawiciela grupy poetyckiej Metafora*.

10–29 stycznia

W Książnicy Pomorskiej można było obejrzeć wystawę Anety Benewiat *Obraz i słowo*.

11 stycznia

W Filii nr 4 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki omawiał *Zakonnice odchodzą po cichu* Marty Abramowicz.

W Filii nr 28 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie wizytę złożyli uczniowie klasy piątej Szkoły Podstawowej nr 54. Celem zajęć zatytułowanych *Ważne informacje o informacji* było uświadomienie uczniów na konieczność weryfikacji treści, z którymi się stykają. Zajęcia powtórzo- no w dniu następnym.

Do Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Goleniowie, w ramach akcji *Zbiórka dla Burka*, trafiły cztery kocie domki, które wykonali osadzeni w Zakładzie Karnym w Goleniowie. Budki przekazano osobom zajmującym się wolnożyjącymi kotami.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu, na spotkaniu Dyskusyjnego Klubu Książki, rozmawiano o powieści *Pióropusz* Mariana Pilota.

Z kolei w Filii nr 9 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej miłośnicy interesujących książek dyskutowali o powieści Gregory'ego Davida Robertsa *Shantaram*.

12 stycznia

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zorganizowano spotkanie „Taktownie o Komiksie” poświęcone twórczości Jacka Frąsia. Poprowadził je Krzysztof Lichtblau. Wykorzystując formułę Dyskusyjnych Klubów Książki rozmawiano o komiksach zarówno nowych, jak i klasycznych, tradycyjnych, a także

tych nowatorskich. Dyskutowano o publikacjach europejskich, amerykańskich i japońskich.

W Książnicy Pomorskiej miała miejsce pierwsza odsłona, organizowanego w całym kraju przez „Gazetę Wyborczą”, cyklu „Akademia Opowieści”. Gościem spotkania połączonego z warsztatami, które poprowadził Michał Nogaś, była polska pisarka mieszkająca w Berlinie – Magdalena Parys.

13 stycznia

W Filii nr 28 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, spośród czwartoklasistów ze Szkoły Podstawowej nr 54, podczas pierwszej odsłony cyklu „W poszukiwaniu komiksowych talentów”, próbowano wyłonić następcę Papcia Chmiela – twórcy *Tytusa, Romka i A'Tomka*. Uczniowie poznali historię gatunku jakim jest komiks, obejrżeli najciekawsze albumy zgromadzone w bibliotece, a przede wszystkim spróbowali własnych sił w tworzeniu scenariusza i szaty graficznej komiksu.

W tym samym dniu w „Promediach” zaprezentowano drugą część książki *Cuda na fasadach*. Nowa publikacja Michała Rembasa jest kontynuacją wydanej rok wcześniej dokumentacji architektonicznych detali szczecińskich budynków.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu zabrzmiał okrętowy dzwon, rozpoczynając 25 Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Do placówki przybyły dzieci ze szkół podstawowych, aby uczestniczyć w tym ogólnopolskim wydarzeniu. Na początku wielkiego grania wystąpił Endrju, porywając dzieci do tańca, a następnie Michał Juszcakiewicz zaprezentował swój autorski program. Z okazji 25 Finału WOŚP, w galerii placówki przygotowano wystawę zatytułowaną *25 lat grania WOŚP na wyspach*.

W Filii nr 3 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej Młodzieżowy Dyskusyjny Klub Książki omawiał wiersze Stanisława Barańczaka *Zwierzęca zjadałość*.

13 stycznia – 13 lutego

W Książnicy Pomorskiej prezentowana była międzynarodowa wystawa ekslibrisów ze zbiorów

Książnicy Stargardzkiej, zatytułowana *500 lat ekslibrisu w Polsce*. Podczas wernisażu Andrzej Puławski z Książnicy Stargardzkiej wygłosił wykład o historii ekslibrisu w Polsce i Europie.

16 stycznia

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu zorganizowano wycieczkę po jej placówkach, w ramach lekcji bibliotecznej, dla dzieci z pierwszej klasy gimnazjalnej. Uczniowie uczestniczyli również w zajęciach dotyczących wyszukiwania książek w katalogu.

16 stycznia – 28 lutego

W Książnicy Pomorskiej można było obejrzeć pocztówki ze zbiorów ikonograficznych biblioteki, przedstawiające znane polskie kurorty zimowe.

17 stycznia

W Filii nr 4 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie przygotowano spotkanie czytelnicze z okazji Dnia Babci i Dnia Dziadka, pod hasłem *Życzeń aż po chmury*. Dzieci przygotowały z tej okazji okolicznościową laurkę. Zajęciom plastycznym towarzyszyła lektura wierszy i opowieści.

W Filii nr 28 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miała miejsce druga odsłona cyklu „W poszukiwaniu komiksowych talentów”. Spośród czwartoklasistów Szkoły Podstawowej nr 54 próbowano wyłonić następcę Papcia Chmiela.

W Filii nr 9 dla dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 35 wzięli udział w zajęciach *Wejść do biblioteki – kontynuacja*, zamykających cykl „Wejść do biblioteki i poznaj świat zamknięty w książce”, rozpoczęty w grudniu ubiegłego roku, kiedy dzieci wspólnie z bibliotekarzami poznawały historię książki. Tym razem przyglądano się wspólnym publikacjom. W trakcie zajęć wykorzystano prezentację multimedialną.

Do Filii nr 28 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zaproszono drugo- i trzecioklasistów z Centrum Mistrzostwa Sportowego na *Spotkanie w świecie Brzechwy*. Uczniowie mieli okazję poznać

to niezwykle miejsce, a także dowiedzieć się więcej o polskich poetach dziecięcych. Zgłębiano twórczość Jana Brzechwy. Dzieci poznały słynną Kaczkę-Dziwaczkę i brudną Muchę, wybrały się na zakupy razem z warzywami z wiersza *Na straganie*, rozmawiały o zjawisku lenistwa za sprawą *Lenia*. Nie zabrakło też łamigłówek, krzyżówek i zabaw plastycznych. Zajęcia powtórzone w dniu następnym.

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej Eugeniusz Żuber promował swoją najnowszą książkę *Koszalin współczesny – na 750-lecie praw miejskich*.

W Książnicy Pomorskiej miłośnicy morza i literatury marynistycznej mieli okazję spotkać się z pisarzem marynistą kpt. ż.w. Eugeniuszem A. Daszkowskim i wysłuchać wspomnień, opisanych przez niego w najnowszej książce *Droga na kapitański mostek*.

17 stycznia – 28 lutego

W Galerii Jednego Obrazu Książnicy Pomorskiej prezentowana była praca Ryszarda Kiełtyki *W przestrzeni*.

18 stycznia

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie promowano ósmy numer „Szczecinera. Magazynu miłośników Szczecina” (Walcowska Wydawnictwo). W najnowszym wydaniu czasopisma czytelnicy mogli znaleźć 12 artykułów dotyczących historii Szczecina i Polic. Redakcja zaprezentowała między innymi kompozytora Carla Teikego i jego największe dzieło, opowiedziała o losach francuskiego malarza Jeana Héliosa – więźnia obozu dla jeńców na frachtowcu Nordenham, przedstawiła historię mostu Cłowego i szczecińskiego motocykla Junak, zrelacjonowała również, jak wydarzenia z Grudnia 1970 roku opisywała lokalna prasa. Imprezę poprowadził Paweł Knap. Podczas jej trwania, czasopismo można było kupić w promocyjnej cenie. „Szczeciner. Magazyn miłośników Szczecina” został objęty Patronatem Honorowym Prezydenta Miasta Szczecin. Opiekę medialną nad wydarzeniem sprawował portal wSzczecinie.pl.

Do Filii nr 4 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zaproszono najmłodszych czytelników placówki na spotkanie czytelnicze *Chcę wie-*

dzieć więcej o... pingwinach!. Według kalendarza przyrodniczego 20 stycznia jest dniem poświęconym tym ptakom. To sympatyczne święto stało się zachętą do wzbogacenia wiedzy o tych niezwykle i fascynujących stworzeniach.

W Filii nr 8 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej członkowie Dyskusyjnego Klubu Książki analizowali *Zachcianek* Katarzyny Michalak.

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej miało miejsce spotkanie autorskie z pisarzem i dziennikarzem, autorem powieści sensacyjno-przygodowych Krzysztofem Petkiem, połączone z promocją jego twórczości.

Z okazji Międzynarodowego Dnia Kubusia Puchatka Biblioteka Publiczna w Złocięcu przygotowała urodzinowe spotkanie dla dzieci z Przedszkola im. Zajęczka Złocieniaszka.

Bibliotekę Główną Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego odwiedziła uczniowie Szkoły Podstawowej nr 74 w Szczecinie.

19 stycznia

W Filii nr 46 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miała miejsce kolejna odsłona cyklu „Kolory”. Spotkanie z seniorami poświęcone było barwie zielonej.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie wykład *Problemy młodzieży* wygłosiła psycholog Agnieszka Chulek. Jego zagadnienia (oraz dyskusji po nim) dotyczyły problemów wychowawczych oraz pracy z trudnymi dziećmi. Współorganizatorem wydarzenia było Stowarzyszenie Rozwoju i Edukacji Lider.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie została laureatem Nagrody Specjalnej Burmistrza Gminy Goleniów Barnim. Fundator wręczył ją podczas spotkania noworocznego. Pracownicy instytucji zostali nagrodzeni za radykalne ożywienie biblioteki i uczynienie z niej prawdziwego ośrodka kulturalnego, znakomicie uzupełniającą ofertę kulturalną miasta.

Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach wraz z Kołem nr 19 SBP zorganizowała wieczór poezji

Pracownicy Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Goleniowie podczas uroczystości wręczenia Barnima (19.01)

i prozy, podczas którego można było zaprezentować swoją twórczość. Program wypełniły: występ zespołu śpiewaczego Bryza z Międzynarodowego Domu Kultury w Międzyzdrojach; opowiadanie Anny Piecyk o swojej najnowszej książce *Wymarły gatunek*; prezentacja utworów miejscowych twórców – Marianny Kargul (która właśnie wydała swój najnowszy tomik *Wiersze na niepogodę*), Marzeny Piątek, Krystyny Rycombel, Haliny Kowalskiej oraz Julianny Rogowskiej.

20 stycznia

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie promowano powieść graficzną *Totalnie nie nostalgia. Memuar*. W wydarzeniu wziął udział rysownik Jacek Frąs, a poprowadził je Krzysztof Lichtblau. Książka jest autobiograficzną opowieścią Wandy Hagedorn, narysowaną przez Jacka Frąsia. Autorka urodziła się i spędziła pierwsze 11 lat swojego życia w Szczecinie. Współorganizatorem imprezy było Wydawnictwo Komiksowe, stowarzyszenie POP-ART, a patronatem objął je Zachodniopomorski Portal Kulturalny elewatorkultury.org.

24 stycznia

Bibliotekarze Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, na specjalne

zaproszenie, odwiedzili filię Przedszkola Publicznego nr 51. Wizyta dotyczyła niebezpieczeństw w internecie i przebiegła pod hasłem *Internet dla dzieci*. Rozmawiano o zasadach działania sieci oraz o jej wykorzystaniu. Na zakończenie przedszkolaki bawiły się papierową książką interaktywną *Kliknij mnie* Saliny Yoon.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miała miejsce trzecia odsłona cyklu „Szczecińskie wtorki”. Tym razem debata historyczna poświęcona była słowiańskości ziem zachodnich, a w szczególności słowiańskim tradycjom. W spotkaniu zatytułowanym *Co nam zostało po Słowianach* udział wzięli: dyrektor Ośrodka Archeologii Średniowiecza Krajów Nadbałtyckich prof. dr hab. Marian Rębkowski, dr Paweł Migdałski z Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego, Tomasz Wieczorek z Zamku Książąt Pomorskich. Prowadzącym był Artur Daniel Liskowacki, a współorganizatorami Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego oraz redakcja „Kuriera Szczecińskiego”.

W Saloniku Pomoroznawczym Książnicy Pomorskiej Ludmiła Kopycińska wygłosiła *Gawędę o Legendarnym Kapitanie Konstantym Maciejewiczu – fakty i ciekawostki*.

Spotkanie z Anną Piecyk w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach (19.01)

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu z młodzieżą spotkał się Krzysztof Petek.

Natomiast w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łobzie można było wziąć udział w spotkaniu z Dorotą Schrammek, autorką książek obyczajowych. Pisarka przeprowadziła warsztaty literackie, w których uczestniczyli uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 2, Integracyjnego Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Zespole Szkół Gimnazjalnych, osoby niepełnosprawne ze Środowiskowego Domu Samopomocy w Łobzie oraz słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

25 stycznia

W Filii nr 6 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki omawiał Ścieżki północy Richarda Flanagana.

W Filii nr 10 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, przy odświętnie ubranej choince, odbyło się spotkanie z wychowankami Przedszkola Publicznego nr 45, zatytułowane *Choinkowe wierszyki*. Dzieci wysłuchały wierszy o choince oraz

opowiadania Karmy Wilson *Święta Pana Misia*. Piękne prace plastyczne, o tematyce zimowej, ozdobiły placówkę.

Z okazji 140 rocznicy urodzin i 80 rocznicy śmierci Bolesława Leśmiana Teatr przy Stolicu VERBUM, działający przy Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie, przygotował dla seniorów montaż poetycki poświęcony temu autorowi. Przedstawiono biografię pisarza oraz fragmenty jego twórczości przeplatane utworami muzycznymi.

26 stycznia

W Filii nr 14 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki rozmawiał o *Crema de la Kreml. 172 opowiadania o Rosji* Wacława Radziwiłowicza.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zorganizowano spotkanie Świat Leszka Hermana z autorem książki *Sedinum. Wiadomość z podziemi* oraz najnowszej, świeżo wydanej, zatytułowanej *Latarnia umarłych*. Wydarzenie poprowadził Przemysław Głowa.

Spotkanie *Co nam zostało po Słowianach* w Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie (24.01)

W Filii nr 46 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miała miejsce kolejna odsłona cyklu „Kolory”. Jej tematem była barwa czerwona.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dziwnowie z czytelnikami spotkała się Sylwia Trojanowska – pisarka (autorka powieści *Blisko chmur*, *Szkola latania*, *Szepty wiatru*) i trenerka dorosłych z zakresu rozwoju osobistego i kształtowania umiejętności biznesowych.

Z kolei w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu można było wysłuchać dr. Hieronima Kroczyńskiego – autora publikacji *Dawny Kołobrzeg*.

W Książnicy Pomorskiej bibliotekarze z powiatu stargardzkiego uczestniczyli w szkoleniu *Digitalizacja regionalnych dokumentów życia społecznego oraz czasopism o tematyce regionalnej za pomocą narzędzi software i hardware*.

27 stycznia

W Filii nr 13 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki omawiał Martę Elizy Orzeszkowej oraz *Triumf* owiec Leona Swanna.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie z czytelnikami spotkała się Dorota Schrammek, popularna autorka książek obyczajowych. Wydarzenie poprowadziła Anna Rutkowska.

W bibliotece wojewódzkiej zaprezentowano *Katalog inkunabułów Książnicy Pomorskiej w Szczecinie* – owoc ponad dwuletniej pracy bibliotekarzy z Sekcji Starych Druków tej placówki.

28 stycznia

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zebrał się Klub Zacztyanego Malucha. Było to pierwsze spotkanie w 2017 roku. Stawili się licznie młodzi czytelnicy wraz z opiekunami. Rozmawiano o pomaganiu w domu.

31 stycznia

Po raz pierwszy w Nowym Roku zebrali się członkowie Dyskusyjnego Klubu Książki, działającego przy Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Golczewie. Spotkanie zdominowała poezja. Swoją twórczość zaprezentowały klubowe koleżanki – Irena Wiśniowska i Janina Szelc.

Leszek Herman w Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie (26.01)

W Sali Konferencyjnej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Świnoujściu z czytelnikami spotkał się felietonista, prozaik, poeta i tłumacz Jacek Dehnel, który zaprezentował swoje tłumaczenie *Zimowego królestwa* Philipa Larkina. Wydarzenie zorganizowało Biuro Literackie w ramach cyklu „Stacja nowa książka”. Na widowni zasiedli uczniowie szkół gimnazjalnych oraz zainteresowani mieszkańcy Świnoujścia, którzy z zaciekawieniem słuchali autora i zadawali mu liczne pytania.

Pracownicy Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kołobrzegu odwiedzili podopiecznych miejscowego Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego, aby zapoznać dzieci z wybranymi książkami dźwiękowymi i dotykowymi.

1 lutego

Filia nr 46 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie wraz ze Stowarzyszeniem Stołecznyn po Śąsiedzku rozpoczęła realizację projektu *Od teoretyka do praktyka*, w ramach którego przewidziano wykłady, konwersatoria i warsztaty dla seniorów.

Oprócz zajęć teoretycznych, przygotowano także zajęcia rekreacyjne. Każdemu miesiącowi przyporządkowano inny motyw przewodni: historię książki, kulinarię w literaturze, poradniki, origami, naturoterapię. Zakończenie projektu zaplanowano na 30 czerwca 2017 roku.

W Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kamieniu Pomorskim członkinie Klubu Przyjaciół Jane Austen przeprowadziły dla dzieci kolejne zajęcia z kaligrafii. Dla maluchów były to początki pisania atramentem przy użyciu stałówek.

1 – 28 lutego

W Książnicy Pomorskiej prezentowana była wystawa zdjęć Grupy Fotograficznej Młodych Twórców z Domu Kultury *Klub Skolwin*, zatytułowana *Z bliska i z daleka*.

2 lutego

W Filii nr 12 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki omawiał *Kobiety bez mężczyzn* Shahrnush Parsipur.

Laureaci konkursu *Największy pożeracz książek 2016* zorganizowanego przez Bibliotekę Publiczną w Złocięncu (02.02)

Natomiast w filii nr 38 miłośnicy interesującej lektury analizowali w tym dniu książkę *Mężczyźni bez kobiet* Harukiego Murakamiego.

Pod hasłem *Biblioteka – Twój czas, Twoje miejsce* w Bibliotece Publicznej w Złocięncu uroczystie podsumowano rok czytelniczy Oddziału dla Dzieci i Młodzieży. Ogłoszono laureatów konkursu *Największy pożeracz książek 2016*. Podczas uroczystości dyplomy i upominki otrzymali również członkowie Dyskusyjnego Klubu Książek dla Dzieci i Młodzieży. Podsumowanie uświetnił występ grupy teatralnej *Wesołe Moliki* działającej przy bibliotece pod okiem Barbary Bielak. Młodzi aktorzy zainscenizowali sztukę *Kaszalot* Marty Guśniowskiej.

W Galerii REGION Koszalińskiej Biblioteki Publicznej otwarto wystawę *Cud nad Wisłą*. Tytułową rzekę ustanowiono patronką 2017 roku.

W Filii nr 8 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej, Dyskusyjny Klub Książki rozmawiał o powieści Gregory'ego Davida Robertsa *Shantaram*.

3 lutego

W Filii nr 4 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, z okazji 20 rocznicy śmierci Bohumila Hrabala, zorganizowano wystawę *Czeskie i słowackie klimaty*, popularyzującą historię, kulturę oraz literaturę tych krajów.

3 – 24 lutego

W Książnicy Pomorskiej artysta malarz i himalaista Ryszard Kowalewski zaprezentował swoje obrazy z cyklu *Wybrałem góry*. Wystawa była wydarzeniem towarzyszącym 6 Przeglądowi Filmów o Górach O! GÓRY im. Tadeusza Piotrowskiego.

4 lutego

W Galerii Miejskiej Biblioteki Publicznej w Świnoujściu otwarto wystawę fotografii Krzysztofa Chomicza, zatytułowaną *Cuda natury delty Świny*. Autor mieszka w Świnoujściu i zafascynowany jest przyrodą 44 wysp. Jego wielkim sukcesem jest wyróżnienie, otrzymane w 2014 roku w Wielkim

Wystawa o Wiśle, patronce roku 2017, w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej (02.02–28.02)

Konkursie Fotograficznym „National Geographic Polska”, za fotografię pod tytułem *Tango orłów*.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie gościła Gabę Kulkę – artystkę tworzącą niezwykle dojrzałą muzykę. Jest ona córką znakomitego polskiego skrzypka Konstantego Andrzeja Kulki. Zdobyła wiele nagród, między innymi Fryderyka (wokalistka roku 2009) i Mateusza Programu Trzeciego Polskiego Radia. Nominowano ją do Paszportu „Polityki” Publiczność. Podczas występu w goleniowskiej bibliotece zaprezentowała utwory ze swoich dwóch ostatnich albumów – *Kruche* i *The Escapist*.

6 lutego

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, z okazji Dnia Bezpiecznego Internetu filię odwiedzili pierwszoklasiści ze Szkoły Podstawowej nr 5. Uczniom przedstawiono porządki związane z internetem oraz reguły bezpiecznego poruszania się w cyfrowym świecie.

Dzień Bezpiecznego Internetu obchodzono także w Filii nr 4 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie.

Jak działa cyfrowy świat? Czy korzystanie z Internetu zawsze jest bezpieczne? Gdzie kryją się niebezpieczeństwa i jak je omijać? Na te i inne pytania próbowano odpowiedzieć podczas spotkań, w których uczestniczyli trzecioklasiści ze Szkoły Podstawowej nr 69. Zajęcia powtórzono 7 i 9 lutego.

Natomiast w Filii nr 12 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie z okazji Dnia Bezpiecznego Internetu przeprowadzono zajęcia dla piątoklasiści ze Społecznej Szkoły Podstawowej nr 1, pod wspólnym tytułem *Lubię lody truskawkowe... czyli o tym, co udostępniamy w Internecie*. Dyskutowano o odpowiedzialnym i bezpiecznym korzystaniu z sieci, obiegu zamieszczanych w niej informacji oraz o ochronie przed zagrożeniami, które niesie użytkowanie internetu. Zajęcia powtórzono 8 i 10 lutego.

7 lutego

Do Filii nr 4 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, z okazji Dnia Bezpiecznego Internetu, zaproszono trzecioklasiści ze Szkoły Podstawowej nr 69 na zajęcia zatytułowane *Cyfrowy świat: jak to działa!*.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie członkowie Dyskusyjnego Klubu Książki dzielili się wrażeniami po przeczytaniu publikacji *Chiny bez makijażu* Marcina Jacoby'ego.

Poza tym w „Promediach” także obchodzono Dzień Bezpiecznego Internetu. Z tej okazji na zajęciach, przedstawiające zasady funkcjonowania internetowych narzędzi: wyszukiwarki, poczty, czatu, forum, zaproszono uczniów szkół podstawowych. Starano się im wskazać jak bezpiecznie korzystać z cyfrowego świata.

Ponadto w Filii nr 54 ProMedia, jeszcze w tym samym dniu odbyła się premiera audiobooka *Borek i bogowie Słowian*. Uczestniczył w niej jego autor – Igor Górewicz. Książka w formie tradycyjnej została wydana w 2009 roku przez wydawnictwo Triglav, zajmujące się szeroko rozumianą tematyką słowiańską i rekonstrukcją historyczną. Wydarzenie było współorganizowane przez Fundację Biełlik, Fundację Ścieżkami Pomorza, Wydawnictwo Triglav i Internetowy Przewodnik Województwa Zachodniopomorskiego zp.pl.

W Filii nr 9 dla dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie również celebrowano Dzień Bezpiecznego Internetu. Z tej okazji do siedziby placówki zaproszono uczniów Szkoły Podstawowej nr 35. Na spotkaniu pod hasłem *Kiedy coś czyha w Sieci... (Uważajcie dzieci!)* mówiono o tym czego należy unikać, używając internetu, i jak mądrze korzystać ze stron WWW żeby nie dać się omotać... w sieć.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach odbył się wieczór autorski z Marianem Dziędzielem, jednym z najpopularniejszych aktorów starszego pokolenia. Podczas spotkania gość opowiadał między innymi o swoich rodzicach oraz pisywał się grą aktorską.

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie po raz kolejny spotkały się członkinie Klubiku Mam. Rozmawiano o śnie i zasypianiu niemowląt oraz małych dzieci. Frekwencja była bardzo duża. Temat cieszył się olbrzymim zainteresowaniem mam – wszystkie bardzo aktywnie uczestniczyły w dyskusji. Spotkanie

Spotkanie Klubiku Mam w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (07.02)

poprowadziła Joanna Tunkiewicz – sleep coach. Cenne wskazówki, porady oraz wzajemna wymiana doświadczeń miały na celu pomoc mamom w uporaniu się z tym trudnym i jakże częstym problemem.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu zainaugurowano *Biblioteczną Akademię Cyfrową 50+*. Jej celem jest upowszechnianie wiedzy na temat nowych technologii oraz wykorzystania ich w życiu codziennym wśród osób po 50 roku życia. Spotkania przewidziano we wtorki, w formie zajęć tematycznych w grupach oraz szkoleń komputerowych zatytułowanych *Podstawy obsługi komputera z Internetem*.

8 lutego

W Filii nr 4 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki omawiał *Bornholm, Bornholm* Huberta Klimko-Dobrzańskiego.

Zajęcia dla seniorów w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu, w ramach *Bibliotecznej Akademii Cyfrowej 50+* (07.02)

W Filii nr 28 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie najmłodszy uczniowie szkół podstawowych mogli wziąć udział w zajęciach przygotowanych z okazji Dnia Bezpiecznego Internetu. Poruszano na nich zagadnienia dotyczące zachowania się w sieci oraz omawiano zasady, których należy przestrzegać poruszając się po Internecie.

W Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Golczewie pisarka Dorota Schrammek poprowadziła warsztaty, mające pomóc ich uczestnikom zacząć pisać różnego rodzaju utwory literackie, oraz uczyła babcię i dziadków pisać bajki dla wnuków. Tworzono też książki-mapy marzeń. Współorganizatorem wydarzenia był Uniwersytet Trzeciego Wieku w Golczewie.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Wałczu przeprowadzono warsztaty dla uczniów gimnazjum, zachęcające do czytania współczesnych książek fantasy, literatury obyczajowej i kryminałów dla młodzieży.

W Filii nr 9 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej Dyskusyjny Klub Książki omawiał 8% z *niczego* Etgara Kereta.

Koszalińska Biblioteka Publiczna zorganizowała coroczne podsumowanie działalności bibliotek gminnych powiatu koszalińskiego za ubiegły rok. Tym razem goszczono w Bibliotece Publicznej w Mielnie. Oprócz bibliotekarek i bibliotekarzy z powiatu oraz dyrekcji KBP, na konferencji byli obecni przedstawiciele władz Mielna. Po części oficjalnej uczestnicy konferencji zwiedzili Filię w Mielnie Biblioteki w Sarbinowie.

9 lutego

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie promowano najnowszą książkę Pawła Tańskiego *Nowe sytuacje polskiego rocka*. Autor mieszka i pracuje w Toruniu, jest historykiem literatury, krytykiem literackim, badaczem i poetą. Spotkanie poprowadził Krzysztof Lichtblau.

10 lutego

W Filii nr 3 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej członkowie Młodzieżowego Dyskusyjnego Klubu Książki dzielili się wrażeniami po przeczytaniu *Gry o tron* George'a R.R. Martina.

Konferencja „Analiza wyników bibliotek publicznych powiatu koszalińskiego w 2016 roku” w Mielnie (08.02)

11 lutego

W Filii nr 4 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, z okazji 170 rocznicy urodzin Thomasa Edisona, zorganizowano wystawę książek dla dzieci i młodzieży, które zawierają wiedzę z różnych dziedzin nauki i przybliżają sylwetki wielkich wynalazców i naukowców, zatytułowaną *Niezwykłe dzieje nauki*.

13 lutego

W filiach Koszalińskiej Biblioteki Publicznej rozpoczął się, trwający do 24 lutego, cykl zajęć dla młodych czytelników, którzy ferie zimowe spędzali w mieście. Placówki biblioteczne zaoferowały zajęcia o zróżnicowanej tematyce, między innymi *Ferie z pechem*, *Ferie detektywistyczne* czy *Bajarka opowiada*. Ponadto zorganizowano kilka spotkań z ciekawymi ludźmi, między innymi z funkcjonariuszką straży miejskiej Magdaleną Pietrzak. Dzieci uczestniczyły też w spektaklach Bałtyckiego Teatru Dramatycznego *Karczna diabła* i *Strażniczka magicznego lasu*.

13 lutego

W Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Golczewie otwarto wystawę prac regionalnych artystów – Ewy Krasieńskiej i Jana Galackiego.

13–17 lutego

W czasie pierwszego tygodnia ferii zimowych, w Oddziale dla Dzieci Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kamieniu Pomorskim, najmłodszy czytelnicy przenieśli się w czasie do starożytnego Egiptu. Każdego dnia licznie zgromadzone dzieci słuchały opowieści, zawartych w zgromadzonych w bibliotece książkach, o zwyczajach, bogach, budowlach oraz codziennym życiu mieszkańców starożytnego państwa nad Nilem. Podsumowaniem spotkań z tą odległą przeszłością było wspólne wykonanie makiety starożytnego Egiptu.

13–24 lutego

W Filii nr 4 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, w czasie ferii zimowych zorganizowano zajęcia *Oto miasta świata!*. W trakcie ich trwania młodzi użytkownicy biblioteki byli zabierani w literacką podróż do najpiękniejszych światowych metropolii. Dzięki serii albumów autorstwa Mirosława Śaška poznawali kulturę i architekturę między innymi Londynu, Rzymu, Paryża, Monachium czy Nowego Jorku. Nie zabrakło lektury ciekawych książek, zabaw literackich oraz zajęć plastycznych. Realizacja przedsięwzięcia była możliwa dzięki przystąpieniu Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie do drugiej edycji projektu

Smak zdrowia na ferie zimowe, zorganizowanego przez Fundację Marwit Smak Zdrowia. Tegoroczne hasło akcji brzmiało *Wiedza prowadzi do zdrowego stylu życia*.

W Filii nr 28 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zimowa przerwa szkolna przebiegała pod hasłem *Komiksowe ferie*. Uczestnicy zajęć mieli okazję poznać historię tytułowego gatunku, obejrzeć najciekawsze albumy zgromadzone w placówce, ale przede wszystkim spróbować własnych sił w tworzeniu scenariusza i szaty graficznej komiksu.

W Filii nr 29 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, jak co roku podczas ferii zimowych, we współpracy z Radą Osiedla Warszewo zorganizowano zajęcia edukacyjno-plastyczne pod nazwą *Feriada 2017*. Od poniedziałku do czwartku spotykano się w siedzibie placówki z dziećmi w wieku od 7 do 10 lat. Tegorocznym tematem przewodnim był papier, jego segregowanie i recykling.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie na czas ferii zimowych zorganizowano cykl zajęć plastycznych, dla dzieci w wieku od 6 do 12 lat, pod hasłem *Hirameki – na początku był kleks*.

W Filii nr 3 dla dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, w ramach ferii zimowych, we wtorki i czwartki, odbywały się zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz szkolnym. W tym roku przygotowano je pod hasłem *Zimowe sposoby na dobrą zabawę*.

W Filii nr 9 dla dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, podczas ferii, najmłodsi spotykali się na zajęciach *Modne i swobodne*. Poznawano tematykę mody, bawiono się w projektowanie, czytano, wykonywano prace plastyczne i bawiono się.

Tegoroczne ferie w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie przebiegały pod hasłem *Baw się i poznawaj*. Na czas odpoczynku od szkoły placówka przygotowała szereg atrakcji, które pozwoliły dzieciom twórczo i aktywnie spędzić wolny czas. Zorganizowano różne formy zajęć: literacko-edukacyjne (na przykład konkurs ze znajomości baśniowej klasyki), plastyczne (kartki walentynkowe), edukacyjne przy komputerze (EkoDzieciaki,

interaktywne zwiedzanie zabytków architektury w różnych państwach Europy). Przeprowadzono także turniej gier planszowych. Na koniec ferii przygotowano loterię fantową, w której każde dziecko wylosowało drobny upominek.

Również w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dziwnowie zorganizowano dla dzieci wiele atrakcji podczas ferii zimowych. Dzięki Grzegorzowi Oleszczukowi – żołnierzowi z Dziwnowa, dzieci poznały zasady udzielania pierwszej pomocy w różnych wypadkach, miały okazję poćwiczyć na fantomie, odwiedziły SAR w Dziwnowie, gdzie dowiedziały się więcej o bezpieczeństwie i pracy Morskiej Służby Poszukiwań i Ratownictwa. Grupa odwiedziła również Świetlicę Wiejską w Dziwnówku.

W samej siedzibie dziwnowskiej księżnicy, dzięki państwu Wiszniewskim, dzieci poznawały afrykańskie rytmy, śpiewały afrykańskie pieśni, uczyły się grać na bębnach i perkusji, podziwiały egzotyczne stroje. Wśród atrakcji były również odwiedziny w zakładzie fryzjerskim w Dziwnowie, wycieczka do Kołobrzegu, a tam do Muzeum 6d – Maszoperia, Latarni Morskiej, Muzeum Mineralów oraz Miasta Myszy. Biblioteka gościła także autorkę powieści dla dzieci i dorosłych Monikę Sawicką, która poprowadziła warsztaty *Moja książka marzeń*, oraz przyrodnika Władysława Kowalskiego.

Za sprawą Oddziału Dziecięcego Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Dębno tegoroczne ferie zimowe upłynęły, dzieciom odwiedzającym tę placówkę, pod hasłem *W krainie zimowego bajania z Martynką i Nelą*. W codziennych zajęciach uczestniczyło od 18 do 25 dzieci w wieku od 7 do 13 lat. Dwa tygodnie intensywnej aktywności okazały się świetną formą wypoczynku dla najmłodszych czytelników.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie zaproponowała młodszym czytelnikom szereg atrakcji pod wspólnym tytułem *Feriada 2017*. Tematyka zajęć zmieniała się każdego dnia. Dzieci miały możliwość uczestniczenia w niesamowitym pokazie iluzji, okraszonym sporą dozą humoru, mogły własnoręcznie wykonać oryginalne mydelko, samodzielnie stworzyć słodkiego lizaka oraz rozsiąść się wygodnie w fotelu i obejrzeć

Ferie zimowe w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dziwnowie (13.02–24.02)

animowany film. Nie zabrakło również zabaw, gier edukacyjnych i ruchowych.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu odbywały się zajęcia feryjne dla dzieci pod wspólnym hasłem *Zimą się nie nudzimy*. Zorganizowano je w formie warsztatów plastyczno-literackich. Uczestnicy mieli okazję poznać twórczość Agnieszki Frączek i Barbary Gawryluk. Dzieci samodzielnie pisały wiersze i opowiadania oraz wykonywały prace plastyczne na zadany temat.

Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu w okresie ferii zimowych przygotowała dla dzieci i młodzieży zajęcia pod hasłami takimi jak *Biuro detektywistyczne* (między innymi zabawy pobierania i rozpoznawania odcisków palców, zajęcia edukacyjne i zabawy w kryptologów, tworzenie portretów pamięciowych, rysowanie postaci detektywa i jego akcesoriów, głośne czytanie *Detektywa Pozytywki* Grzegorza Kasdepke), *Śladami przeszłości* (między innymi zabawy nawiązujące do tematu poszukiwań i wykopalisk, opowieści

o dinozaurach, tworzenie „wykopaliskowej ceramiki” z masy solnej, malowanie gipsowych odlewów maski Tutanchamona, głośne czytanie *Złotu dinozaurów* Pawła Beręsewicza i *Mam pytanko* Małgorzaty Strzałkowskiej). Ponadto zorganizowano konkurs plastyczny *Na tropie przygody*, zajęcia edukacyjne (filmy połączone z pogadankami na temat bezpieczeństwa w wirtualnym świecie oraz w szkole i na ulicy, między innymi *Owce w Sieci*), zajęcia walentynkowe (zabawy literackie nawiązujące do obchodów święta zakochanych: etiudy *Eliksir miłości* i *Deszcz komplementów*, zajęcia biblioterapeutyczne o problemie samotności przeprowadzone w oparciu o książkę Małgorzaty Strzałkowskiej *Zielony i Nikt*), bal karnawałowy oraz zabawy integracyjne (ruchowe, animacyjne, gry planszowe). Na koniec Teatr Fantazja wystawił interaktywną bajkę o przyjaźni i wędrownie zatytułowaną *Przygody Alladyna*.

Książnica Pomorska podczas ferii zimowych zorganizowała dla dzieci między innymi następujące zajęcia: *Warsztaty z książką* (zajęcia plastyczne – książka

Ferie zimowe w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Dębno (13.02–24.02)

ekologiczna), *Tu wim uczy i bawi* (warsztaty literacko-plastyczne), *Od glinianej tabliczki do ebooka* (lekcja biblioteczna), *Od dworca do dworca po czerwonych kreseczkach* (opowieść o Miejskim Szlaku Turystycznym w Szczecinie), *Książnica od kuchni* (zwiedzanie biblioteki), „*Kto wymyślił choinki?*” i *inne wiersze*. *Wspólnie czytamy Głaczynskiego, Bajeczki... nie tylko dla Majeczki*. *Mądre bajki z dobrą puentą* (spotkanie z autorką książki Dorotą Kościukiewicz-Markowską i jej córką, autorką ilustracji, Mają Markowską).

13 lutego – 31 marca

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu można było oglądać wystawę *Na tropie... powieści kryminalnej*, prezentującą klasyków gatunku, takich jak Artur Conan Doyle, Agatha Christie, Maurice Leblanc, Georges Simenon, oraz polskich pisarzy – Joe Alexa (właściwie Macieja Słomczyńskiego), Joannę Chmielewską i Zbigniewa Nienackiego. Ekspozycja została wypożyczona z Książnicy Pomorskiej.

14 lutego

Niektóre placówki Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie uczciły Walentynki. Filia nr 8 zorga-

nizowała wystawę *Miłość jest wśród nas*, filia nr 12 przeprowadziła akcję czytelniczną *Randka w ciemno z książką*, filia nr 28 przygotowała planszę *Luty – tydzień romansu*, filia nr 38 zorganizowała *Liryczne Walentynki* (między innymi ciasteczka z fragmentami poezji miłosnej), filia nr 48 zaprezentowała słynne pary w literaturze i sztuce.

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie można było obejrzeć komediowy monodram *4 tony podłogi* w wykonaniu Pawła Burczyka, aktora warszawskiego Teatru Kamienica. Dobrą zabawę zagwarantowały genialne teksty i mistrzowska gra aktorska.

15 lutego

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miał miejsce wernisaż wystawy fotografii Jerzego Ignacego Berechowskiego. Autor zaprezentował zdjęcia przedstawiające ludzi oraz świat zwierząt. O każdym z nich opowiedział interesującą anegdotę. Fotograf jest też autorem książki *Ja myślę...*, będącej zbiorem fraszek, aforizmów i sentencji zilustrowanych własnymi zdjęciami. Wzbudziła ona zainteresowanie, jako swoisty katalog ekspozycji.

Paweł Burczyk w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (14.02)

Dyskusyjny Klub Książki działający przy Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu rozmawiał o powieści francuskiego pisarza Alfreda Jarry'ego *Nadsamiec. Powieść nowoczesna*.

16 lutego

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miało miejsce wyjątkowe wydarzenie poświęcone polskiemu grobom w Berlinie i niemieckim w Szczecinie, podczas którego zaprezentowano książkę *Nie umarłem (Ich bin nicht tot)*, zawierającą bogatą dokumentację fotograficzną, której autorami są Ewa Maria Slaska i Michał Rembas. Autorzy podczas spotkania opowiadali o publikacji, nekropoliach i związanych z miejscami pochówku historiach. Książka jest efektem wystawy przygotowanej przez dwie mieszkające w Berlinie Polki – Ewę Marię Slaską i Annę Kuzio, prezentowanej przez kilka tygodni na terenie cmentarza, w berlińskiej dzielnicy Kreuzberg (2013), a potem w Arkadach Cmentarza Centralnego w Szczecinie.

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbył się wieczór słowno-muzyczny zatytułowany *Cynkowi*

chłopcy, w czasie którego czytano fragmenty reportażu Swietłany Aleksijewicz.

17 lutego

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie odbyło się kolejne *Spotkanie z umysłem*. Gościem wieczoru był prof. dr hab. n. med. Przemysław Nowacki, który wygłosił prelekcję i poprowadził dyskusję na temat *Geniusz – mózg wsparciem czy przeszkodą?*. Prelegent starał się przedstawić korelację pomiędzy funkcjonowaniem mózgu, procesami w nim zachodzącymi a zjawiskiem geniuszu. Wydarzenie zorganizowano wspólnie ze Stowarzyszeniem Rozwoju i Edukacji Lider.

W Filii nr 3 dla dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, z okazji przypadającego na 17 lutego Światowego Dnia Kota, zorganizowano wystawę książek o tych zwierzętach.

Grupa dzieci z Przedszkola w Polanowie gościła w polanowskiej bibliotece. Bibliotekarki przygotowały przedstawienie kukielkowe zatytułowane *Czerwony Kapturek*. Przedszkolaki z wielką uwagą

śledziły losy Babci i Kapturka oraz rozwiązywały bajkowe zagadki. Kolejna grupa przedszkolaków obejrzała spektakl 24 lutego.

20–24 lutego

W drugim tygodniu ferii zimowych w Oddziale dla Dzieci Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kamieniu Pomorskim na najmłodszych czytelników czekał piracki statek. Dzieci poznawały trudne i pełne niebezpieczeństw życie wyjętych spod prawa morskich rozbójników. By bardziej się wczuć w morskie klimaty, każdy wykonał dla siebie pirackie nakrycie głowy, podobiznę straszego Czarnobrodego oraz makietę wyspy piratów. Największym wyzwaniem było zbudowanie pirackiego okrętu. Ostatni dzień ferii w bibliotece wypełniło wielkie poszukiwanie ukrytego skarbu piratów.

21 lutego

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Taktownie o Komiksie”, zatytułowane *Adaptacje filmowe komiksów*.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miała miejsce czwarta odsłona cyklu „Szczecińskie wtorki”. Tematem wydarzenia były nieznanne ślady martyrologii Polaków na Pomorzu Zachodnim podczas drugiej wojny światowej. Między innymi o szczecińskich robotnikach przymusowych i obozach pracy dyskutował prof. dr hab. Włodzimierz Stępiński oraz dr hab. Tomasz Ślepowski. Spotkanie poprowadziła Elżbieta Bruska, a jego współorganizatorem był Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego oraz redakcja „Kurierza Szczecińskiego”.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Wąlczu miało miejsce spotkanie z Kajetanem Rejskim, autorem książki *Wilczęta – rozmowy z dziećmi żołnierzy wyklętych*. Pisarz, mimo młodego wieku, ma wielką wiedzę i potrafi zaciekawić słuchaczy.

22 lutego

W Filii nr 6 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki omawiał *Wystarczy być* Jerzego Kosińskiego.

Natomiast w filii nr 36 miłośnicy ciekawych lektur rozprawiali o książce *Skucha* autorstwa Jacka Hugo-Badera.

W Książnicy Pomorskiej zainaugurowano Jubileusz 100-lecia działalności Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Podczas uroczystości przewodnicząca Zarządu Okręgu Zachodniopomorskiego SBP Cecylia Judek (sekretarz naukowy Książnicy Pomorskiej) opowiedziała o jego obchodach oraz o akcji *Poczekalnia – poczytalnia. Czekając, czytamy!*, natomiast dr Agnieszka Borysowska zaprezentowała publikację poświęconą 70-leciu SBP na Pomorzu Zachodnim.

23 lutego

W Filii nr 48 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki rozmawiał o publikacji *Męskie pół świata* Wojciecha Eichelbergera i Tomasza Jastruna.

W Filii nr 54 ProMedia, podczas spotkania zatytułowanego *Podwodny świat*, Natalia Kasowska i Krzysztof Haracz opowiedzieli o trwającym już kilka lat projekcie *Zanurzenie*. W ramach tego przedsięwzięcia grupa pasjonatów nurkowania i odkrywania tajemnic skrywanych pod wodą zrealizowała 10 odcinków filmu opowiadającego o historii Pomorza Zachodniego. Większość epizodów powstała w Szczecinie. Realizację kolejnych sezonów *Zanurzenia* zaplanowano w innych zakątkach województwa zachodniopomorskiego, a także w całej Polsce. Podczas spotkania zaprezentowano wybrane odcinki serii.

Około 60 seniorów spędziło Thusty Czwartek w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie. Na zaproszenie placówki na spotkanie przyjechał Henryk Barancewicz – akordeonista pasjonat z Koszalina. Dzięki temu seniorzy mieli możliwość śpiewania piosenek biesiadnych i ludowych przy dźwiękach akordeonu.

W Kołobrzegu zainaugurowano Salonik Literacki. Miejska Biblioteka Publiczna wraz ze Stowarzyszeniem Kołobrzeskich Poetów przygotowała wieczór literacki poświęcony hygge, czyli duńskiej koncepcji szczęścia.

W Książnicy Pomorskiej miało miejsce spotkanie z dr. Ryszardem Stefanikiem, autorem książki

Thusty Czwartek w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie (23.02)

Aut. A. Andrzejewski.

Futbol w cieniu komitetów. Piłka nożna a władza w województwie szczecińskim w latach 1945–1989. Wydarzeniu towarzyszyła ekspozycja pamiątek sportowych ze zbiorów Wydziału Kultury Fizycznej Uniwersytetu Szczecińskiego.

24 lutego

W Filii nr 13 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki omawiał publikację *Zając o bursztynowych oczach* Edmunda de Waala.

Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach zakończyła zajęcia w *Kreatywnej Pracowni Plastycznej* powstałej na czas ferii zimowych. Jej głównym organizatorem była książnica oraz Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyzdrojach. Dzieci, które brały udział w zajęciach literacko-plastycznych, mogły doskonalić swoje umiejętności czytania, nauczyć się różnorodnych technik plastycznych oraz pracy w grupie. Ponadto pod okiem bibliotekarzy uczyły się szycia oraz wykroju.

W Książnicy Pomorskiej Cecylia Judek wygłosiła, w ramach działalności Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Niepełnych Wzrokowo, prelekcję na temat życia i twórczości Josepha Conrada – patrona 2017 roku.

25 lutego

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zebrali się członkowie Klubu Zaczynanego Malucha. Wspólnie czytano książki i bawiono się.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Polanowie gościła Krzysztofa Petka. Pisarz opowiadał młodzieży o sposobie zbierania materiałów do powieści i reportaży. Zachęcał uczniów do czytania, nie tylko napisanych przez siebie książek, oraz do nawiązywania kontaktu z literaturą. Gość snuł opowieści o swoich wyprawach do Ameryki Południowej i na Syberię. Mówił o ludziach, których tam spotkał, o ich odmiennym stylu życia i problemach. Podzielił się również ciekawymi anegdotami związanymi ze swoimi podróżami. Ponadto zaprezentował podstawowe techniki obronne, które każdy może zastosować w sytuacji zagrożenia. Spotkanie było fascynujące i dynamiczne. Uczestniczyli w nim drugoklasiści z polanowskiego gimnazjum.

27 lutego – 4 marca

W Książnicy Pomorskiej odbyła się zorganizowana we współpracy z SBP akcja „Książka za 1 zł”.

Zakończenie zajęć w *Kreatywnej Pracowni Plastycznej* w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach (24.02)

28 lutego

W Filii nr 14 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki analizował Łuk triumfalny *Ericha Marii Remarque'a*.

W Filii nr 28 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zorganizowano zajęcia dla trzecio-klasistów ze Szkoły Podstawowej nr 45 pod hasłem *Bezpieczni w Internecie*. Odbływały się one codziennie do 2 marca.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie gościła szczecińską pisarkę Izabelę Pietrzyk. Spotkanie bardzo szybko przeobraziło się w zabawną rozmowę z publicznością. Autorka opowiadała o swoim nietypowym warsztacie literackim, pracy zawodowej oraz o pomysłach na nową książkę. Wielbicielki jej twórczości mogły liczyć na pamiątkowe zdjęcia i autografy.

W Książnicy Pomorskiej, podczas spotkania *Szczecińskie tramwaje – wczoraj i dziś*, ciekawostkami z historii szczecińskiej komunikacji miejskiej podzielili się Konrad Stachura i Mirosław Janiak ze Szczecińskiego Towarzystwa Miłośników Komu-

nikacji Miejskiej. Współorganizatorem wydarzenia było Stowarzyszenie Rozwoju i Edukacji Lider.

28 lutego – 31 marca

W Książnicy Pomorskiej, Stowarzyszenie Przyjaciół Wilna, Ziemi Wileńskiej, Nowogrodzkiej i Polesia *Świteż*, uroczystym otwarciem wystawy *Ryszard Kapuściński – obywatel Pińska i świata*, zainaugurowało doroczny Tydzień Kresowy.

1 marca

W Filii nr 4 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki omawiał *Droge Cormaca McCarthy'ego*.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie z czytelnikami spotkał się dziennikarz muzyczny i miłośnik Australii – Marek Niedźwiecki. Wydarzenie poprowadził Sławomir Szafrński.

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie Cecylia Judek przedstawiła zgromadzonym uczniom sylwetki Stefana Żeromskiego –

Krzysztof Petek w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie (25.02)

Izabela Pietrzyk w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (28.02)

Marek Niedźwiecki w Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie (01.03)

pisarza, bibliotekarza, społecznika oraz Janusza Korczaka – lekarza, wychowawcy, społecznika.

W Galerii REGION Koszalińskiej Biblioteki Publicznej otwarto wystawę o tematyce antydyskryminacyjnej zatytułowaną *Berlin-Yogyakarta*, towarzyszącą projektowi Żywa Biblioteka.

Halina Filip, dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kołobrzegu, poprowadziła wieczór poetycko-wspomnieniowy, poświęcony Helenie Mieczkowskiej (1906–1994), zorganizowany dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Tego samego dnia, w holu kołobrzesckiej ksiąźnicy otwarto wystawę poświęconą pamięci Żołnierzy Wyklętych. Można ją była podziwiać do 8 marca.

1 – 31 marca

W Książnicy Pomorskiej prezentowano polsko-niemiecką wystawę zatytułowaną *Historyczne słowniki morskie i rozwój leksykografii morskiej / Historische maritime Wörterbücher und die Entwicklung der maritimen Lexikografie*. Na ekspozycję złożyły się tablice i eksponaty z wystawy prezentowanej wcześniej w niemieckim Buxtehude (Dolna Saksonia), poświęconej autorowi leksykonu morskiego Johannowi Heinrichowi Rödingowi (1763–1815),

a także historyczne leksykony i słowniki marynistsyczne z kolekcji starych druków i księgozbioru Książnicy Pomorskiej. Wystawie towarzyszyła polsko-niemiecka konferencja naukowa.

1 marca – 7 kwietnia

W sali wystawowej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Nowogardzie można było oglądać kolekcję lalek pani Aliny Wierzbickiej. Zbiór powstaje od 25 lat i liczy ponad 3,5 tys. eksponatów. Są to stare, często wyrzucane przez swych właścicieli, pochodzące z różnych krajów świata zabawki. Właścicielka przywraca im dawną świetność – szyje im stroje i aranżuje dla nich fantazyjne pomieszczenia.

1 marca – 30 kwietnia

W Galerii Jednego Obrazu Książnicy Stargardzkiej prezentowany był obraz autorstwa Jadwigi Kruży zatytułowany *Karmiąca kobieta*. Praca jest efektem rozważań artystki na temat macierzyństwa. Obraz został wykonany techniką olejną i można go było oglądać do końca kwietnia.

2 marca

W Filii nr 12 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie członkowie Dyskusyjnego Klubu

Wystawa lalek w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Nowogardzie (01.03–07.04)

Książki dzielili się wrażeniami po przeczytaniu publikacji *Sensei* i miłość Hiromi Kawakami.

Natomiast w filii nr 38 miłośnicy interesujących lektur dyskutowali o książce *Judasz*, której autorem jest Amos Oz.

Filię nr 6 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie odwiedzili wychowankowie Przedszkola nr 43 Smyk. Celem wizyty było zapoznanie dzieci ze światem ptaków. Przedszkolakom przeczytano książeczkę *O wróbelku Elemelku* Hanny Łochockiej.

W Książnicy Pomorskiej odbyła się polsko-niemiecka konferencja naukowa *Morskie kontakty językowe – morska leksykografia / Maritime Sprachkontakte und maritime Lexikografie*. Została zorganizowana wspólnie z Zakładem Języka Niemieckiego Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Szczecińskiego, Archiwum Miejskim w Buxtehude i stowarzyszeniem Kulturforum am Hafen.

2 – 31 marca

W Książnicy Pomorskiej członkowie Zachodniopomorskiego Stowarzyszenia Twórców Kultury zaprezentowali swe prace na wystawie malarstwa zatytułowanej *Barwy wieku*.

3 marca

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dziwnowie rozpoczął działalność Dyskusyjny Klub Filmowy. Placówka wykupiła licencję Motion Picture Licensing Company na cały rok. Zaplanowane zostały seanse filmów, będących w posiadaniu biblioteki i klubowiczów.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu otwarto wystawę malarstwa Doroty Iwony Kamińskiej (pseudonim Teya) zatytułowaną *Utracone chwile*. Piątkowy wernisaż zainaugurował obchody 70-lecia działalności Miejskiej Biblioteki Publicznej w Świnoujściu.

Obraz Jadwigi Kruży *Karmiąca kobieta* w Galerii Jednego Obrazu w Książnicy Stargardzkiej (01.03–30.04)

3–31 marca

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Szczecinie przez cały marzec trwał konkurs plastyczny *Pisarze na kolaże* zorganizowany z okazji **Międzynarodowego Dnia Pisarzy**. Aby wziąć w nim udział, należało wykonać kolaż *Mój przyjaciel pisarz*, poświęcony autorowi szczególnie inspirującemu swoją twórczością lub biografią. Uznawano tylko prace w formacie A3, wykonane bez wykorzystania technologii cyfrowych. Partnerem wydarzenia było kino Helios.

3 marca – 30 kwietnia

W Galerii Jednego Obrazu Książnicy Pomorskiej prezentowany był tryptyk Ludmiły Sabadini z cyklu *Temperamenty*.

4 marca

W Międzynarodowym Domu Kultury w Międzyzdrojach, na zaproszenie Miejskiej Biblioteki Publicznej i Międzyzdrojskiego Stowarzyszenia Rodzina, goszczono Wiktora Zborowskiego – aktora teatralnego i filmowego. Najpierw artysta przeczytał fragmenty powieści *Mistrz i Małgorzata* Michaiła Bułhakowa, a następnie rozmawiano na temat filmów, w których grał, pracy ze znanymi

reżyserami, aktorskiej rodziny, w której się wychował. Aktor opowiedział o swoim rozumieniu patriotyzmu oraz pasji zbierania książek. Spotkanie przebiegło w bardzo miłej atmosferze, przybyło wielu wielbicieli talentu artysty.

5 marca

Następnego dnia Wiktor Zborowski gościł w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie. Mieszkańcy miasta, którzy odwiedzili bibliotekę, mieli niepowtarzalną okazję do posłuchania na żywo interpretacji *Mistrza i Małgorzaty* w jego wykonaniu. Na koniec gość odpowiadał na pytania publiczności, rozdawał autografy i pozował do zdjęć.

6 marca

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Joanna A. Kościelna wygłosiła wykład *Biografia z wojną w tle: Sybilla Schwarz*. Jego bohaterką była pomorska poetka, żyjąca w latach 1621–1638, nazywana Pomorską Safoną. Jej twórczość była pretekstem do prezentacji postaci kobiet-autorek piszących w okresie Księstwa Pomorskiego (do 1637). Prelekcja inaugurowała nowy cykl wykładów „Pomorskie fascynacje”, organizowany wspólnie z Fundacją Ścieżkami Pomorza.

Wiktor Zborowski w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (05.03)

Do Biblioteki Publicznej w Złocińcu, z okazji 60 urodzin Misia Uszatka, zaproszono grupę Wilczki z Przedszkola im. Zajączka Złocieniaszka. Dzieci poznały bliżej postać sławnego „pluszaka”, zarówno tego z książek jak i z serialu. Prezentacja multimedialna wzbogaciła ich wiadomości o pozostałych bohaterach tej popularnej niegdyś dobranocki. Przedszkolaki z zaciekawieniem słuchały fragmentów książki o przygodach Uszatka i jego przyjaciół. Okazało się, że wiele dzieci zna tę postać z telewizji i z opowieści rodziców.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie miała przyjemność po raz kolejny gościć autora książek dla dzieci i młodzieży Grzegorza Kasdepke. Drugo- i trzecioklasiści ze szkół podstawowych nr 2 i 8 mieli okazję wysłuchać wspomnień autora z dzieciństwa oraz dowiedzieć się, co tak naprawdę zainspirowało go do tworzenia książek dla dzieci. Uczniowie z wielką przyjemnością dyskutowali z pisarzem oraz zadawali mnóstwo pytań, na które gość chętnie i cierpliwie odpowiadał. Na koniec każdy mógł kupić jego książkę i otrzymać autograf.

Tego samego dnia goleniowianie mogli wysłuchać tekstów piosenek Boba Dylana w interpretacji Filipa Łobodzińskiego. Dziennikarz, tłumacz i muzyk gościł w bibliotece w związku z promocją książki *Duszny kraj*, zawierającej przetłumaczone przez niego utwory wspomnianego artysty.

Filip Łobodziński gościł też tego dnia w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu, gdzie opowiadał o swojej pracy tłumacza i dziennikarza oraz czytał wybrane utwory ze zbioru *Duszny kraj*. Niektóre zostały zaprezentowane w formie muzycznej.

Natomiast pod wieczór tłumacz twórczości noblisty dotarł do Książnicy Pomorskiej, gdzie wystąpił w ramach cyklu spotkań autorskich „Stacja nowa książka”. Wydarzenie poprowadził Adam Opatowicz ze szczecińskiego Teatru Polskiego.

W bibliotece wojewódzkiej w ramach działalności Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Niepełnych Wzrokowo wystąpił Kabaret 20-latek z repertuarem *W naszym kabarecie*.

Grzegorz Kasdepke (z lewej) w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (06.03)

Bibliotekę Główną Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego odwiedzili wychowankowie Publicznego Przedszkola nr 53 w Szczecinie.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu miała miejsce pierwsza odsłona cyklu „Bajkowe poranki”, przeznaczonego dla dzieci w wieku od dwóch do pięciu lat. Przybyłym przeczytano książeczkę *Puszek króliczek lasuch* Anny Casalis. Na kolejnych spotkaniach w tym miesiącu dzieci mogły wysłuchać takich utworów jak *Kastor piecze* Larsa Klittinga (13.03), *Krecik i wiosna* Hany Doskčilovej (20.03), *Zwierzęta na wsi* Sławomira Gowina (27.03). Na poszczególnych zajęciach dzieci wykonywały prace plastyczne, inspirowane przeczytaną lekturą oraz uczestniczyły w zabawach ruchowych.

Tego samego dnia w kołobrzesckiej księżnicy z czytelnikami spotkał się Grzegorz Kasdepke. Wydarzenie z udziałem najchętniej czytanego polskiego pisarza dla dzieci zorganizowano w ramach programu profilaktycznego *Biblioteka bezpieczna i przyjazna dziecku*, dofinansowanego przez gminę Kołobrzeg.

7 marca

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki

omawiał publikację *Polak katolik?* Stanisława Obirka.

W Filii nr 9 dla dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie odbyły się zajęcia dla trzecioklasistów ze Szkoły Podstawowej nr 35. Tym razem dzieci miały okazję zastanowić się, kim chciałyby zostać w przyszłości i jak do tego dążyć. Dzięki ćwiczeniom w grupach młodzi czytelnicy mogli sprawdzić się w konkretnej roli oraz próbować dostrzec własne predyspozycje, talenty, ale też i ograniczenia. Spotkanie poprowadziła Justyna Morawska – studentka czwartego roku psychologii Uniwersytetu Szczecińskiego.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu rozpoczęły się szkolenia pod nazwą *Biblioteczna Akademia Cyfrowa 50+* oraz *Podstawy obsługi komputera z Internetem*. Zajęcia odbywały się do końca marca.

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej gościł Filip Łobodziński, promujący swoją książkę *Duszny kraj*.

W Księżnicy Pomorskiej dr Paweł Migdałski z Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego, podczas spotkania

Przedшкоlaki w Bibliotece Głównej Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego (06.03)

z cyklu „Mity w historii Pomorza”, omówił pod tym kątem kwestię Ziemi Odzyskanych.

7 – 28 marca

Książnica Pomorska w 20 rocznicę śmierci Agnieszki Osieckiej, ekspozycją książek ze swoich zbiorów, przypominała niezwykle bogatą twórczość literacką poetki, autorki tekstów piosenek, pisarki, reżyserki teatralnej i dziennikarki.

W tym samym czasie Książnica Pomorska prezentowała wystawę fotograficzną *Szczecin – kadry drugie*, będącą pokłosiem organizowanego cyklicznie przez Dom Kultury Klub Skolwin konkursu fotograficznego.

8 marca

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie świętowała Dzień Kobiet. Z tej okazji wystąpił Teatr Różnorodności Gwintajcie z koncertem *Kobieta od A do Z*, prezentującym utwory o kobietach, dla kobiet przeznaczone, przez kobiety wybrane i dla kobiet wykonane.

W Filii nr 9 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej Dyskusyjny Klub Książki omawiał biografię *Stryjeńska. Diabli nadali*, napisaną przez Angelikę Kuźniak.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu przeprowadzono pierwszą z 13 lekcji bibliotecznych, składających się na cykl „Spotkania z literaturą” (głośne czytanie, zabawy okołoksiążkowe). Dzieciom przeczytano książkę *Niezapominajki* Michaela Broada. Podczas kolejnych lekcji dzieci mogły obejrzyć przedstawienie teatryku kamishibai na podstawie publikacji *Mój przyjaciel Kemushi* Nathalie Dargent (09.03, 10.03) oraz posłuchać głośno czytanych książek takich jak: *Mama Mu sprząta* Jujji Wieslander i Tomasa Wieslandera (16.03), *O samolubnym Rechotku* Haliny Radoty (22.03), *Wiosna w ogrodzie*. *Pory roku* Magdaleny Sroki (15.03, 23.03, 24.03), *O wilku, który trafił do Baśniowego Lasu* Orianne Lallemmand (30.03), *Nowy przyjaciel Tuptusia* (31.03), *Pippi Pończoszanka* Astrid Lindgren (29.03, 30.03). Lekcje wzbogaciły zajęcia plastyczne i ruchowe.

Dzień Kobiet w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (08.03)

8 marca – 15 maja

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dziwnowie można było oglądać prace dzieci i młodzieży z Turcji. Wykonane olejnymi pastelami, przedstawiały życie codzienne w tym kraju, mieszkających w nim ludzi oraz krajobrazy, które można tam spotkać.

9 marca

W Filii nr 38 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zebrali się członkowie Klubu Czytających Rodzin, działającego przy Przedszkolu Publicznym nr 74. Celem spotkania było zachęcanie do odwiedzin w bibliotece zarówno dzieci, jak i ich rodziców. Rozmawiano o zbliżającej się wiosnie.

Jestem Kobietą, mam prawo – pod takim hasłem w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie zebrały się kobiety. Panie rozmawiały między innymi o stereotypach dotyczących kobiet i o kobiecych problemach. Podejmowały trudne tematy, dotyczące między innymi przemocy, uzależnień czy dyskryminacji. Dyskutowano o tym jak sobie radzić, jak się nie poddawać i jak się wzajemnie wspierać.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Dębno była współorganizatorem wykładu *Wołyń 1943. Geneza, rozwój i apogeum mordów na Kresach*, który wygłosił dr hab. Ryszard Tomczyk, prof. US. Słuchaczami byli świadkowie tamtych wydarzeń, słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku, młodzież z Zespołu Szkół nr 1, czytelnicy, sympatycy placówki oraz mieszkańcy Dębna, w tym między innymi prezes Stowarzyszenia Kresy Wschodnie – Dziedzictwo i Pamięć. Po wystąpieniu uroczystie otwarto nowo wyremontowane, ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2 *Infrastruktura Bibliotek 2016–2020*, sale wystawowe biblioteki. Wydarzeniu towarzyszyła ekspozycja zatytułowana *Wołyń 1943*, prezentująca temat zbrodni na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej.

10 marca

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, z okazji niedawno minionego Międzynarodowego Dnia Kobiet przedstawiono historie uchodźczyń. Wybrane fragmenty literatury czytali: Anna Augustynowicz (dyrektor artystyczny Teatru Współczesnego w Szczecinie),

Spotkanie w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Dębno poświęcone wydarzeniom na Wołyniu w 1943 roku (09.03) Aut. K. Sielicka.

Magdalena Filiks (koordynatorka KOD Zachodniopomorskie), Monika Wójtowicz (organizatorka Czarnego Protestu w Szczecinie), Farnaz Hosseini (reżyserka i montażystka filmowa). Spotkanie pod hasłem *Historie zza granicy* zostało zorganizowane we współpracy z Refugees Szczecin.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu odbyły się dwa spotkania z naukowcem, przyrodnikiem i podróżnikiem, profesorem Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu Dariuszem Gwiazdowiczem, który zaprezentował swoją książkę *Podróże nieudacznika*. Wystąpieniu towarzyszył pokaz zdjęć z licznych eskapad autora.

W Filii nr 3 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej członkowie Młodzieżowego Dyskusyjnego Klubu Książki rozprawiali o *Grze o tron* George'a R.R. Martina.

Z kolei w Zespole Szkół nr 1 w Koszalinie niepełnoletni miłośnicy książek analizowali powieść *Śmieć* Andy'ego Mulligana.

10 marca

W Książnicy Pomorskiej, w cyklu „Academia Buddhica”, prof. John Reynolds Vajranatha wygłosił wykład *Trzy style praktyk – sutra, tantra i dzogchen*.

11 marca

W kinie Pionier odbyła się bezpłatna projekcja filmu *Milczenie* Martina Scorsese. Po seansie, w Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, można było wziąć udział w spotkaniu z Dorotą Hałasą, autorką książek *Życie codzienne w Tokio* i *Chrystus z kraju samurajów*. Wydarzenia były częścią Tygodnia Społecznego organizowanego przez Fundację Veritas. Miejska Biblioteka Publiczna oraz kino Pionier byli partnerami inicjatywy.

13 marca

W Bibliotece Publicznej w Złocińcu Jacek Kozłowski, wicestarosta drawski, czytał dla uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 1 legendę *O skarbach Skrzaciej Góry*. Jest ona fragmentem książki *W krainie legend Pojezierza Drawskiego*, która powstała z inicjatywy Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim. Jej autorem jest Jarosław Leszczelowski, który zebrał legendy pochodzące z terenu powiatu drawskiego oraz dokonał ich adaptacji i wyboru. Oryginalnymi ilustracjami ozdobiła wszystkie utwory Elżbieta Kordek, a korekty językowej podjęła się pani Małgorzata Styza. Dla lepszej dostępności i promocji dzieła dokonano tłumaczenia legend na język niemiecki i angielski.

14 marca

W Książnicy Pomorskiej Barbara Wachowicz opowiadała o wielkich Polakach, którzy stali się symbolem miłości do Ojczyzny. Bohaterami jej gawędy byli: Tadeusz Kościuszko, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Fryderyk Chopin, Henryk Sienkiewicz, Stefan Żeromski, bohaterowie *Kamieni na szaniec* i Powstania Warszawskiego – harcerze Szarych Szeregów.

Tego samego dnia w Książnicy Pomorskiej ks. Robert Masalski, dyrektor Archiwum Archidiecezjalnego w Szczecinie, autor prac z zakresu dziejów kościoła katolickiego i duchowieństwa na Pomorzu Zachodnim, przedstawił dzieje diecezji szczecińsko-kamińskiej, od jej erygowania w 1972 roku do momentu podniesienia jej rangi do archidiecezji w 1992 roku.

14–21 marca

W Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie przeprowadzono cykl zajęć z przedszkolakami (siedem grup, w wieku od trzech do sześciu lat) pod hasłem „Idzie wiosna”. Ich celem było zaprezentowanie najmłodszym czytelnikom dziecięcej poezji wiosennej i rozbudzanie zainteresowań czytelnictwem. Bibliotekarki przedstawiły w formie przedstawienia kukielkowego wiersze wybranych autorów, na przykład Jana Brzechwy *Wiosenne porządki*, Haliny Szayerowej *Przebiśniew* czy Danuty Gellnerowej *Dwa jeże*.

15 marca

Dyskusyjny Klub Książki działający przy Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu rozmawiał o *Polskich morderczyniach* Katarzyny Bondy.

W Książnicy Pomorskiej prof. Juliusz Engelhardt przedstawił swoją książkę *Moje prywatne opowiadania kołymskie*.

16 marca

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miał miejsce wernisaż wystawy *#SocialMediaHeroins* Arnolda Wolińskiego – inżyniera kulturalno-oświatowego, grafika i malarza.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach zorganizowano spotkanie, na którym rozmawiano o problemach kobiet. Jego uczestników zaproszono na wernisaż rzeźb i obrazów Krystyny Marzec, a także prelekcję Moniki Kunkel-Ratajczak, ze Stowarzyszenia Archeozdroje, zatytułowaną *Córki, matki, żony, kochanki... Rola kobiet na przestrzeni wieków*.

W ramach Saloniku Literackiego Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kołobrzegu odbyło się spotkanie autorskie z Sebastianem Karczewskim, dziennikarzem, publicystą „Naszego Dziennika”, autorem publikacji o pontyfikacie Jana Pawła II oraz książek takich jak *Zamach na Arcybiskupa: kulisy wielkiej mistyfikacji* czy *Kamienowanie Ojca Konrada*.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Dębno była organizatorem wideokonferencji z Rzecznikiem Praw Obywatelskich Adamem Bodnarem, w której uczestniczyli mieszkańcy miasta. Była to pierwsza tego typu konferencja w Polsce. Jej inicjatorem była Aleksandra Trusewicz – mieszkanka Dębna zaangażowana w sprawy społeczności lokalnej. Obecny był również mecenas Zbigniew Śpiewak z biura RPO. Uczestnicy konferencji mogli dowiedzieć się więcej o zadaniach rzecznika oraz porozmawiać o konkretnych problemach, na które odpowiadał sam Adam Bodnar. Poruszano tematy związane z dostępem do informacji publicznej, powstaniem Narodowego Centrum Społeczeństwa Obywatelskiego, reformą systemu oświaty, a także sytuacją osób niepełnosprawnych.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łobzie spotkały się mieszkanki miasta, aby porozmawiać o zdrowiu i urodzie. Dyskutowano o recepcie na młodość i piękno, zdrowym stylu życia, profilaktyce zdrowia, poprawie odporności organizmu i ochronie przed chorobami. Gośćmi spotkania były Anna Gostomczyk i Justyna Bas z Fabryki Zdrowia.

17 marca

W Filii nr 14 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie przeprowadzono szkolenie, dla dzieci z Katolickiej Szkoły Podstawowej w Podjuchach, z użytkowania katalogu elektronicznego. Uczniowie zapoznali się z możliwościami wyszu-

Spotkanie poświęcone kobietom w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach (16.03)

kiawczymi systemu bibliotecznego oraz wykona-
li operacje na swoich kontach czytelnicznych (pro-
longaty, zamówienia, rezerwacje).

18 marca

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie miał miejsce drugi Poetry Slam (są one organizowane wspólnie z Teatrem Brama). Poetry Slam polega na prezentowaniu przez twórców swojej poezji przed publicznością, która następnie głosuje na osobę, której wiersze najbardziej się spodobały. Poetry Slam cieszy się dużym zainteresowaniem, szczególnie wśród osób młodych. Jest to dla nich świetna okazja do zaprezentowania szerszej publiczności swoich tekstów i dokonania poetyckich.

20 marca

W Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Dębno Krystyna Milewska z Muzeum Narodowego w Szczecinie wygłosiła wykład *Mity – ponadczasowe opowieści*. Wysłuchała go młodzież ze Szkoły Podstawowej nr 1, Szkoły Podstawowej nr

3, Gimnazjum, Szkoły Podstawowej w Cychrach i Stowarzyszenia Oświatowego w Dębnie. Prelegentka omówiła charakterystykę mitów, ich podziały i funkcje w kontekście miejsca człowieka na świecie oraz w odniesieniu do funkcjonowania świata. Krystyna Milewska jest koordynatorką programu edukacyjnego Akademia Antyczna, realizowanego przez Dział Edukacji Muzeum Narodowego w Szczecinie, którego celem jest upowszechnianie wiedzy o kulturze antycznej.

21 marca

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miała miejsce piąta odsłona cyklu „Szczecińskie wtorki”. Jej temat brzmiał *Pomorze Zachodnie – azyl czy miejsce wygnania. W 70 lat po akcji Wisła*. Udział w dyskusji wzięli prof. Ryszard Tomczyk i dr Barbara Patlewicz.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu miało miejsce spotkanie autorskie z Janiną Miecznik, wieloletnią członkinią Klubu Literackiego na Wyspie, która na początku 2017 roku wydała swój najnowszy tomik poezji *Dialog ze sobą*. Wydarzenie

Wideokonferencja z Rzecznikiem Praw Obywatelskich Adamem Bodnarem w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Dębno (16.03)

zainauguowało obchody II Zachodniopomorskiej Wiosny Poezji.

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie Teatr Rozmaitości Gwitajcie wystąpił ze spektaklem dla najmłodszych widzów zatytułowanym *Czarodziej czas*.

W Książnicy Pomorskiej szczeciński historyk, dziennikarz, przewodnik i autor książek Michał Rembas opowiadał o bogactwie detali zdobiących szczecińskie kamienice, które opisał w drugiej części książki *Cuda na fasadach*.

22 marca

Kolejne spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki działającego przy Miejsko-Gminnej Bibliotece w Golczewie dotyczyło problemu przemocy wśród kobiet na przykładzie powieści Małgorzaty Wardy *Ta, którą znam*.

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie Beata Regina poprowadziła kolejne warsztaty decoupage.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Wałczu przeprowadzono konkurs ortograficzny *Jak to napisać*,

przeznaczony dla uczniów szkół gimnazjalnych. Wzięło w nim udział 30 uczestników z Wałcza i powiatu wałeckiego. Poziom był bardzo wyrównany, a najlepsi wykazali się znakomitą znajomością reguł ortograficznych i interpunkcyjnych. Mistrzowie otrzymali upominki książkowe i dyplomy.

23 marca

W sali widowiskowo-kinowej Złocienieckiego Ośrodka Kultury odbyły się organizowane przez Bibliotekę Publiczną w Złocieniu powiatowe eliminacje 62 Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego oraz Małego Konkursu Recytatorskiego. W przeglądzie wzięło udział łącznie 33 recytatorów. We wszystkich kategoriach wiekowych uczestnicy musieli zaprezentować po dwa utwory. Komisja stwierdziła, iż poziom był bardzo wyrównany, zaprezentowano ciekawie dobrane teksty oraz oryginalne sposoby ich interpretacji. Laureaci zostali reprezentantami powiatu drawskiego w eliminacjach wojewódzkich w Szczecinie.

Z okazji Światowego Dnia Wróbla w Książnicy Pomorskiej przygotowano kolejną imprezę w ramach projektu *Czytam więc jestem i zmieniam świat – literatura kluczem do dziecięcej wyobraźni*. Jej tytuł brzmiał *Wiosna z Elemelkiem*.

Warsztaty decoupage w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (22.03)

23 marca – 28 kwietnia

W Książnicy Pomorskiej czynna była wystawa *Polacy w Mandżurii 1897–1949*, przygotowana przez Archiwum Akt Nowych, w którego zasobie znajduje się zespół archiwalny *Kolonia polska w Mandżurii*.

24 marca

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie z czytelnikami spotkał się Krzysztof Gawronkiewicz – grafik, malarz, storyboardzista, twórca komiksów, autor rysunków między innymi do komiksów *Esencja* i *Romantyzm* (z cyklu *Przebiegłe dochodzenie Ottona i Watsona*), *Achtung Zelig* i *Powstanie*. Spotkanie poprowadził Krzysztof Lichtblau.

W Filii nr 3 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie odbyły się zajęcia dla drugoklasistów ze Szkoły Podstawowej nr 37, pod hasłem *Czytanie jest super!*. Ich celem było zapoznanie uczniów z Miejską Biblioteką Publiczną, różnorodnością jej księgozbioru, zasadami korzystania z niego. Starano się zachęcić dzieci do bycia aktywnymi

czytelnikami. O tym, że literatura nie tylko uczy ale i bawi uczniowie przekonali się po wysłuchaniu opowiadania z książki *Ranyboskie Julek!* Jana Karpią.

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyła się piąta już „Żywa Biblioteka” – impreza uwrażliwiająca na dyskryminację osób ze względu na pochodzenie i rasę. Podczas jej trwania można było „wypożyczyć” Żywą Książkę – przedstawiciela dyskryminowanej grupy i porozmawiać nim.

W czasie Gali Koszalińskiej Kultury promowano nowy *Almanach kultury koszalińskiej 2016*, wydany przez Koszalińską Bibliotekę Publiczną.

W Książnicy Pomorskiej z okazji Międzynarodowego Dnia Odysei Homera, organizowanego w ramach ogólnoeuropejskiego festiwalu *Odyssée 24!*, można było wziąć udział w dziewięciogodzinnym maratonie czytania greckiego eposu.

24–25 marca

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zorganizowano VI Szczeci-

Promocja drugiego tomu *Monografii Koszalina* w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej (28.03)

cińskie Spotkania Komiksowe. W dzień pierwszy (piątek) z czytelnikami spotkał się Krzysztof Gawronkiewicz, natomiast w drugim dniu (sobota) miały miejsce prelekcje: *New Universe. Zapomniane uniwersum* (Joachim Tumanowicz), *Komiks w Szczecinie* (Krzysztof Lichtblau), *Manginiszowe* (Artur „Wiseman” Niewczas), *Komiks i mit* (Paweł Gąsowski). Imprezę zakończyła giełda komiksów.

25 marca

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zebrali się członkowie Klubu Zaczynanego Malucha. Jak zwykle wspólnie czytano ciekawe książki. Poza tym przeprowadzono konkursy z nagrodami i niespodziankami dla stałych i nowych czytelników.

27 marca

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miała miejsce pierwsza odsłona cyklu „Bracia Kulik. Opowieści z planu”, w trakcie której zaprezentowano film dokumentalny *Ogród po drugiej stronie rzeki*. Po projekcji odbyło się spotkanie z autorami obrazu – Pawłem i Michałem Kulikami. Dyskusję poprowadziła dr Teresa Joanna Andrzejewska. Wydarzenie zorganizowano we współpracy z Fundacją Ścieżkami Pomorza.

Z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru, w ramach projektu pod nazwą *Czytam więc jestem i zmieniam świat – literatura kluczem do dziecięcej wyobraźni*, w Książnicy Pomorskiej przeprowadzono warsztaty *Dotknij Teatru*.

Jeszcze tego samego dnia w bibliotece wojewódzkiej miało miejsce spotkanie *Prawda, fantazja i liryka w twórczości Anny Strzelec*, w którym uczestniczyła sama pisarka, a które poprowadził Jerzy Rostkowski.

28 marca

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, w ramach cyklu „Spotkania z umysłem”, wykład *Czy komputery już opanowały świat ludzi?* wygłosiła dr Małgorzata Abelite – wykładowczyni w Zakładzie Dydaktyki Katedry Edukacji Informatycznej i Technicznej na Uniwersytecie Szczecińskim oraz nauczycielka w szkole podstawowej, laureatka tytułu *Belfer na 6* w 2012 roku. Wydarzenie zorganizowano wspólnie ze Stowarzyszeniem Rozwoju i Edukacji Lider z okazji Tygodnia z Internetem.

Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu wzięła udział w ogólnoeuropejskiej kampanii *Tydzień z Internetem* i zorganizowała spotkanie *e-Pasjonaci*, podczas którego mieszkańcy poznali inspirujące blogi i przekonali się, że sami w podobny

sposób mogą dzielić się swoimi pasjami w sieci. Spotkanie było częścią *Bibliotecznej Akademii Cyfrowej 50+*.

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej promowano drugi tom *Monografii Koszalina*, wydany z okazji 750-lecia praw miejskich. Publikacja została przygotowana pod względem edytorskim i wydana przez koszalińską księgarnię.

O polskiej organizacji wywiadowczej złożonej z członków elit społecznych i wojskowych, działającej podczas drugiej wojny światowej, opowiadał w Książnicy Pomorskiej Jerzy Rostkowski, autor publikacji *Świat Muszkieterów. Zapomnij albo zgin*.

29 marca

W Filii nr 6 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki omawiał *Stan zdumienia* Ann Patchett.

Z kolei w filii nr 36, miłośnicy interesujących lektur dyskutowali w tym dniu o książce *Fatum i furia* Lauren Groff.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie goszczono gimnazjalistów z Zespołu Szkół Specjalnych nr 12. Najpierw zapoznano uczniów z placówką, jej zbiorami i zasadami korzystania z nich. Jako że trwał akurat Tydzień z Internetem, przedstawiono im prezentację dotyczącą świata wirtualnego, korzystania z Internetu oraz występujących w nim zagrożeń. Uczniowie wypowiadali się na temat prezentowanych zagadnień na podstawie własnych doświadczeń.

W Sali Teatralnej, w Dziale Dziecięco-Młodzieżowym Książnicy Stargardzkiej rozpoczął się VIII Międzyprzedszkolny Przegląd Teatralny *Krysztalowa maska*, w którym wzięło udział 10 przedszkolnych zespołów teatralnych. Spektakle prezentowano jeszcze w dniu następnym, a Wielki Finał miał miejsce 31 marca.

Gościem Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Dębno był Ryszard Matecki z Zatoni Dolnej, który opowiadał o niezwykle urokliwym miejscu, jakim

jest park krajobrazowo-naturalistyczny Dolina Miłości, położony między Krajnikiem Dolnym, Krajnikiem Górnym i Zatonią Dolną (powiat gryfiński).

30 marca

W Filii nr 14 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki rozmawiał o *Domu duchów* Isabel Allende.

W Filii nr 12 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, pod hasłem *Burza i bajki*, spotkano się z dziećmi z Przedszkola Publicznego nr 23 Zefirek. Placówka ta uczestniczy w programie *Zaczytane przedszkole*, którego jednym z celów jest współpraca z biblioteką integrującą środowisko lokalne. W związku z tym, na wspólne głośne czytanie zaproszono członkinię Dyskusyjnego Klubu Książki. Dzieci wysłuchały wybranych opowiadań z książek *Tappi i wielka burza* Marcina Mortki oraz *Bajki krasnoludka Bajkodlubka* Małgorzaty Strzałkowskiej.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach ks. Tomasz Romantowski spotkał się z czytelnikami. Przyczynkiem była książka *Stop. O poszukiwaniu Boga w drodze do Medjugorje*.

Z okazji 35-lecia działalności artystycznej prof. Akademii Sztuki w Szczecinie Wiesławy Markiewicz, w Książnicy Pomorskiej zorganizowany został benefis malarki. Współorganizatorem wydarzenia było Stowarzyszenie Dziennikarzy Rzeczypospolitej Polskiej *Pomorze Zachodnie*.

31 marca

W Filii nr 13 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Dyskusyjny Klub Książki omawiał *Przygodę fryzjera damskiego i Walki kotów* Eduardo Mendozy.

W Filii nr 10 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie spotkano się z drugoklasistami z Zespołu Szkół nr 13, pod hasłem *Cudaczek Wyśmiewaczek*. Rozmawiano o dobrym i złym zachowaniu oraz o roli przyjaźni w życiu młodego człowieka. Za pomoc w dyskusji służyły fragmenty książki Julii Duszyńskiej *Cudaczek Wyśmiewaczek*. Uczniowie prześledzili też proces wypoczywania

VIII Międzyprzedzkolny Przegląd Teatralny *Kryształowa maska* w Książnicy Stargardzkiej (29.03)

Ryszard Matecki z Zatoni Dolnej w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Dębno (29.03)

Ksiądz Tomasz Romantowski w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach (30.03)

i udostępniania zbiorów oraz zapoznali się z bogatą ofertą książek dla dzieci.

W Filii nr 38 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miało miejsce spotkanie pod hasłem *e-Pasjonaci*, podczas którego praktycznie można było się przekonać, jak skutecznie znaleźć przydatne w codziennym życiu materiały w sieci. Uczestnicy zajęć zdobyli ciekawe i praktyczne informacje dotyczące majsterkowania, gotowania i szycia, dowiedzieli się, na których blogach można znaleźć ciekawe informacje, poznali różne funkcjonalności internetu.

31 marca – 7 kwietnia

Z okazji Światowego Dnia Świadomości Autyzmu w placówkach kołobrzeskiej biblioteki dostępne były ekspozycje książek i materiałów, mające na celu popularyzację akcji oraz dające okazję do poszerzenia swojej wiedzy na temat tego zaburzenia.

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie aktorzy Teatru Rozmaitości Gwintajcie ze Szczecina zaprezentowali dorosłej publiczności specjalną wersję *Pchły Szachrajki* Jana Brzechwy. Bajkę przedstawiono w dość odmiennej od klasycznej konwencji, pełnej humoru, wigoru, pikanterii, aluzyjnych podtekstów i frywolnego ducha.

BIBLIOTEKARZ ZACHODNIOPOMORSKI

KWARTALNIK PL ISSN 0406-1578 INDEKS 35236

WYDAWCA: Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica
ul. Podgórna 15/16, 70-205 Szczecin
tel. 91 481 91 00, fax: 91 481 91 15
e-mail: bpz@ksiaznica.szczecin.pl
www.ksiaznica.szczecin.pl

RADA PROGRAMOWA: prof. dr hab. Radosław Gaziński (przewodniczący), Lucjan Bąbolewski, dr hab. prof. US Robert Cieślak, dr hab. prof. UAM Mirosław Górny, Cecylia Judek, dr Janina Kosman, prof. dr hab. Kazimierz Kozłowski, Andrzej Ziemiński

KOLEGIUM REDAKCYJNE: Lucjan Bąbolewski (przewodniczący), Radosław Delida (sekretarz redakcji), Urszula Ganakowska, Cecylia Judek, Lilia Marcinkiewicz, Przemysław Nowaczek

KOREKTA: Radosław Delida

REDAKCJA TECHNICZNA: Jolanta Doroszkiewicz

SKŁAD I ŁAMANIE: Andrzej Zajda

ZDJĘCIA: A. Andrzejewski, Dagmara Budek, Urszula Ganakowska, K. Sielicka, Jan Surudo i in. W numerze wykorzystano również fotografie pochodzące z Archiwum Koszalińskiej Biblioteki Publicznej, archiwum rodzinnego prof. Tadeusza Bialeckiego, archiwum rodzinnego Teresy Antoniewicz.

ZDJĘCIE NA OKŁADCE: Były dyrektor Książnicy Pomorskiej Stanisław Krzywicki w trakcie wystąpienia podczas inauguracji obchodów 100-lecia SBP (Książnica Pomorska, 22 lutego 2017)

PROJEKT OKŁADKI: Anna Hoffmann

Redakcja przyjmuje materiały na płytach CD, innych nośnikach lub przesłane pocztą elektroniczną i zastrzega sobie prawo do wyboru, zmiany i skracania tekstów.

Czasopismo udostępniane na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa, na tych samych warunkach 3.0 Polska – (CC BY-SA 3.0).

Zezwala się na wykorzystanie treści w innych utworach pod warunkiem podania źródła, wskazania autorów oraz rozpowszechnianie utworu zależnego na podstawie takiej samej licencji (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>).

Artykuły i materiały publikowane na łamach „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego” ukazują się w formie papierowej oraz elektronicznej w internecie – w Zachodniopomorskiej Bibliotece Cyfrowej.

Książnica Pomorska
im. Stanisława Staszica
w Szczecinie

INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA
ZACHODNIOPOMORSKIEGO

